

I. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ

7-10 NİSAN

Hastalık ve umutsuzluk ile başa çıkmada manevi danışmanlık hizmeti
Manevi danışmanlık ve mahkûmların topluma yeniden entegrasyonu
Sağlık, tedavi ve iyileştirmede duanın gücü ve fonksiyonu
Cezaevi hizmetlerinde manevi danışmanlık ve rehberlik
Manevi danışmanlık ve rehberlikte uygulanan metotlar
Terapide dini, manevi ve ahlaki faktörlerin rolü ve yeri
Manevi rehabilitasyon ve sağlık hizmetleri
Yas danışmanlığı ve manevi danışmanlık
Suç, şiddet ve manevi danışmanlık

www.mdrk.org

DÜZENLEME KURULU

Nuri Tınaz, Marmara Üniversitesi
Abdurrahman Han, Diyanet İşleri Başkanlığı
Ali Ayten, Marmara Üniversitesi
Mustafa Koç, Balıkesir Üniversitesi, MADMER
Hulusi Yiğit, Değerler Eğitimi Merkezi (DEM)
Aslıhan Nişancı, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Halil Ekşi, Marmara Üniversitesi
Z. Şeyma Altın, İstanbul Üniversitesi
Mehmet Ali Doğan, İstanbul Teknik Üniversitesi
Ömer Faruk Ocakoğlu, Kırklareli Üniversitesi
Mahmut Zengin, Sakarya Üniversitesi
Huriye Martı, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Turgay Şirin, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Gülüşan Göcen, İstanbul Üniversitesi
Furkan Erdoğan, Değerler Eğitimi Merkezi (DEM)

7 Nisan 2016 Perşembe

13:00 -14:00 : Kayıt
14:00 -15:30 : Açılış ve Protokol Konuşmaları
15:30 -16.00 : Resepsiyon
16:00 -17:00 : Konferans
17:00 -18:00 : Açılış Paneli

8 Nisan 2016

I, II, III ve IV. Eşzamanlı Oturumlar
9:00 - 17:30

9 Nisan 2016

V, VI, VII ve VIII. Eşzamanlı Oturumlar
9:00 - 17:30

10 Nisan 2016

IX ve X. Eşzamanlı Oturumlar
9:00 - 12:30

Poster Bildiriler

8-9-10 Nisan 2016
9:00 - 17:30

Yer / Venue

Grand Cevahir Hotel & Kongre Merkezi / İSTANBUL

ORGANISING COMMITTEE

Nuri Tinaz, Marmara University

Abdurrahman Han, Presidency of Religious Affairs

Ali Ayten, Marmara University

Mustafa Koç, Balıkesir University, Spiritual Counselling Application and Research Center

Hulusi Yiğit, Centre for Values Education (DEM)

Aslıhan Nişancı, Istanbul 29 Mayıs University

Halil Ekşi, Marmara University / Turkey

Z. Şeyma Altın, Istanbul University / Turkey

Mehmet Ali Doğan, Istanbul Technical University / Turkey

Ömer Faruk Ocakoğlu, Kırklareli University / Turkey

Mahmut Zengin, Sakarya University / Turkey

Huriye Martı, Necmettin Erbakan University / Turkey

Turgay Şirin, Istanbul Sabahattin Zaim University / Turkey

Gülüşan Göcen, Istanbul University / Turkey

Furkan Erdoğan, Centre for Values Education (DEM) / Turkey

April 7, 2016 / Thursday

13:00 -14:00 pm : Registration

14:00 -15:30 pm : Opening Remarks and Protocol Speeches

15:30 -16.00 pm : Reception

16:00 -17:00 pm : Keynote Speeches

17:00 -18:00 pm : Opening Panel

April 8 2016 / Friday

I, II, III and IV. Sessions

9:00 am - 17:30 pm

April 9 2016 / Saturday

V, VI, VII and VIII. Sessions

9:00 am - 17:30 pm

April 10, 2016 / Sunday

IX and X. Sessions

9:00 am - 12:30 pm

Poster Presentations

8-9-10 April 2016

9:00 am -17:30 pm

Venue

Grand Cevahir Hotel & Convention Center / ISTANBUL

BİLİMSEL DANIŞMA KURULU

Abdulkerim Bahadır, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ahmet Uysal, Marmara Üniversitesi
Ali Rıza Abay, Yalova Üniversitesi
Ali Seyyar, Sakarya Üniversitesi
Alpaslan Durmuş, EDAM
Andrew Todd, Cardiff Dini Rehberlik ve Danışmanlık Merkezi, Galler / Birleşik Krallık
Anna Clot Garell, Barselona Autonomous Üniversitesi / İspanya
Asım Yapıcı, Çukurova Üniversitesi
Aykut Toros, Yeditepe Üniversitesi
Basia Spalek, Kingston Üniversitesi / Birleşik Krallık
Belkeis Altared, Zayed Üniversitesi, Dubai / Birleşik Arap Emirlikleri
Bryan S. Turner, New York City Üniversitesi / ABD
Céline Béraud, CEIFR, EHESS, Paris / Fransa
Cemal Tosun, Ankara Üniversitesi
Cengiz Tomar, Marmara Üniversitesi
Christopher Swift, Leeds Metropolitan Üniversitesi & Leeds Öğretim Hastaneleri / Birleşik Krallık
Claire de Galembert, CNRS, Paris / Fransa
Corrine Rostaing, Lyon-2 Üniversitesi / Fransa
Daniele Joly, Warwick Üniversitesi / Birleşik Krallık
Erkan Yaman, Sakarya Üniversitesi
Erol Göka, Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Farhad Khosrokhavar, EHESS, CADIS / Fransa
Syed Farid Alatas, Singapur Ulusal Üniversitesi / Singapur
Georg Wenz, Landu Protestan Akademisi / Almanya
Engin Deniz, Düzce Üniversitesi
Halife Keskin, Diyanet İşleri Başkanlığı
Halil Apaydın, Amasya Üniversitesi
Hamid Reza Kusha, East Carolina Üniversitesi / ABD
Harold G. Koenig, Duke Üniversitesi / ABD
Hasan Bacanlı, Üsküdar Üniversitesi
Hasan Kaplan, Onsekiz Mart Üniversitesi
Hasan Kayıklık, Çukurova Üniversitesi
Hasan Meydan, Bülent Ecevit Üniversitesi
Hayati Hökelekli, Uludağ Üniversitesi
Hossein Godazgar, Al-Maktoum Higher Education College, İskoçya / Birleşik Krallık
Huriye Martı, Diyanet İşleri Başkanlığı
Imran Awan, Birmingham City Üniversitesi / Birleşik Krallık
Irene Becci, Lozan Üniversitesi / İsviçre
İbrahim Aşlamacı, İnönü Üniversitesi
İbrahim Kafi Dönmez, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
İlhan Topuz, Süleyman Demirel Üniversitesi
İrfan Başkurt, İstanbul Üniversitesi
Jawiah Dakir, Malezya Ulusal Üniversitesi / Malezya
Kadir Canatan, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Kemal Sayar, Marmara Üniversitesi

Khalid Rhazzali, Padua Üniversitesi / İtalya
Lene Kuhle, Aarhus Üniversitesi / Danimarka
Lisa Miller, Teachers College, Columbia Üniversitesi / ABD
Mar Grier, Barcelona Autonomous Üniversitesi / İspanya
Masoumeh Velayati, Al-Maktoum Higher Education College, İskoçya / Birleşik Krallık
Mansur Ali, Cardiff Üniversitesi, Wales / Birleşik Krallık
Medaim Yanık, SETA
Mehmet Emin Köktaş, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Mehmet Görmez, Diyanet İşleri Başkanlığı
Mehmet Paçacı, T.C. Dışişleri Bakanlığı
Mohamed Ajouaou, Free Üniversitesi, Amsterdam / Hollanda
Muhammad Tavakol, Tahran Üniversitesi / İran
Muhiddin Okumuşlar, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Musa Taşdelen, Sakarya Üniversitesi
Mustafa Köylü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Mustafa Merter, Psikiyatrist
Mustafa Sinanoğlu, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Nawal H. Ammar, Kent State Üniversitesi / ABD
Necdet Subaşı, T.C. Başbakanlık
Nurullah Altaş, Atatürk Üniversitesi
Nurullah Ardic, İstanbul Şehir Üniversitesi
O. M. Ali, Bellevue Hospital, New York Üniversitesi Tıp Merkezi / ABD
Ömer Faruk Söylev, Dumlupınar Üniversitesi
Ömer Say, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Öznur Özdoğan, Ankara Üniversitesi
Peter Phillips, Cardiff Üniversitesi, Galler / Birleşik Krallık
Recep Kaymakcan, Değerler Eğitimi Merkezi
Recep Yaparel, Dokuz Eylül Üniversitesi
Sarah Jahn, Ruhr Üniversitesi, Bochum / Almanya
Sayed Javad Miri, İnsan ve Kültür Araştırmaları Enstitüsü / İran
Sefa Saygılı, Kırklareli Üniversitesi
Stephen Pattison, Birmingham Üniversitesi / Birleşik Krallık
Şuayip Özdemir, Fırat Üniversitesi
Şükrü Keyifli, Dokuz Eylül Üniversitesi
Uzeyir Ok, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Valeria Fabretti, Roma Üniversitesi / İtalya
Wahiba Abu-Ras, Adelphi Üniversitesi / ABD
Welmoet Boender, Utrecht Üniversitesi / Hollanda
William West, Central Lancashire Üniversitesi / Birleşik Krallık
Yaşar Yiğit, Diyanet İşleri Başkanlığı
Zeki Salih Zengin, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

SCIENTIFIC ADVISORY BOARD

Abdulkерim Bahadır, Necmettin Erbakan University / Turkey
Ahmet Uysal, Marmara University / Turkey
Ali Rıza Abay, Yalova University / Turkey
Ali Seyyar, Sakarya University / Turkey
Alpaslan Durmuş, EDAM / Turkey
Andrew Todd, Cardiff Centre for Chaplaincy Studies, Wales / UK
Anna Clot Garell, Autonomous University of Barcelona / Spain
Asim Yapıcı, Çukurova University / Turkey
Aykut Toros, Yeditepe University / Turkey
Basia Spalek, Kingston University / UK
Belkeis Altared, Zayed University, Dubai / UAE
Bryan S. Turner, City University of New York / USA
Céline Béraud, CEIFR, EHESS, Paris / France
Cemal Tosun, Ankara University / Turkey
Cengiz Tomar, Marmara University / Turkey
Christopher Swift, Leeds Metropolitan University & Leeds Teaching Hospitals / UK
Claire de Galembert, CNRS, Paris / France
Corrine Rostaing, Lyon-2 University / France
Daniele Joly, University of Warwick / UK
Erkan Yaman, Sakarya University / Turkey
Erol Göka, Ankara Numune Education and Research Hospital / Turkey
Farhad Khosrokhavar, EHESS, CADIS / France
Farid Alatas, National University of Singapore / Singapore
Georg Wenz, The Protestant Academy Landau / Germany
Engin Deniz, Düzce University / Turkey
Halife Keskin, Presidency of Religious Affairs / Turkey
Halil Apaydın, Amasya University / Turkey
Hamid Reza Kusha, East Carolina University / USA
Harold G. Koenig, Duke University / USA
Hasan Bacanlı, Üsküdar University / Turkey
Hasan Kaplan, Onsekiz Mart University / Turkey
Hasan Kayıklık, Çukurova University / Turkey
Hasan Meydan, Bülent Ecevit University / Turkey
Hayati Hökelekli, Uludağ University / Turkey
Hossein Godazgar, Al-Maktoum Higher Education College, Scotland / UK
Huriye Marti, Presidency of Religious Affairs / Turkey
Imran Awan, Birmingham City University / UK
Irene Becci, University of Lausanne / Switzerland
İbrahim Aşlamacı, İnönü University / Turkey
İbrahim Kafi Dönmez, İstanbul 29 Mayıs University / Turkey
İlhan Topuz, Süleyman Demirel University / Turkey
İrfan Başkurt, İstanbul University / Turkey
Jawiah Dakir, Malaysia National University / Malaysia
Kadir Canatan, İstanbul Sabahattin Zaim University / Turkey
Kemal Sayar, Marmara University / Turkey
Khalid Rhazzali, University of Padua / Italy
Lene Kuhle, University of Aarhus / Denmark
Lisa Miller, Techers College, Columbia University / USA
Mar Griera, Autonomous University of Barcelona / Spain
Masoumeh Velayeti, Al-Maktoum Higher Education College, Scotland / UK
Mansur Ali, University of Cardiff, Wales / UK

Medaim Yanık, SETA / Turkey
Mehmet Emin Köktaş, Istanbul Sabahattin Zaim University / Turkey
Mehmet Görmez, Presidency of Religious Affairs / Turkey
Mehmet Paçacı, Ministry of Foreign Affairs / Turkey
Mohamed Ajouaou, Free University, Amsterdam / The Netherlands
Muhammad Tavakol, University of Tehran / Iran
Muhiddin Okumuşlar, Necmettin Erbakan University / Turkey
Musa Taşdelen, Sakarya University / Turkey
Mustafa Köylü, Ondokuz Mayıs University / Turkey
Mustafa Merter, Psychiatrist / Turkey
Mustafa Sinanoğlu, Istanbul 29 Mayıs University / Turkey
Nawal H. Ammar, Kent State University / USA
Necdet Subaşı, Republic of Turkey Prime Ministry / Turkey
Nurullah Altaş, Atatürk University / Turkey
Nurullah Ardiç, Istanbul Şehir University / Turkey
Ö. M. Ali, Bellevue Hospital, New York University Medical Center / USA
Ömer Faruk Söylev, Dumlupınar University / Turkey
Ömer Say, Istanbul Medeniyet University / Turkey
Öznur Özdoğan, Ankara University / Turkey
Peter Phillips, University of Cardiff, Wales / UK
Recep Kaymakcan, The Ministry of Youth and Sports / Turkey
Recep Yaparel, Dokuz Eylül University / Turkey
Sarah Jahn, Ruhr University / Germany
Sayed Javad Miri, Institute for Humanities and Cultural Studies / Iran
Sefa Saygılı, Kırklareli University / Turkey
Stephen Pattison, Birmingham University / UK
Şuayip Özdemir, Fırat University / Turkey
Şükrü Keyifli, Dokuz Eylül University / Turkey
Üzeyir Ok, Kâtip Çelebi University / Turkey
Valeria Fabretti, University of Rome / Italy
Wahiba Abu-Ras, Adelphi University / USA
Welmoet Boender, Utrecht University / The Netherlands
William West, Central Lancashire University / UK
Yaşar Yiğit, Presidency of Religious Affairs / Turkey
Zeki Salih Zengin, Yıldırım Beyazıt University / Turkey

Religious-Spiritual Counselling and Care in Domestic and International migration
Spiritual Counselling and Care in Different Religious traditions
Religious-Spiritual Counselling and Social Policies & Practices
Religious-Spiritual and Moral values in Counselling and Care
Social Services and Religious-Spiritual Counselling & Care
Family Therapy and Religious-Spiritual Counselling & Care
Gender issue in Religious-Spiritual Counselling and Care
Religious-Spiritual Rehabilitation and Health Services
Ethics in Religious-Spiritual Counselling

7-10 APRIL

Reintegration of Inmates/Offenders into Society and
Religious-Spiritual Counselling & Care
Used/Applied methods and techniques in Religious-Spiritual
Counselling and Care
Role and Place of Religious/Spiritual/Moral Issues in Therapy
Patients, Hopes and Religious-Spiritual Counselling and Care
Health, Cure, Healing and the power and function of Prayer
Prison Services and Religious-Spiritual Counselling & Care
Rehabilitation and Health Services
Religious-Spiritual Counselling and Religious-Spiritual
Grief counselling and Religious-Spiritual Counselling
Crime, Violence and Religious-Spiritual Counselling

www.mdrk.org

ABSTRACTS
ÖZETLER

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall A - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon A

Manevi Destek Hizmetlerinin Sosyokültürel Temelleri

The Socio-cultural Bases of Spiritual Counselling Support Services

Ali Rıza Abay - Yalova Üniversitesi

İnsanların ve toplumların insan olma ortak özelliğinden kaynaklanan ortak özellikleri ve sorunları olduğu/olabileceği gibi farklı medeniyet ve kültür farklılığından kaynaklanan farklı özellikleri ve sorunlarının olduğunu/olabileceğini düşünmeliyiz.

Bu bağlamda insanın, insan olma ortak özelliğinden ötürü üç tür ilişki biçimi vardır. İnsan insan ilişkisi, insan tanrı ilişkisi ve insan doğa ilişkisidir.

Bilindiği gibi insanın, maddi-fiziki-biyolojik boyutunun dışında bir de görünmeyen ruhi-manevi boyutu vardır. Bu üç ilişki biçimi de insanın manevi boyutu ile alakalıdır. Örneğin inanan bir insanı, tanrının-Allah'ın hoşnutluğunu kazanması nasıl onu mutlu ederse, insanın başka bir insan tarafından sevilmesi ve takdir edilmesi de öyle mutlu eder. Yine insanın bir doğa harikası karşısında duyduğu haz da insanı aynen mutlu eder ve etmektedir de. Bunlar hepsi manevi destek anlamına gelir. Manevi desteğin şekillenmesi ve uygulanmasında medeniyet ve kültürün etkisi inkâr edilemez bir gerçekliktir.

Bu bildiri de manevi desteğin sosyokültürel temelleri analiz edilmeye çalışılacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall A - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon A

Müslüman Bir Toplumda Dini Danışmanlık İçin Anlam ve Teoloji İnşa Etmek

Construction an Understanding and Theology of Religious Counselling in a Muslim Society

Nurullah Altaş - Atatürk Üniversitesi

Kavramlar veya kavram grupları insanların düşünce dünyasının birer ürünüdür. Bu nedenle de kavramlar, insanın değerlerinden ve kültüründen yani kavramı üreten insanın kendisinden ve çevresinden bağımsız düşünülemez. İnsanlık tarihinden günümüze kadar devam etmekte olan kavram transferleri, bireylerin düşünce ve yaşamlarını etkilemekte ve geleceğini de şekillendirmektedir. Bu bağlamda bildirinin konusu, kökleri Hristiyan düşünce dünyasında olan dini danışmanlık kavramının İslam kültürünün kök değerleri etrafında anlamlandırılmaya çalışılması ve bu anlamlandırma çerçevesinde insana yönelik etkili bir hizmet üretimi için duyulan ihtiyaçlar üzerine odaklanmaktadır.

Dini danışmanlık, önceleri kilise daha sonra da seküler alanda bir yardım mesleği olarak görülmektedir. Kilisenin danışmanlık hizmetleri ile seküler yardım meslekleri içindeki manevi danışmanlık uygulamaları kavramsal bir farklılaşmayı da beraberinde getirmektedir. Bu iki kavram grubunun oluşmasında etkili olan düşünce, amaçlar ve temel yaklaşımlar belirlendikten sonra İslam geleneği ve temel kaynakları esas alınarak dini danışmanlık kavramı yeniden tanımlanmaya çalışılacaktır.

Bildiride; dini danışmanlık kavramındaki tanımlama ve amaç belirlemede İslam geleneğindeki ruhbanlıkla ilgili yaklaşım ve Yaratıcı-İnsan ilişkisinin üzerine kurgulandığı temellerden hareket edilmiştir.

Bu çerçevede manevi danışmanlık kavramı yerine dini danışmanlık kavramının Müslüman toplumda kullanımının daha uygun olacağı değerlendirilmiş, dini danışmanlıkta bireysel dindarlığın önemi üzerinde durulmuş ve danışanın “yorumlama becerisi geliştirmesine” dini danışmanlığın katkısı tartışılmıştır.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall A - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon A

Teoriden Pratiğe Dini Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri: Samsun Örneği

From Theory to Practice in Religious Counselling and Guidance: The Case of Samsun

Mustafa Köylü - Ondokuz Mayıs University / Turkey

Ülkemizin çok farklı kurumlarındaki dini danışman ve rehberliğe olan ihtiyaç dikkate alınarak, önce Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde bir "Dini Danışmanlık ve Rehberlik" bölümü açmayı düşünmüştük. Ancak bölüm açmaya izin verilmeyince, aynı üniversiteye bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010-2011 öğretim yılından itibaren Dini Danışmanlık ve Rehberlik Tezsiz Yüksek Lisans Programını açmıştır. Bu program Türkiye'de bir ilk olup, şimdiye kadar programdan 110 öğrenci mezun olmuş olup, halen 120 öğrenci de eğitim ve öğretimine devam etmektedir.

Bu tebliğin amacı, hem şimdiye kadar mezun olmuş olan, hem de halen devam etmekte olan öğrencilerden hareketle, mevcut programın bir tanıtımını ve değerlendirmesini yapmaktır. Bu bağlamda öğrenci seçiminin, öğrenci profilinin, verilen derslerin, ders içeriklerinin, derslerde uygulanan metot ve yöntemlerin, yapılan projelerin ve en önemlisi de mezun olan öğrencilerin buradan aldıkları eğitim ve öğretimin kendi mesleki hayatlarında oynadığı rolün araştırılması hedeflenmektedir.

Bu amaçla mezun olan öğrencilerden 80, halen devam etmekte olan öğrencilerden ise 120 öğrenciye uygulanacak yarı yapılandırılmış mülakat yöntemiyle elde edilen bilgiler ve kendi tecrübelerimiz paylaşılarak, programın güçlü ve zayıf yönleri araştırılıp daha iyi ve kaliteli bir eğitim için neler yapılması gerektiği konusunda bazı önerilerde bulunulacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall A - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon A

Manevi Danışmanlık ve Rehberlikte Kültürlerarası-Dinlerarası Yaklaşımlar

Interfaith and Intercultural Approaches to Spiritual Counselling and Guidance

Cemal Tosun - Ankara University / Turkey

Kültürlerarası ve dinlerarası kavramları günümüz sosyal bilimler edebiyatının sık kullanılan kavramları arasında yerlerini aldı. Çok kültürlülük yaklaşım ve söylemlerinin ürünü olan bu kavramlar sosyoloji ve eğitim başta olmak üzere birçok alanın teorisinde ve pratiğinde tartışılıyor ve kullanılıyor. Göç yaşantıları başta olmak üzere, çeşitli sebeplere dayalı insan hareketliliği konuyu her zaman güncel kılıyor. İnsanoğluna tarihi boyunca refakat eden ve günümüzde de yaşamakta olduğumuz soğuk ve sıcak çatışma durumları da konunun canlı kalmasını destekliyor.

Kültürlerarası kavramının içine folklörden mutfağa çok sayıda unsur girse de din ayrı ve ağırlıklı bir yere sahiptir. Çünkü bireysel ve toplumsal ilişkilerde dini kimlik ve aidiyetlerin devreye girmesi ve etkili olması her zaman mümkündür. Özellikle çatışma durumlarında, çatışanların dini farklılıkları ne yazık ki olumsuz etkileri de beraberinde getirmektedir. Bu sebeptir ki yerel ve global ölçeklerde dini farklılıkların çatışma sebebi olmaması ve diğer sebeplerle çatışmalarda araçsallaştırılmaması önemle üzerinde durulan konular arasında yer almaktadır. Din eğitimi alanında bu hususta önemli teorik ve pratik çalışmalar yapılmıştır ve yapılmaktadır.

Kültürlerarası ve dinlerarası kavramları manevi danışmanlık ve rehberlik alanı için de önem arz etmektedir. Manevi danışmanlık ve rehberlik alanında teorik ve pratik birikim ve tecrübesi olan çoğulcu bazı Batı ülkelerinde (Almanya, Hollanda gibi), alanın çok kültürlü ve çok dinli boyutları tartışılmaktadır. Gerçi ülkemizde manevi danışmanlık ve rehberlik yeni bir alandır. Ülkemizin çok kültürlü ve çok dinli toplum olup olmadığı da tartışılmaktadır. Din farklılıkları ve din içi farklılıklar ve çeşitli dünyevi görüş farklılıkları birlikte değerlendirildiğinde manevi danışmanlık ve rehberlik alanında kültürlerarasılık ve dinlerarasılık boyutlarını birlikte değerlendirmekte yarar vardır.

Manevi danışmanlık ve rehberlik sonuç itibarıyla danışan danışılan ilişkisi üzerine kuruludur. Danışanın danışılanı ve danışmayı kabulü ve danışma sürecinin etkin işleyişi ile her iki tarafın dini aidiyetlerinin ilişkisi üzerinde durulmalıdır. Danışmanların danışanların mensup oldukları dinleri veya dini yorumları tanımaları; danışma sürecinde takınacakları kapsayıcı, dışlayıcı veya çoğulcu yaklaşımların muhtemel etkileri ele alınmalıdır.

Bu tebliğde manevi danışmanlık ve rehberlik alanında kültürler ve dinlerarası boyutlar eğitim ve hizmet boyutları ile ele alınıp değerlendirilecektir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall B - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon B

Çift Rehberliğinde Umut-Odaklı Yaklaşım: Evlilik ve Ailede Affetme, Üzlaşma, İletişim ve Çatışmaya İnanç-Tabanlı Yaklaşım

Hope-Focused Approach to Couple Counselling: A Faith-Based Approach to Forgiveness, Reconciliation, Communication, and Conflict in Marriage and Family

Everett L. Worthington, Jr. - Virginia Commonwealth University / USA

The Hope-Focused Approach (HFA) to couple education (Worthington, 1995), enrichment (Ripley & Worthington, 2002; Worthington et al., 2015; Worthington et al., 1997), and counseling (Ripley & Worthington, 2014; Ripley et al., 2014; Worthington, 2005b, Worthington & McMurry, 1994) is an evidence-based approach to helping couples with research support from many studies. It has two main components—training in (1) communication and conflict resolution and (2) forgiveness and reconciliation. Both components are effective but have different effects over two years. Communication and conflict resolution produce fast gains, but half of the gains erode. Forgiveness and reconciliation produces gains that last. We have studied forgiveness and reconciliation using basic and applied research in religious and secular populations (Toussaint et al., 2015; Worthington, 2013, 2009, 2006, 2005a, 2003, 2001; Worthington & Sandage, 2015).

In this paper, I will discuss the HFA practically so listeners can better care for and counsel patients, clients, or parishioners. I will allude to research, but this will be a clinical presentation. I will describe the HFA's focus on hope and strategy of promoting love (valuing and not devaluing the partner), work (putting effort into the improving the relationship), and faith (broadly conceived). I will demonstrate exercises couples can employ (Worthington, 2005b, had over 150 exercises; Ripley & Worthington, 2014, had over 100 additional exercises).

I will also discuss forgiveness (definition, dependence on the size of the injustice gap, and ways couples can reduce the injustice gap through apologizing, making amends, seeking forgiveness). I describe the REACH Forgiveness model (R=Recall the Hurt without blame; E=empathize with the partner; A=give an altruistic gift of forgiveness; C=commit to the forgiveness you experience; and H=hold onto forgiveness when you doubt). I describe four steps to Reconciliation—Decisions about reconciliation; Discussion including seeking and granting forgiveness; Detoxifying the relationship; Devotion to relationship enhancement). I discuss forgiving oneself after one has done what one can to make things right with God, repair social damage, and repair psychological damage.

In helping couples, clergy and counselors need humility. In building good marriages, partners need humility. Creating, maintaining, strengthening, and repairing emotional bonds cannot be done alone. It requires humble help from others and God.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall B - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon B

Aile ve Dinî Rehberlik Büroları Tarafından Yürütülen Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Faaliyetleri

Spiritual Counselling Activities and Programmes Conducted by Family and Religion Guidance Offices

Sedide Akbulut - Diyanet İşleri Başkanlığı

Aile ve Dinî Rehberlik Büroları, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından il ve ilçe müftülükleri bünyesinde kurulan hizmet birimleridir. Büroların kuruluş amacı toplumumuzun aile hakkında dinî açıdan doğru bilgilendirilmesini sağlamak, aile yapısının korunmasına katkıda bulunmak, halkımızın özellikle aile ve aile bireyleriyle ilgili dinî içerikli soru ve sorunlarına çözüm üretmek bu bağlamda gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmaktır. Müftülük binasında ya da il içerisinde müftülük tarafından belirlenen yoğun yaşam alanlarında hizmet veren bürolarda ağırlıklı olarak vaiz ve Kur'an Kursu öğreticileri görev yapmakta, kendilerine yüz yüze, telefonla ya da mail aracılığıyla gelen dinî soruları cevaplayarak manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti yürütmektedir.

2016 yılı Ocak ayı itibarıyla 81 il, 263 ilçede görev yapan bu birimler, modern zamanlara ait değişim ve dönüşümlerden olumsuz biçimde etkilenen aile yuvasını doğru adımlarla kurulan, sağlam temeller üzerinde yükselen ve çelişkiler karşısında kendini savunabilen bir yapıya kavuşturabilme hedefi güden faaliyetlerine devam etmektedir. Bu tebliğde, Aile ve Dinî Rehberlik Bürolarının kısa tarihçesi, hizmet alanı ve bürolar vasıtasıyla Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yürüttüğü aile odaklı proje çalışmaları tanıtılacaktır.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall B - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon B

Bosna-Hersek'te Aile Rehberliği ve Psikoterapide İslami Topluluğun Rolü

The Role of Islamic Community in Family Counseling and Psychotherapy in BiH

Selvira Draganovic - International University of Sarajevo / Bosnia - Herzegovina

Contemporary family suffers great changes which make it unstable. Family system and family members are constantly exposed to impacts of social and intra-familial changes which are necessary and unstoppable. High divorce rates, delinquency, children and family violence indicate that BiH family is in crises indicating that family and her members require assistance and support in this dire time of intensified changes and coping with many challenges. Services within Islamic community in BiH could be of great assistance in this matter for a number of reasons. After decades of socialism, in the early nineties of the last century, BiH society experienced grand return to religion. Muslims present great majority among other present religions in BiH. Leaders in Islamic community (imams, Islamic teachers, professors etc.) testify that they are frequently asked and hear cries for help directed to them on issues related to family and intra-familial relations. Employees within Islamic community testify that sometimes they are forced to engage in some sort of counseling for which they are neither prepared nor properly trained. This indicates the need for psychological counseling and therapy services to be offered within the framework of Islamic Community work area. Thus, modeled on good western practice of religious counseling and psychotherapy services offered within religious community, we state that Islamic community in BiH should take an active role and offer such services within and attached to IC (Islamic centers and mosques) in BiH. This paper will outline possible strategies offered within Islamic community to assist BiH family and its members to cope with and overcome current challenges and issues.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall B - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon B

Aile ve Dini Rehberlik Hizmetlerinde ‘Çözüm Odaklı Görüşme Yönelimli İslami Danışmanlık’ Hizmet İçi Eğitim Programı Model Önerisi

‘Solution-Focused Islamic Counselling’ in Family and Religious Guidance Services and in Service Training Programme Model Proposal

Enver Sarı - Ordu Üniversitesi

Batılı hristiyan ülkelerde (özellikle A.B.D ve İngiltere’de) din adamları psikolojik danışma eğitimi olarak Pastoral Psikolojik Danışman olmaktadır. Gelişmiş hristiyan ülkeler bilimin bulgularını da din hizmetlerine katarak dini hizmetlerinin kalitesini artırmaktadır. Günümüz Türkiye’sinde Dini Danışmanlık veya Manevi Danışmanlık adı altında Yüksek Lisans Program bulunsu da henüz İslami Psikolojik Danışmanlık adı altında bir program olmadığı gibi İslami Psikolojik Danışmanlık adında da henüz bir meslek bulunmamaktadır. İslami Danışmanın psikolojik danışma alanında eksikliği, Psikolojik Danışman’ın İslami konulardaki yetersizliği müslüman danışan için önemli bir soruna yol açmaktadır. Bu sorunun çözümü ise İslami Danışmanlara psikolojik danışma eğitimi vermekle yani İslami Psikolojik Danışman yetiştirmek ile mümkün olacaktır. Psikolojik Danışmanlık mesleğinin okul psikolojik danışmanlığı, aile ve evlilik psikolojik danışmanlığı, rehabilitasyon danışmanlığı ve kariyer ve mesleki danışmanlık gibi alt meslek alanlarından birisi de manevi psikolojik danışmanlıktır. Pastoral Psikolojik Danışmanlık manevi psikolojik danışmanlığın bir alt alanı ise İslami Psikolojik Danışmanlıkta müslümanlara yönelik verilecek manevi psikolojik danışmanlık alanıdır.

Günümüz Türkiye’sinde İslami Danışmanlık yapan kişilere bir çok danışan başvurmakta ve İslami Danışmanların psikolojik yardım becerilerine acil gereksinimi vardır. Herne kadar çözüm İslami Psikolojik Danışmanlık adı altında Lisansüstü programlarda meslek elemanı yetiştirmek olsa da hizmet- içi eğitimler ile mevcut İslami Danışmanların psikolojik yardım becerileri geliştirilebilir.

Bu araştırmanın amacı mevcut İslami Danışmanların psikolojik yardım becerileri geliştirecek bir hizmet- içi eğitim program modeli geliştirmektir. Bu çalışmada nitel yöntem uygulanmıştır. İlk olarak literatürde İslami Psikolojik Danışmanlık incelenmiş ve yeterli alanları belirlenmiştir. İkinci olarak da örneklem grubu içerisinde yer alan İslami Danışmanların psikolojik yardım gereksinimleri yanı yapılandırılmış görüşme formu ile belirlenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, İslami Danışmanların psikolojik yardım gereksinimleri temel psikoloji bilgisi ve etkili iletişim becerileri ve danışanların sorunlarına kısa sürede etkili çözümler bulmak şeklinde belirlenmektedir. Bu nedenle araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ‘Çözüm Odaklı Görüşme Yönelimli İslami Danışmanlık Eğitim Programı’ geliştirilmiştir. ‘Çözüm Odaklı Görüşme Yönelimli İslami Danışmanlık Eğitim Programı’ altı (6) evreli , yetmiş bir (71) saat, altı (6) ay süreli bir eğitim programıdır. Bu eğitim programının ilk evresi Temel Psikoloji Eğitimidir. İkinci evrede ise Etkili İletişim Eğitimi verilmektedir. Üçüncü evrede İslami Danışmanlar’dan bir ay içerisinde en az on seanslık etkili iletişim ile İslami danışmanlık yapılması istenmekte ve süpervizyon yapılmaktadır. Dördüncü evrede Çözüm Odaklı Görüşme Eğitimi verilmektedir. Beşinci evrede İslami Danışmanlar’dan bir ay içerisinde en az on seanslık Çözüm Odaklı Görüşme Yönelimli İslami Danışmanlık yapılması istenmekte ve süpervizyon yapılmaktadır. Eğitimin son evresi olan altıncı evrede yapılan Çözüm Odaklı Görüşme Yönelimli İslami Danışmanlık’da olgu sunumları her katılımcı tarafından sunulmakta ve yapılan danışmanlık tartışılmaktadır. ‘Çözüm Odaklı Görüşmeye Dayalı İslami Danışmanlık Eğitim Programı’ Aile ve Dini Rehberlik Hizmetleri çalışanlarına hizmet- içi bir eğitim programı olarak önerilmektedir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall C - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon C

Madde Bağımlısı Gençlere Dair Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Örneği: Bışr-i Hafi Gençlik ve Dayanışma Derneği

*An Example of Spiritual Counselling and Guidance Concerning Youth Drug Addiction:
Bışr-i Hafi Youth and Solidarity Foundation*

Ömer Miraç Yaman - İstanbul Üniversitesi

Habibullah Akıncı - Yalova Üniversitesi

Madde kullanımı kaynaklı suçlar ve can kayıpları, özellikle ergenlik döneminde arkadaş çevresi ve akran ilişkileri üzerinden, her geçen gün giderek artmaktadır. Lise, ortaokul ve hatta ilkokul düzeyine kadar inen madde kullanımı toplumun tamamını tehdit eden ciddi sonuçlar doğurmaktadır.

Bağımlı gençlere dönük olarak kullanım yaygınlığının artmasına bağlı olarak yerel ve ulusal düzeyde bağımlı gençlerle ilgilenmeye odaklanmış sivil toplum çalışmaları da her geçen gün çoğalmaktadır. Bu sorunları kendilerine dert edinmiş kişilerden birisi olan Ömer Faruk Yazar, fahri imam olarak 2008 senesinden beri aynı mahalleyi paylaştığı madde bağımlısı gençler ile birebir iletişime geçerek madde bağımlılığı ve bağımlılığın getirdiği sonuçlar hakkında gençleri bilinçlendirmektedir. Belirli bir sürenin sonunda bu gönüllü çalışma dernekleşerek Bışr-i Hafi Gençlik ve Dayanışma Derneği adını alır. Dernek madde kullanan gençleri sağlıklı bir birey olarak tekrardan hayata katılmalarında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmada madde kullanan gençlerin madde kullanımını terk etmelerinde ve sosyal rehabilitasyonlarında Bışr-i Hafi Gençlik ve Dayanışma Derneği üyelerinin nasıl bir yol izlediği, hangi yöntemleri kullandığı ve bu süreçte ne türden zorluklar ile karşılaştığı belirlenecek ve bu inceleme sonunda çıkan sonuçlar değerlendirilip, öneriler sunulacaktır.

Çalışmanın temel amacı gençlerin madde kullanımı sonucunda bağımlılık kazanmalarını ve madde ihtiyaçlarını karşılamak için suça bulaşmalarını engellemeye yönelik manevi danışmanlık modelinin potansiyelini analiz etmek ve bu amaçla kurulan Bışr-i Hafi Gençlik ve Dayanışma Derneği'nin işleyişini değerlendirmektir.

Çalışmada öncelikle bağımlılık alanında çalışma yürüten stk'lar hakkında genel bir literatür taraması yapılarak mevcut durum hakkında bilgi verilecektir. Daha sonra nitel araştırma yöntemi ile derinlemesine mülakatlar yapılarak manevi danışmanlık ve rehberlik sürecinin içeriği hakkında veri seti oluşturulacak ve tematik bir değerlendirme ile birlikte; derneğin çalışmaları hakkında detaylı bir analize ulaşılmaya çalışılacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall C - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon C

Tasavvufi Bakış Açısıyla Madde Bağımlılığı*'Substance Abuse from A Sufi Perspective***Tuğba Nur Coşar - İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi**

Bağımlı kişilik ve bağımlı davranış olmak üzere iki bölümden oluşan bağımlılık durumu, "zalim nefsin" (nefsi emmare) kapsamına girmektedir. Bağımlılıktan kurtulmanın ve bağımlılık döngüsünden çıkmanın yollarından biri, sahip olduğu inanç ve ahlak sistemleriyle, ibadet pratikleriyle dindir. Başka bir deyişle, manevi bakım psikososyal bakım sürecinin bir tamamlayıcısıdır. Bağımlılıktan kurtulma sürecinde içsel direnç ve dinamikler merkezi bir yerdedir. Bu nedenle bağımlılıktan kurtulmanın yolu içsel direnci geliştirmek, içsel dinamikleri harekete geçirmektir. İslam'daki Sufi görüş (tasavvuf), kendine özgü yaklaşım ve yöntemleriyle bu içsel dönüşümleri harekete geçirir, "zalim nefsin" anlaşılması ve dönüşümü için güçlü ve etkili araçlar sağlar.

Günümüzde bağımlılıkla mücadelede tasavvufi yöntemleri kullanan uygulayıcılar bulunmaktadır. Bu çalışma, fahri bir imamın madde bağımlısı gençlerle çıktığı maneviyat yolculuğunda gençlerin arınma, bağımlılıktan kurtulma süreçleri ve buna bağlı olarak süreçlerin manevi yaşamlarına dönüştürücü etkileri; manevi rehberin deneyimleri ve yöntemleri üzerine yapılan nitel bir araştırmadır. Araştırma kapsamında imam ile görüşme ve uygulama yaptığı İstanbul Esenler ilçesindeki merkezde gözlem yapılmıştır. İmam ile mülakat yapılarak uygulamalarda kullandığı temel yöntem ve teknikler ortaya konmuştur.

Manevi rehber, gençlerin işlevselliğini arttırmak için çevresi içinde birey anlayışıyla gençlerle ilgilenmekte, mezzo düzeyde müdahalelerde bulunmaktadır. Gençlerin aileleri ile iletişime girilmektedir. Gençler, eğitimlerine devam etmeye teşvik edilmektedirler. Manevi rehber, gençlerin uyuşturucu maddenin bağımlılığından kurtulan bedenini, ruhunu ve kalbin ihtiyaçlarını ne ile tamamlayacağı konusunda sorular sormalarına, tefekkür etmelerine, cevaplar bulmalarına aracı olmak, danışmanlık yapmak, kendi maneviyatlarını keşfe çıktıkları yolculukta rehberlik etmek görevleri düşmektedir. Hayatlarının anlamı üzerine düşünmeye sevk etmeye çalışıldığı söylenmektedir.

Bağımlılıktan kurtulma sürecinde eğitime önemli bir yer ayrılmaktadır. Öğrenmenin, genç için yeni bir kazanç elde etmek şekliyle güçlendirici ve iyileştirici etkileri olduğu ifade edilmektedir. Rehber, bağımlılık tedavisi sonrasında da gençlerin hayatında etkin olmaya, psikososyal destek sunmaya sosyal faaliyet ve rehberlikle devam etmektedir. İletişimin rehber tarafından düzenli olarak devamlılığı sağlanmaya çalışılmaktadır. Kimi zaman gençler tıbbi müdahaleler için hastaneye yönlendirilmektedirler. Ancak merkezden haberdar olan doktorlar da bağımlı gençleri "manen toparlanmaları için" merkeze yönlendirmektedirler. Yaklaşık 7 yıllık sürede ağır madde kullanımına bulaşmamış 200 kadar gencin tıbbi bir tedaviye gerek kalmadan maddeden uzaklaştıkları belirtilmektedir. Çalışma, dini ve manevi desteğin bağımlılıktan kurtulmak ve bağımlılıktan korunmadaki önemi göstermektedir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall C - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon C

Madde Bağımlılığından Arınma ve Maneviyat İlişkisi

The Relationship Between Spirituality and Overcoming Drug Addiction

İsa Ceylan - Ankara Üniversitesi

Manevi değerlerin, madde bağımlılığından arınmayla ve nükslerin önlenmesiyle olan ilişkisini incelemektir. Aynı zamanda madde bağımlılığı tedavisi görmüş bireylerin rehabilitasyonuna ve nükslerin önlenmesine yönelik gerçekleştirilen manevi değerler ve psikolojisini içeren “manevi bakım” çalışmaları değerlendirilecek ve ulaşılan sonuçlar paylaşılacaktır.

Türkiye’de manevi bakım yaklaşımı daha çok varoluşçu, hümanistik ve benötesi kuramların teorik temellerine dayanan, dinamik bir yapıya sahip, hizmet odaklı bir alan olarak kendini göstermektedir. Olaylarla başa çıkmanın güçleştiği olağanüstü durumlarda bulunan hastalar, cezaevinde yatan bireyler, çocuk esirgeme kurumundaki çocuklar, alkol ve madde bağımlıları, askerler vb. spirittüel kriz yaşamaya müsait durumda bulunan dezavantajlı grupların manevi gelişimlerine eşlik etmeyi, morallerini güçlü tutmayı, pozitif bağılıklarını güçlendirmeyi, kendileriyle barışık olmalarını, değerlerle hayatına yön vermeyi amaçlayan manevi değerler odaklı ve insanı merkeze alan bir bakım hizmetidir.

Din psikolojisi alanında yapılan manevi bakım çalışmaları çerçevesinde bireylerin, din de dâhil olmak üzere, manevi ihtiyaçlarına cevap olabilecek yöntemler geliştirilmektedir. Madde bağımlılığı konusu psikolojik, sosyal, rehberlik ve tıp boyutlarıyla çalışılırken manevi boyutta çalışılan manevi bakım uygulamamız Türkiye’de bir ilk çalışma olma niteliğindedir. Madde bağımlılığından arınmaya yönelik Manevi Bakım Programı çerçevesinde vakalar ve ulaşılan sonuçlar paylaşılacaktır.

Bu çalışma Türkiye örnekleminde gerçekleştirilen bir çalışmadır. Çalışmada Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezi (AMATEM)’de yatan veya ayaktan tedavi gören bireylerden gönüllü olanlarla gerçekleştirilmiştir. Öznur Özdoğan’ın geliştirdiği ve İsimsiz Hayatlar (2009) kitabında yer verdiği tövbe süreci modeli temel alınmıştır. Tövbe süreci modeli, madde bağımlılığından arınmaya yönelik geliştirilen manevi bakım programına uyarlanmıştır. Değerlerin içselleştirilmesi, birer yaşam becerisi olarak yaşamda aktif rol alması, tavır, tutum ve davranış halini almasını amaçlayan manevi bakım programı çalışmasında tövbe süreci adımlarından; 1. Farkındalık, 2. Kendini affetme, 3. İnsanın öz bilincinden doğan kendine ve başkalarına yararlı eylemler üretme, 4. Kararlılık ve kalıcılık basamakları takip edilmiştir.

İlk iki basamakta madde bağımlısı bireylerle ikili görüşme tekniği uygulanmıştır. Görüşmeler sonucunda madde bağımlısı bireylerin manevi ihtiyaçları belirlenmiş ve bu ihtiyaçlara göre manevi bakım programı geliştirilmiştir. Üçüncü ve dördüncü basamaklarda “tanrı algısı, varoluş, anlam arayışı, özveri, öze dönüş, tövbe, sorumluluk, sabır, kabullenme, rıza, şükür, memnuniyet, sonsuzluk inancı, iyi niyet, affetmek, arınma, dua, manevi gelişim” olarak belirlenen temaları içeren tema odaklı grup toplantıları düzenlenerek manevi değerler kişide beceri, tutum, tavır ve davranış boyutlarında işlenerek manevi bakım programı uygulanmıştır. Hem ikili görüşmelerde hem de tema odaklı grup toplantılarında terapötik iletişim becerileri kullanılmıştır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall C - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon C

Madde Bağımlılığı ile Mücadelede Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Uygulamalarının Yeri ve Önemi: İstanbul Örneği

*The Place and Importance of Religious-Spiritual Counselling and Guidance in Struggling
Drug Addiction: The Case of Istanbul*

Melih Çoban - Marmara Üniversitesi

Türkiye’de oldukça yaygın bir olgu olan uyuşturucu ve uyarıcı madde bağımlılığı, uzun yıllardır ciddi bir sosyal sorun teşkil etmektedir. Özellikle son yıllardaki Bonzai ölümleri ile toplumsal gündemde ilk sıralara yükselen madde bağımlılığı ile mücadele sürecinde, gerek devletin resmi kurumları gerekse sivil toplum nezdinde yeni bir farkındalık sürecine girilmiştir. Bu süreç dahilinde hem devlet kurumlarının hem de sivil toplum kuruluşları ve hareketlerinin düzenlediği kampanyalar, bilgilendirme çalışmaları ve benzeri uygulamalar yoğunluk kazanmış ve madde bağımlılığı ile mücadele hususunda olumlu bir gelişim gözlenmeye başlanmıştır. Söz konusu mücadelenin daha da başarılı olmasını sağlayabilecek yeni uygulamalar ve politikalar dahilinde göz önünde bulundurulması gereken bir olgu da manevi danışmanlık hizmetleridir. Madde bağımlılığıyla mücadele politikalarında daha çok vurgulanan hukuki, kriminal ve sağlıkla ilgili olgulara ilaveten sorunun dini ve ahlaki boyutlarının vurgulanması bu açıdan büyük önem taşımaktadır.

Bu bildiride, Türkiye’de madde bağımlılığı ile mücadelede manevi danışmanlık hizmetlerinin yeri ve kullanımı incelenecektir. Bu doğrultuda, söz konusu mücadele sürecinde manevi danışmanlığın ne derecede etkin bir yeri olduğu, söz konusu etkinliğin hangi yollarla daha da arttırılabileceği ve sürece olası olumlu katkılarının neler olabileceği sorularının cevapları aranacaktır. Bu cevapları elde etmeye yönelik niteliksel bir araştırma yöntemi gerektiren bu çalışmada, resmi kurum yetkilileri ve eski/aktif madde bağımlıları ile yapılacak görüşmeler ile gerekli bulgulara ulaşılmaya çalışılacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 / Hall A pm - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon A

Diyanet İşleri Başkanlığının Hastanelerde Yürüttüğü Manevi Destek Hizmetleri
The Religious-Spiritual Counselling-Support Services in Hospitals Conducted by the
Presidency of Religious Affairs

Abdurrahman Han - Diyanet İşleri Başkanlığı

Diyanet İşleri Başkanlığı, toplumun dinî, ahlaki ve manevi değerlerini sürekli canlı tutmak amacıyla İslam dininin temel kaynaklarına dayalı doğru ve güncel bilgi ile toplumu din konusunda aydınlatmak, inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek ve ibadet yerlerini yönetmek misyonu; toplumun dinî, ahlaki ve manevi değerlerini ayakta tutmak, bütün insanlığın barış ve huzuruna katkı sağlamak, din-i mübîn-i İslam ile ilgili her konuda referans alınan en etkin ve saygın kurum olmak vizyonu ekseninde hizmet alanlarını şekillendirmekte, çalışma, faaliyet ve programlarını da buna göre planlamakta ve sürdürmektedir.

İnsanın dünya ve ahiret huzurunu temin etmeyi amaçlayan din, hayatın tüm evrelerini ve toplumun bütün katmanlarını kuşatan bir değerdir. Bu bağlamda din hizmetleri de, sadece ibadet mekânlarıyla sınırlı tutulmayıp, aile, okul, işyeri, cezaevi, huzurevi, hastane, rehabilitasyon merkezleri, aile yaşam merkezleri, yurtlar, gençlik merkezleri vb. bir toplumun dini açıdan ihtiyaç duyduğu her türlü sosyal hizmet alanları, tüm sosyal kurum ve kuruluşlarda sunulacak her türlü dini danışmanlık/rehberlik ve manevi destek hizmetlerini kapsamaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı son yıllarda özellikle sosyal içerikli din hizmetleri bağlamında önemli alanlar açmıştır. Sağlık tesisleri de bunlardan biridir. Bir sosyal kurum olarak sağlık hizmetlerinin öncelikli olduğu hastaneler, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik işlere olduğu kadar dini birtakım işlevlere de sahiptir. Hastanelerde manevi destek görevlilerinin istihdam edilmesi, ibadet mekânlarının bulunması, hasta odalarında Kur'an-ı Kerim bulunması, hastalara dini danışmanlık/rehberlik ve manevi destek hizmetlerinin sunulması ve dini usullere göre cenaze işlemlerinin yapılması vb. dini unsurlar dikkatimizi çekmektedir.

Başkanlık tarafından sağlık tesislerinde sunulan manevi destek, dini referanslardan hareketle bir din ve inanç desteğidir. İnsanların acılı, sıkıntılı, üzüntülü, korkulu, yalnızlık ve ümitsizlik hallerinde, kriz durumlarında, ani değişimlerle gelen/maruz kaldıkları yeni duruma uyum sağlama, baş edebilme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olarak onlara din ve inanç açısından destek olmak, varsa soru ve sorunlarına danışmanlık/rehberlik etmek, hayatlarına yeni bir anlam verebilmede eşlik etmek ve onlara moral ve motivasyon sağlamaktır.

Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen sağlık tesislerinde talep eden hasta, hasta yakını ve hastane personeline, içinde bulundukları şartlar göz önünde bulundurularak tıbbi müdahaleye hiçbir şekilde müdahil olmadan sadece dini konularda danışmanlık/rehberlik hizmeti sunarak moral vermek, motive etmek ve manevi destek hizmeti sunmak amaçlanmıştır.

Manevi destek hizmeti hastanelerin özellikle, hasta profili sebebi ile dini danışmanlık ve rehberlik desteğine daha çok ihtiyaç duyabilecek olan psikiyatri, kadın doğum, çocuk, onkoloji, genel cerrahi, palyatif bakım vb. tüm yataklı bölümlerine ya da kronik hastalıkların tedavi edildiği diğer servislerdeki sistematik hizmetleri kapsamaktadır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session I: 9:00 – 10:30 am / Hall A - I. Oturum: 9:00 – 10:30 / Salon A

Sağlık Hizmetlerinde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik

The Religious-Spiritual Counselling and Care in Healthcare Services

Aysun Özkan - Diyanet İşleri Başkanlığı

Ümit Horozcu - İstanbul Üniversitesi

Manevi danışmanlık ve rehberlik dünyada ve ülkemizde birçok hizmet alanında, çeşitli şekillerde uygulanmaktadır. Sağlık hizmetlerinde manevi danışmanlık ve rehberlik dünyada uzun süredir uygulanıyor olmasına karşın, ülkemizde yeni uygulanmaya başlanan bir alandır. Buna bağlı olarak, ülkemizde sağlık hizmetlerinde sunulan manevi danışmanlık ve rehberlik son zamanlarda teorinin yanı sıra uygulamanın da gerçekleşmeye başlamasıyla, daha sık tartışılmaya başlanmıştır.

Çalışmanın amacı hasta, hasta yakını, sağlık personeli ve manevi destek uygulayıcılarının manevi danışmanlık ve rehberlik uygulamalarından ne derece memnun olduklarını, hastalığın sağaltımı esnasında herhangi bir fayda sağlayıp sağlamadığı, bilhassa hasta ve hasta yakınlarının hastalıkla mücadelede kullandıkları başa çıkma mekanizmalarının yararının olup olmadığı daha da önemlisi iyileşmeye katkısı bulunup bulunmadığı konusundaki fikirlerinin tespit edilmesidir.

Ülkemizde Sağlık Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 7 Ocak 2015 tarihinde imzalamış olduğu Hastanelerde Manevi Destek İşbirliği Protokolü sonrasında hastanelerde manevi destek uygulamasının başlamasıyla uygulamaya farklı kesimlerden farklı bakış açıları oluşmuştur. Kimileri tereddüt ve ihtiyatla takip edip, mesafeli bir tutuma sahipken, kimileri de tereddütleri olmasına rağmen uygulamayı destekleyici tutumlara sahiptir. Ülkemizde bu uygulamaya uygulamanın muhatabı olan hasta, hasta yakını ve hastane personelinin yaklaşımı nasıl olmaktadır? Sağlık hizmetlerinde manevi referanslarla yapılacak olan danışmanlık ve rehberlik uygulamaları hastaların iyileşmeleri sürecinde onlara moral, motivasyon sağlamakta mıdır? Uygulamada ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır? Danışmanlığı daha işlevsel hale getirmek için gelecekte yapılması gereken düzenlemeler neler olmalıdır? Bu bildiriyle uygulama yapılan hastanelerde gerçekleştirilmek üzere geliştirilecek ölçme araçlarıyla bu sorulara cevap aranacaktır. Bu soruların uygulama konusunda farklı düşüncelere sahip kesimler tarafından da tartışılması gerekmektedir.

Sağlık hizmetlerinde manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri bağlamında Diyanet İşleri Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığı işbirliğiyle başlatılan hastanelerde manevi destek uygulamaları, hasta, hasta yakınları ve sağlık personeli açısından yararlı olmaktadır. Danışmanların eğitimlerini geliştirmek ve programın daha işlevsel hale getirilmek suretiyle uygulama tüm ülke çapında yapılır hale getirilmelidir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 pm / Hall A - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon A

Sağlık Çalışanlarının Maneviyat ve Manevi Bakım Algısı, İstanbul Örneği

The Healthcare Workers' Perception of Spirituality and Spiritual Care: The Case of Istanbul

Nihal İşbilen Esendir - Diyanet İşleri Başkanlığı

Hasan Kaplan - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Günümüzde maneviyata olan ilginin artması, insanı ilgilendiren her alanda maneviyatın temas edecek bir alan bulması modern insanın anlam arayışının bir neticesidir. Bireyin varlığı bio-psiko-sosyal boyutların bütünlüğünün korunması ve devamlılığının sağlanması ile mümkündür. Holistik yaklaşımın benimsenmesiyle birlikte manevi gereksinimlerin önemi belirgin hale gelmiş ve yeni bir hizmet alanı ortaya çıkmıştır. Bu hizmet alanını kimin üstleneceği ya da kimler tarafından yerine getirilirse üst düzey fayda sağlanacağı bilimsel çevrelerde tartışılır düzeydedir. 7 Ocak 2015 Sağlık Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı arasında imzalanan "Hastanelerde Manevi Destek" protokolü ile çok geç kalınmış bir adım atılmış ve manevi bakım ülkemizde yeni bir boyut kazanmıştır. Bunun bir sonucu olarak, hastanelerde manevi bakım/destek uygulamasının yer almasıyla hastane çalışanlarının konuya ilgi ve alakası sürecin gidişatına yön vereceği için önem arz etmektedir.

Çalışmanın amacı sağlık çalışanlarının (doktor, hemşire ve ebe) maneviyat ve manevi bakım konusundaki algılarını tespit etmek ve konuya duyarlılıklarını arttırmaktır. Araştırma tanımlayıcı olarak İstanbul'da bulunan 3 Devlet Hastanesi'nde Aralık 2015-Şubat 2016 tarihleri arasında yapılması planlanmaktadır. Araştırmanın evrenini söz konusu hastanelerde görev yapan doktor, hemşire ve ebeler oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçilmesine gidilmeden aynı hastanelerde görev yapan ve gönüllük esasına dayalı olarak araştırmayı kabul eden sağlık çalışanlarının araştırma kapsamına alınması planlanmaktadır. Bu çalışma ile sağlık çalışanlarında ve hastanelerde maneviyat ve manevi bakıma dair farkındalık yaratılacağı düşünülmektedir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 pm / Hall A - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon A

Ürdün Hastanelerinde Manevi Destek Dini Danışmanlık Rehberlik Hizmetleri

The Religious-Spiritual Counselling and Care Services in Jordanian Hospitals

Yusuf Nazım - Diyanet İşleri Başkanlığı

Bu bildirimizde Aralık 2012 - Nisan 2014 tarihleri arasında bulunduğumuz Ürdün'de hastanelerde sunulan dini danışmanlık, rehberlik ve manevi destek hizmetleri hakkında genel bilgi vermeyi amaçlamaktayız. Bu çalışma Ürdün hastanelerinde ülkemizi temsilen yapılan ilk araştırmadır.

Bildirimiz iki bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde Müsteşfa El-İslami Özel Hastanesi, Silahlı Kuvvetler Fetva Müdürlüğü, Ürdün Silahlı Kuvvetler Medine Melik Hüseyin Et-Tıbbıyye Hastanesi, Müsteşfa El-Emir Hamza Devlet Hastanesi, Vakıflar ve İslami Mukaddes İşler Bakanlığı, Hristiyan azınlıklara ait olan İtalian Hospital ve Luzmella Hospital adlı hastanelerde din hizmetleri, dini danışmanlık, rehberlik ve manevi destek hizmetleri hakkında genel bilgilere yer verilecektir. İkinci bölümde ise araştırmamız fotoğraflarla anlatılacak, Sonuç kısmında ise değerlendirme yapılarak ülkemizdeki hastanelerde bu hizmetlerin nasıl olması gerektiği hakkında tekliflerimiz sunulacaktır.

Ürdünde örneklem seçtiğimiz hastanelerde Müslümanlara yönelik yürütülen din hizmetleri faaliyetlerini yerinde gözlemlemek, uygulama safhalarını ana hatlarıyla belirlemek ve ülkemiz hastanelerinde yürütülen dini danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine bir örnek teşkil edecek şekilde ileriki zamanlarda bu alanda yapılacak çalışmalara mütevazı bir katkı sağlamak amaçlanmıştır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 pm / Hall B - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon B

İslami Rehberlikte İnsan-ı Kamil Kavramı: Müslüman Kadınlara Yapılan Aile İçi Şiddet Örneği

The Concept of İnsan-i Kamil in Islamic Counselling: A Case of Domestic Violence Against Muslim Women

Nazila Isgandarova - University of Toronto / Canada

Islamic spiritual theories and practices are abound; however, not all of them provide a solid foundation for Islamic spiritual care and counselling practices with women, who are subject to domestic violence. In general, the Islamic spiritual care and counselling practice is a process and helping relationship that engages in the provision of information, advice giving, encouragement and instruction to the client by using various religion and/or spirituality-based texts. The knowledge and skill of social sciences, i.e. psychology, psychotherapy, spirituality/religion, ethics, family studies, etc. also play an important role in effective Islamic counselling.

However, Islamic spiritual care and counselling can use the classical Sufi ideas to empower Muslim women. One of these ideas is the concept of insan-i kamil, which has had great influence on the development of humans as spiritual and moral beings. This was the main reason that classical and contemporary Muslim Sufis, poets and scholars have devoted, and continue to devote, a tremendous amount of energy to expressing their profound longing for insan-i kamil.

By using the classical Sufi concepts such as the concept of insan-i kamil , Islamic counselling can make difference in the lives of Muslim women who are subject to domestic violence along with the main foundations of Islamic spiritual care and counselling, which is the Qur'an, and the Sunnah (the words, actions and approvals or (and) disapprovals of the Prophet Muhammad). This application of the concept of insan-i kamil will lead to healing, sustaining, and guiding Muslim women who are subject to domestic violence.

The first part of this presentation introduces various definitions, theories and models of Islamic counselling in the past and present. In the second part, there will be discussions on various definitions of and approaches to domestic violence, the root causes and enabling factors internal to many Muslim women that make it possible to tackle domestic violence in Islamic counselling. Finally, I will apply the concept of insan-i kamil in Islamic counselling that holds promises to empower Muslim women, who are subject to domestic violence.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 pm / Hall B - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon B

**Eşine Şiddet Uygulayan Erkeklerle Yönelik Bilişsel Davranışçı Yaklaşımla
Bütünleştirilmiş Dini/Manevi Danışmanlık Modeli**

*A Holistic Model of Religious-Spiritual Counselling Through Cognitive Behavioural
Approach for Men Who Use Violence Against their Partners*

Çiğdem Gülmez - Kastamonu Üniversitesi

Kadına yönelik şiddet dünyanın ve ülkemizin en güncel sorunlarından birini oluşturmaya devam etmektedir. Psikolojik bakımdan kadına yönelik şiddet olgusunu anlamaya yönelik çok sayıda teori geliştirildiği gibi bu teorilere dayalı ortaya konan terapötik uygulamalarla gerek şiddet mağduru olan kadınlara, gerek şiddetin faili olan erkeklerle yardım edilmektedir. Kadına yönelik şiddet araştırmaları başladığı dönemden beri şiddetin açıklanmasında ve müdahale sürecinde en çok başvurulan kuramların başında gelen bilişsel davranışçı yaklaşım, özellikle şiddetin faili durumundaki erkeklerin bilişsel, duygusal ve davranışsal dünyalarına odaklanmaktadır. Şiddet uygulayan erkekler şiddet davranışlarını genellikle haklılaştırma, inkar etme, minimize etme, dışsallaştırma, sorumluluk almama ve kurbanı suçlama eğilimi içindedirler. Şiddet uygulayan erkeklerle yönelik bilişsel davranışçı terapiyi din ve maneviyatla bütünleştirilerek etki düzeyini artırmak mümkün olabilir. Çünkü benzer biçimde din de insanların biliş, düşünce ve davranışları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bilişsel davranışçı yaklaşımlara entegre edilmiş dini/manevi danışmanlık desteği erkek şiddetinin azaltılmasında alternatif bir model oluşturabilir. Bu düşünceden hareketle bu çalışmada eşine şiddet uygulayan erkeklerle yönelik bilişsel davranışçı modelle bütünleştirilmiş dini/manevi danışmanlık model geliştirmeye çalışılacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 pm / Hall B - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon B

Aile İçi Şiddetle Başa Çıkma Din ve Dini Kimliğin Etkisi: Siyah Müslüman Kadınlar Üzerine Bir Çalışma

Influence of Religion and Religious Identity on Domestic Violence Coping: A Study of Black Muslim Women

Olubunmi B. Oyewuwo-Gassikia - University of Illinois / USA

In 2011, the Centers for Disease Control and Prevention reported that approximately 1 in 3 women have experienced rape, physical violence, and/or stalking by an intimate partner in their lifetime. It is well documented that various factors, such as the frequency and severity of abuse, influences how survivors deal with, or cope, with the violence they experience. However, social identity and the experiences one has based on her social identities, such as racism, classism, and sexism, also influences how one responds to domestic violence (Bograd, 1999; Richie, 2005). To effectively address the violence women experience, we must examine and address individual experiences and the larger structural oppressions that shape domestic violence (Gilfus, Trabold, O'Brien, & Fleck-Henderson, 2010; Bogard, 2005). While researchers are now examining the influence of race, class, and other social identities on domestic violence, less attention has been devoted to religion and religious identity.

Scholars have found that religious and spiritual practices can serve as a source of personal comfort and strength, but some women experience discrimination because of their religion. For example, American Muslim women have reported facing discrimination and lack of religious understanding when seeking domestic violence services. In one account, "[shelter] administrators urged [a woman] to throw off her veil, saying it symbolized the male oppression native to Islam that she wanted to escape" (MacFarquhar, 2008, p.12).

This paper will address the following research question: how does religion and religious identity influence how women cope with domestic abuse? Emanating from a qualitative study that examined the influence of the intersection of race, gender, and religion on domestic violence coping among an ethnically diverse sample of black Muslim women in the United States, this paper reports findings on the role of religion on women's domestic violence coping process.

In-depth, semi-structured, qualitative interviews were conducted with 5 black Muslim women survivors of domestic violence. Participants were initially recruited through formal networks, informal networks, and snowball sampling. Data was analyzed using grounded theory methodology.

In my findings, I address: women's definitions of their identity as a "Muslimah" and how this identity construction changed over time; how structural discrimination and oppression, such as Islamophobia and sexism, influence women's domestic violence coping process; and women's use of religion as a way to cope with abuse, examining tangible supports (i.e. religious leaders) and spiritual supports (i.e. prayer and dhikr) and their outcomes. Implications for practice and research will be discussed.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 pm / Hall B - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon B

Şiddete Uğramış Kadınlara Yönelik Diyanet İşleri Başkanlığı Tarafından Yürütülen Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri

*Religious-Spiritual Counselling Conducted by Presidency of Religious Affair for Women
who Exposed to Domestic Violence*

Huriye Martı - Necmettin Erbakan Üniversitesi

Hayatın anlamını yitirdiği dönemlerde manevî destek programlarının etkisi belirginleşmekte, bilhassa şiddet karşısında dinin koruyucu ve güçlendirici tutumu mağdurlara umut verici olmaktadır. Bu bağlamda Diyanet İşleri Başkanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile imzaladığı protokol gereği, Bakanlığa bağlı kadın konukevlerinde şiddet ve istismar mağduru kadınlara yönelik din hizmeti yürütmektedir. Travmalarını atlatarak toparlanmaları, hayata güvenle bakabilmeleri ve yitirdikleri özgüveni yeniden inşa edebilmeleri için zamana ihtiyacı olan bu kadınlar için Başkanlığın öngördüğü faaliyet çizgisi, vaaz ya da din dersi formatının dışında olup, manevi danışmanlık ve rehberliğe yöneliktir. Müftülükler tarafından görevlendirilen vaizelerin üstlendiği ilgili hizmetin amacı, şiddete uğramış kadınların manevi huzursuzluklarını, kaygılarını ve sapmalarını gidermeye yardımcı olmak; aktif bir sabır bilincine ulaşmaları için onlara rehberlik etmek; hayatlarını gözden geçirmeleri ve geleceğe dönük sağlıklı planlar geliştirmeleri için onları cesaretlendirmektir. Bu tebliğde, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yurt genelinde kadın konukevleri ekseninde sürdürdüğü faaliyet, proje ve uygulamalar ele alınacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 pm / Hall C - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon C

Huzurevlerinde Dini Danışmanlık ve Din Hizmetleri: İhtiyaçlar, Beklentiler, Sorunlar*Spiritual Counselling and Religious Services in Nursing Homes: Needs, Expectation, and Problems***Sümeyra Bilecik - Aksaray Üniversitesi**

Yaşlılık, insan hayatının evrelerinden biri olup bireyin olağan gelişimsel sürecinin son basamağıdır. Bireyin hayatının bu aşamasında da 'yaşam boyu eğitim' anlayışı ile eğitim faaliyetleri devam eder. Yaşlılık dönemi eğitimi içerisinde değerlendirilen alanlardan biri de yaşlılık dönemi din eğitimidir. Yaşlılık döneminde bireyin din eğitimine ihtiyaç duymasında etkili olan unsurlardan biri yetişkin bireyin çocuk veya torun yetiştirme, onlara örnek olma sorumluluğunu hissetmesidir. Yaşlıların karşılaştığı sorunlarla baş etmede de din önemli bir unsurdur. Bunun yanında din eğitimi, eş ya da arkadaşların vefatı, çocukların evden ayrılması, bireyin emeklilik dönemine geçerek toplumsal hayattan uzaklaşması gibi psikolojik unsurlarla baş etmesinde de bireye destek sunacaktır. Bu bağlamda yaşlılar din eğitimi ve dini danışmanlık hizmetlerine ihtiyaç duyarlar.

Yetişkinlerin din eğitimi ve dini danışma hizmetinden faydalanabilmesi cami, Kur'an kursları gibi yaygın eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü kurumlar aracılığı ile mümkün olduğu gibi huzurevlerinde barınmakta olan yetişkinler için de bu hizmetin verilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde bulunan huzurevleri ile DİB arasında bir protokol imzalanmış ve huzurevlerinde dini danışmanlık ve rehberlik amaçlı din hizmetlerinin sunulmasına karar verilmiştir. Ancak kararın bağlayıcı bir hükmünün bulunmaması uygulamada pek çok eksikliği beraberinde getirmiş ve hizmetlerin aksamasına sebep olmuştur. Hatta pek çok ilde bu protokolün gereği diyanetin yeterli personelinin bulunmaması gibi gerekçelerle uygulanmamaktadır. Bazı illerde ise resmi bir müftülük personeli görevlendirmesi yapılmaksızın müftülük personelinin gönüllülük ilkesine binaen bu faaliyetler sürdürülmektedir.

Araştırmamızın amacı; huzurevlerinde yukarıda ifade edilen aksaklıklara rağmen verilen dini danışmanlık ve din eğitimi hizmetlerinin yaşlıların din eğitimi ve dini danışma konusundaki ihtiyaç ve beklentilerine cevap vermekte yeterli olup olmadığının ve uygulamada karşılaşılan güçlükler ve sorunların tespit edilerek daha nitelikli bir hizmetin verilmesine kapı aralamaktır. Bu amaç doğrultusunda literatür tarama, gözlem ve görüşme yöntemlerinden faydalanılacaktır. Araştırmada örneklem olarak Aksaray Abdülkadir Üçyıldız Huzurevi seçilmiştir. Örneklem olarak Aksaray ilinin seçilmiş olması söz konusu ilin araştırmacının ikamet ettiği il olması, araştırmacı ile gözlem-görüşme grubunun daha sık görüşerek güven ortamının daha kolay oluşmasına katkıda bulunmuştur. Bu da araştırmacının güvenilirliğini arttıran bir unsurdur. Ayrıca bu örneklem seçimi, araştırmacının ekonomiklik ilkesine de uygunluğu bağlamında düşünülebilir.

Çalışmanın alan araştırması bölümünün 7 hafta sürmesi planlanmıştır. Çalışmanın ilk 3 haftasında katılımsız gözlem yapılacak, 4 haftasında ise tarafımızdan hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu çerçevesinde bu hizmeti veren ve alan bireylerle görüşmeler yapılacaktır. Böylelikle yalnızca hizmet alan yaşlıların ihtiyaç, beklenti ve sorunları değil aynı zamanda hizmeti veren personelin beklentileri ve karşılaştığı zorluklar tespit edilmek suretiyle yapılan çalışmayla bu alana uygulamada ve teoride katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 pm / Hall C - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon C

Yaşlılık Döneminde Manevi Destek*Spiritual Counselling at Old Age***Mehmet Emin Ay - Bursa İl Müftülüğü**

Günümüz dünyasında, önemli oranda bir yaşlı kitlesi, yetiştirip sosyal hayata kazandırdıkları evlatlarının ilgisinden ve desteğinden yoksun bir şekilde hayatını kendi başına devam ettirmek durumundadır. Sosyal devlet niteliğine sahip ülkeler, geliştirdikleri projelerle yaşlılara özel ilgi göstererek bazı ihtiyaçlarını karşılamaya çalışsa da “insan” unsurunun yerini başka bir şeyle dolduramadıkları için bu ilginin önemli bir tarafı eksik kalmaktadır. Bilgisi, becerisi ve yetenekleri son yüzyıl içinde büyük bir gelişim gösteren insanoğlunun, yaşlılık ve yaşlanma, ölü ve ölüm hakkındaki düşüncelerinde de köklü bir farklılaşma meydana gelmiştir. Günümüzde yaşlanma ile ölüm arasında yakın bir bağın olduğu unutulmuş, yaşlandığını düşünen fakat ölebileceğini kabullenemeyen insanların sayısı artmıştır.

Uzmanlara göre, günümüzde toplumdan soyutlanan ve yapayalnız kalan yaşlı insan, “hiçlik” duygusu hissetmekte ve bu hiçlik duygusu ölümlle simgeleşerek ölüm korkusunu beraberinde getirmektedir. Ölümün yaklaştığının daha çok hissedildiği yaşlanma döneminde Manevi Destek olarak kavramlaştırabileceğimiz din eğitime ve dinî rehberliklere de daha çok ihtiyaç duyulmaktadır.

Batı dünyasında konuyla ilgili çalışmalara erken dönemlerde başlanılmış ve Pastoral Care adı altında gerçekleştirilen bu alanda epeyce mesafeler kat edilmişken, ülkemizde gerek genel anlamda yaşlılık dönemine dair çalışmalar gerekse din eğitimi ve manevi desteğin önemini ele alan araştırmalar oldukça kısıtlı sayıdadır. Bununla beraber genel anlamda İslam toplumlarında, özel manada ise ülkemizde dinin sosyal hayattaki etkileri sayesinde yaşlılık dönemini yaşayan insanların sosyal yaşantıları itibarıyla batıdaki akranlarına göre daha avantajlı durumda oldukları söylenebilir.

Hazırlayacağımız tebliğimizde, genel anlamda yaşlılık döneminde insanlara verilecek manevi desteğin onlar için neden gerekli olduğu ve bunun nasıl yapılması gerektiği konularına değinilecektir. Yanı sıra, tebliğ sınırları çerçevesinde, özellikle son yıllarda gündeme gelen ve “kişinin fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı ve mutlu bir ileri yetişkinlik dönemi yaşaması” anlamındaki Başarılı Yaşlanma (Successful Aging) sürecinde, “Manevi Destek” unsurunun ne derece önemli bir rol oynadığı da ortaya konulmaya çalışılacaktır.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session II: 11:00 am – 12:30 pm / Hall C - II. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon C

Yaşlılık Döneminde Manevi Desteğin Kaliteli Yaşama Etkisi

The Impact of Spiritual Counselling and Support on The Quality of Life During Old Age

Günseli Boşgelmez - Süleyman Demirel Üniversitesi

Tuğçe Koç - Süleyman Demirel Üniversitesi

Yüzyıllardır insan hayatında büyük bir öneme sahip olan manevi destek ve yardım etme duygusunun sosyal ve ekonomik hayat üzerinde derin etkileri olmuştur. Özellikle yaşlı insanlara yardım etmek dini ve manevi değerlerimiz arasında çok önemlidir. Yaşlı insanların imaj ve konumunu toplum ve aile içinde iyileştirmek, yaşlılıkta rahat ve huzurlu bir hayat geçirebilmek için manevi destek almaya onanık sağlamak kaliteli bir yaşlılık süreci geçirmek için stratejik kriterlerdir.

Bu çalışmada; Isparta Huzurevinde yaşayan huzurevi sakinlerine yaşam kaliteleri ve manevi tatminlerine yönelik bir anket uygulanmış, anket sonuçlarından sebep-sonuç diyagramı çıkarılmış ve ortaya çıkan sonuçların bireysel ve toplum hayat üzerindeki tesirleri araştırılmıştır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall A - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon A

Birleşik Krallıkta Kamu Sektörü Din Görevliliği: Dini-Manevi Rehberlik ve Bakım için Öğrenilmesi Gereken Uluslararası Dersler*Chaplaincy Public Sector Policy in the UK: International Lessons to be Learnt for Religious-Spiritual Counselling and Care***Andrew Todd - Cardiff University/ United Kingdom**

The UK has a long history of chaplaincy – the major vehicle for religious-spiritual counselling and care in Britain. However, the last twenty years has seen major change and development in chaplaincy policy and practice. Awareness of chaplaincy being offered in a globalised society, the development of human rights legislation and policy, and concern about the potential of religion to be divisive, have all contributed to the diversification of chaplaincy, especially in the public sector. In particular, the sponsorship and membership of chaplaincy has widened to include not only a significant range of Christian churches and denominations, but also an increasing range of world faiths other than Christianity (Islam, Judaism, Buddhism, Hinduism, Sikhism among others) and a small number of humanist participants.

This paper will identify the major features of the development of multi-faith chaplaincy in the UK public sector (in health and social care, education, prisons and the military), drawing on research conducted by the Cardiff Centre for Chaplaincy Studies, and considering a range of models in use. It will also consider the changing policy frameworks which have shaped these developments. These will include legislation and policy relating to human rights, which establishes the right to equality of opportunity and to respect for diversity. But they will also include legislation and policy relating to social cohesion and integration, including that designed to tackle 'extremism' and 'radicalisation'. The paper will consider how chaplaincy, and the faith and belief bodies it represents, are regarded as resources both to meet people's rights and to achieve social integration. It will outline how chaplaincy practice is negotiated in interaction with public policy; how the value of chaplaincy is established in such negotiation; and will point to the changing public role of faith and belief bodies that sponsor chaplaincy.

Finally, the paper will consider the international lessons to be learnt from this examination of UK public sector chaplaincy practice and policy. This section of the paper will draw on conversations between the Cardiff Centre for Chaplaincy Studies and those involved in chaplaincy, or its equivalent in other parts of the world (including Western and Eastern Europe, North America, Hong Kong and Australia). It will identify some of the factors involved in translating UK chaplaincy models into other contexts where religious-spiritual counselling and care is a developing and changing practice.

7-10
APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall A - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon A

Manevi Danışmanlık (Aşağı Avusturya Eyaleti Örneği)

Spiritual Counselling (Lower Austria Country Case)

Mehmet Işık - Aşağı Avusturya İslam Cemaati Başkanlığı / Avusturya

Bu tebliğde Aşağı Avusturya Eyaleti'ndeki sağlık kurumlarında ve cezaevlerindeki manevi danışmanlık hizmetlerinin nasıl başladığı ve bu hizmetler esnasında karşılaşılan zorluklar hakkında bilgiler verilecek ve bu eyaletteki manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin şu andaki durumu örneklerle ortaya konulacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall A - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon A

Hollanda'da İslami Manevi Bakım (Spiritual Care) Eğitimi ve Uygulaması

Islamic Spiritual Care Training and Practice in The Netherlands

Ömer Faruk Akyüz - PI Ter Apel Cezaevi, Utrecht Üniversitesi Tıp Fakültesi &

Groningen Üniversitesi Tıp Fakültesi / Hollanda

Arslan Karagül - Vrije Üniversitesi / Hollanda

Hollanda'da 2015 yılı itibariyle ikisi yüksek okul, biri de yüksek lisans seviyesinde ikişer yıllık manevi bakım eğitimi bulunmaktadır. Bu eğitimler başlangıçta hernekadar teoride 'imam eğitimi' şeklinde isimlendirilmiş ise de pratikte hastane, hapisane ve askeriye gibi kurumlarda islami manevi bakım görevlisi/imam yetiştirilmektedir. Cami imamlığı ile manevi bakım görevliliği arasında gerek içerik gerekse çalışma metodu ve prensipleri açısından önemli farklılıklar vardır. Bu sunumda hem bu içerik ve metod farklılıklarına hem de sahadaki çalışma farklılıklarına değinilecektir.

(İslami) Manevi bakım üst ve altbaşlıkları (dini danışmanlık, manevi rehberlik, moral ve motivasyon desteği) itibariyle müstakil bir ilim ve meslek dalıdır. Bu özelliği itibariyle Avrupa üniversitelerinde yüksek lisans seviyesinde müstakil bir müfredatı vardır. Bu eğitimin içeriğini teolojik, psikolojik ve metodolojik açıdan dersler ile staj ve tez çalışmaları oluşturmaktadır. Müstakil bir meslek dalı olması itibariyle manevi bakım görevliliğinin hen cami imamlığından hem de psikolog/psikiyatrist ve sosyal danışmanlık gibi diğer mesleklerden farkı vardır. Manevi bakım görevlileri, hastane, hapisane, askeriye gibi kurumlarda, bu kurumlara entegre bir şekilde, maaşlarını bu kurumlardan alarak hem bir devlet memuru, hem de bağlı bulundukları din ve kültürlerin temsil organlarının birer temsilcisi olarak görev yapmaktadırlar. Hollanda'da müslümanlar adına kurulmuş bulunan bir islam temsil organı (CMO) 2007 yılından itibaren devlet tarafından resmen tanınmış durumdadır. Hollanda'da kanuni bir hak olan İslami manevi bakımın geleceği hem kurumların kadro tahsisine, hem de eğitimine bağlıdır. Buradan çıkışla Türkiye'de yüksek lisans seviyesinde halen neden ayrı bir manevi bakım eğitimi yapılmadığı tartışılabilir.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall A - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon A

İmam veya Vaiz? İngiltere’de Müslüman Vaizliği

Imam or Chaplain? Muslim Chaplaincy in England

Selma Baş - Marmara Üniversitesi

Chaplaincy finds its roots in Christianity. The compassionate God, who faithfully cares about His servants, requires them to strengthen the weak, heal the sick, bind up the injured, bring back the strayed, seek out the lost and bring justice to all. Based on this divine dictum, Christianity developed a tradition of systematic practice of care throughout the centuries. At present, chaplains in fact continue this tradition in secular institutions.

As the Western societies become more pluralistic, predominantly Christian chaplaincy departments, which had offered religious and pastoral care to all people regardless of their faiths, have been transformed into “spiritual and religious care” departments. In order to meet the needs of changing populations, chaplaincy departments began to employ chaplains from all other faith traditions. They now have chaplains even from pagan, humanist and atheist traditions.

Muslim chaplaincy has been one of the newly created posts in public institutions. Since Islamic tradition did not develop a structured care system as the Christian tradition, this new phenomenon have created some tensions among Muslims; a major one has been about the overlapping roles of an imam and a chaplain.

The present study aims to find out how Muslim chaplains in different settings throughout England, understand and internalize “chaplaincy” in their work. In Islamic tradition, religious services are generally provided by imams. A large portion of the practical functions of Muslim chaplains coalesce with those of a traditional position of imamate. Furthermore, most of the chaplaincy positions are filled with former imams. Thus the question of how Muslim chaplains make distinctions, if any, between the roles and qualities of an imam and a chaplain has become a central issue.

To pursue these ends, a semi-structured interview have been conducted with 20 Muslim chaplains who work at the different institutions in England. Among the participants there are 9 hospital, 6 prison, and 5 university chaplains and one of the university chaplains is also an airport chaplain. 6 of them are females and 14 were males. Our project has a wider aim of transferring the experience of Muslim chaplaincy in the UK to Turkey. In order to get the most out of the spiritual and religious care, we need to make a right start; and we believe that the role of Muslim chaplaincy has to be defined properly in that context. The present study thus hopes to make a substantial contribution towards that end.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall B - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon B

Yetiştirme Yurtlarında Sosyalleşmede Manevi-Dini Rehberliğin Rolü

Role of Religious-Spiritual Counselling in Socialization at Orphanages

Ergün Özbay - Uluslararası Saraybosna Üniversitesi / Bosna Hersek

Firstly, it is necessary to analyze the role of religious in counseling of orphanages and to analyze the task, basic step passes through the social, religious and cultural structure of a particular society. Nature of the religion depends on the structural culture of the countries; Bosnia and Herzegovina and Turkey are going to be the sample countries that show how different religious ideologies affect orphanages in local level.

Most of the people accepted İslam as religion in a part; on the other hand in another country, there are other options which affect decision making and behavioral counseling. Theoretically and practically counseling can indicate different aspects, to understand and to analyze these different aspects the best solution is to take two capital cities of different countries where religion represents some struggles within.

The main aim is to ensure the importance of religion and spirit in human structure, as it is clear; feeding body has never been enough for human being, spirit inside the body has always been mainstream since the beginning of world. Orphanages have sensitive and special place in the societies. The second aim is to understand the importance of orphanages in this two different countries and in two major religions. Then definition of the role of religious-spiritual counseling in socialization at orphanages will be much easier.

Methodology of the research will mainly be based on observation. I think and I assume analyses of two different countries can show us, how religious and spirit influence orphans in transition to the society.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall B - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon B

Korunmaya Muhtaç Kız Çocuklarına Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmeti

Religious–Spiritual Counselling Services for Vulnerable Girls

Fatma Özcan - Sağlık Bakanlığı

Toplumsal temel birimi ve en önemli sosyal kurumu olan aile, çocuğun hayatının başlangıç merkezidir. Ailede anne ve baba çocuğa yol gösteren, ona güven duygusu aşılayan, model oluşturan ve toplumsal alışkanlıklar kazandıran bir rol üstlenmektedir. Aile bütünlüğünün ölüm, boşanma, ayrılık ya da terk gibi nedenlerle bozulması, aile içi ihmal ve istismar gibi durumlarda çocuğun bakımı devlet tarafından yapılmaktadır. Bugün ülkemizde, “korunmaya muhtaç çocuklar” olarak adlandırabileceğimiz bu çocukların barınabileceği ve ihtiyaçlarının karşılanabileceği çok sayıda çocuk yuvası, yetiştirme yurdu ve sevgi evi bulunmaktadır. 2015 eylül ayı raporlarına göre; tüm birimlerde toplam 1,204 kurumda 12,337 çocuk korunmaktadır. Bunlardan 84 tane sevgi evinde 4,673 çocuk; 0-12 yaş 7 çocuk yuvasında 370 çocuk; 13-18 yaş 13 yetiştirme yurdunda 468 çocuk korunmaktadır.

Bu tebliğin amacı, sevgi evlerinde kalan korunmaya muhtaç kız çocuklarının, her türlü ihtiyaçları gibi dini ihtiyaçlarının da olduğunu göz önüne alarak, yapılacak manevi danışmanlık ve rehberlik faaliyetlerinde nasıl bir politika güdülmesi gerektiğinin, hizmetin uygulanış şekli ve yönteminin verimliliğinin ve bu hizmeti veren din görevlisinin nasıl bir donanıma sahip olması gerektiğinin tespit edilmesi ve hâlihazırdaki durumun iyileştirilmesidir.

2014 yılında Samsun On dokuz Mayıs Üniversitesi Dini Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalında yapılan tezsiz yüksek lisans projesinin özeti niteliğinde olacak bu tebliğde, sevgi evlerinde kalan korunmaya muhtaç kız çocuklarına sunulan manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin yeterliliği ve verimliliği tartışılacaktır. Çalışmada 15 kız çocuk ile 8 açık uçlu sorudan oluşarak yapılan mülakatta yapılarak, kendilerine sunulan manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini değerlendirmeleri istenmiştir. Tebliğde çocukların bu değerlendirmeleri ve elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda bu hizmetin daha iyi ve kaliteli olabilmesi için öneriler sunulacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall B - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon B

Yetiştirme Yurdu ve BSRM'lerde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik

Religious–Spiritual Counselling and Guidance in Orphanages and Social Rehabilitation Centres

Asude Coşkunsever - Diyanet İşleri Başkanlığı

Bu araştırma, günümüzde önemi ve gereksinimi gittikçe artan dini danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin bir alanı olan kız yetiştirme yurtları, bakım ve sosyal rehabilitasyon merkezinde korunma altına alınan ergenlerin sorunlarını, dini yüklemelerini, benlik saygılarını, sosyal ilişkilerini, dini başa çıkmalarını incelemeyi amaçlayan nitel bir çalışmadır.

Araştırmamızda nitel araştırma desenleri içinden katılımcı gözlem ve yarı yapılandırılmış mülakat teknikleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Çalışmamızın örneklemini Şanlıurfa ve Bursa'da Yetiştirme Yurdu ve Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon merkezinde kalan toplam 52 kız ergen oluşturmaktadır.

Araştırma sonucunda, yetiştirme yurdu ve BsrM'de kalan ergenleri en çok etkileyen olumsuz yaşantılar; ailevi sorunlar (%38,5), ensest (%28,8) sosyal ilişki sorunları, (%17,3) cinsel istismar (%9,6), cinsel kimlik problemleri (%3,8'i) ve kendine zarar verme (%1,9) olarak bulunmuştur. Kurumlar arası farklılıklar incelendiğinde; yetiştirme yurdunda kalan ergenler, BsrM'ye göre daha çok ailevi sorunları olduğunu ifade etmektedir. Ancak BsrM'de kalan ergenler de yetiştirme yurdunda kalan ergenlere göre daha çok "ensesti" kendilerini en çok etkileyen yaşantı olarak belirtmektedir. Şanlıurfa sosyal hizmet kurumlarında kalan ergenlerin Bursa sosyal hizmet kurumlarında kalan ergenlere göre daha fazla örseleyici yaşantıya maruz kaldığı (cinsel istismar, ensest vb) tespit edilmiştir. Ergenlerin çoğu yakın ilişkilerinde en çok arkadaşlarına ve dindar kimselere güvenmektedir. Ergenlerin %30,8'i kendinden nefret ettiğini, (%42.3) kendini değerli bulmakla birlikte eleştirdiği ve beğenmediği yanları olduğunu ifade etmekte ve yaşadıkları olumsuz olayları yorumlarken kendisini suçlamaktadır. Ergenlerin çoğu, kurum gözetmeksizin kendilerini biraz dindar olarak değerlendirmekte ve hiçbir ergen kendisini din karşıtı olarak görmemektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, sosyal hizmet kurumlarında kalan ergenlerin sorunları, dini benlik saygıları, dini yüklemeleri, dini başa çıkmaları, kurum ve şehirlere göre farklılıklar göstermektedir. Yapılan nitel analizler sonunda araştırmada öngörülen hipotezlerin büyük çoğunluğunun desteklendiği bulunmuştur.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall B - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon B

Korunmaya Muhtaç Gençlere Yönelik Manevi Destek Çalışmalarında Fırsatlar ve Zorluklar

Opportunities and Challenges in Providing Spiritual Counselling Services for Vulnerable Youth

Macid Yılmaz - Atatürk Üniversitesi

Günümüzde gelişmiş ülkelerin sosyal politikaları içerisinde yer alan 'Manevî Destek yahut Manevî Bakım' kavramı, sevgi evlerinde ve çocuk yetiştirme yurtlarında yaşamını sürdüren gençlere yönelik psiko-sosyal rehabilitasyon hizmetlerinin önemli bir parçasıdır. Bu nedenle bakıma muhtaç genç bireylerin, maneviyatını (kişisel gelişimlerini, morallerini) güçlendirmeyi, hayata bağlılıklarını artırmayı, iç (manevî) dünyalarıyla barışık olmalarını, manevî sapmaları ve korkuları gidermeyi amaçlayan sosyal nitelikli ve insan odaklı bakım hizmetleri sunmak gerekmektedir. Manevî bakım, özellikle ergenlik ve gençlik çağının ortaya çıkardığı sorunlara ilaveten aile ortamından uzak yaşayan bu bireylere yönelik maneviyat destekli bütün hizmetlerdir. Maneviyat destekli yürütülen sosyal hizmetler, korunmaya muhtaç gençlerin hayatlarında bütüncül ve birleştirici bir rol üstlenerek kişinin ruh sağlığına olumlu katkının yanı sıra yaşam umudu, amaç, anlam, güç, inanç ve güven kazandırmada eşsiz fırsatlar sağlayacaktır.

Bildirimizde İlahiyat Fakültesi müfredatı son sınıfında yer alan Din Hizmetlerinde Rehberlik ve İletişim derslerinde konu edinilen çok sayıdaki örnek vakaların analizleri yer almaktadır. Bu noktada Sosyal Hizmetler Müdürlüğü bünyesinde yer alan sevgi evlerinde yaşamlarını sürdüren gençlerin manevi desteğe olan ihtiyaçları ortaya koyularak bu alanda dini danışmanlık fırsatları ve yaşanan zorluklar/sorunlar belirlenmeye çalışılacaktır. Ayrıca bildiri içerisinde korunmaya muhtaç bu gençlere yönelik manevi destek aktivitelerinin neler olabileceğine dair öneriler yer alacaktır.

Bu çerçevede aşağıdaki sorulara bildiri çerçevesinde cevaplar aranacaktır.

Korunmaya muhtaç gençlerin manevi sosyal hizmet kapsamında bireylerin psiko sosyal hayatlarını derinden etkileyen manevî sorunların çözümünde ve onların manevî kapasitelerini geliştirmede din ve din eğitimin katkısı ne düzeyde sağlanabilir?

Ayrıca bu kurumlardaki gençliğin manevî açılımlar elde etmesi ve manevi inanç sistemleri ile bağlantılı olmalarını sağlamak için hangi şartlar gereklidir?

Sevgi evlerinde yetişmekte olan genç bireyler için manevî sosyal hizmetler ruhuna uygun politikaların geliştirilmesi ve uygulanmasına nasıl katkı sağlanabilir?

Bu alanda görev yapan eğitimciler için yaşanan ve ileride yaşanması muhtemel sorunlar, ne tür zorlukları ortaya çıkarmaktadır?

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall C - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon C

Farklı Cinsel Yönelimi Olan Bireylerde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik*Religious–Spiritual Counselling and Guidance for Individuals who have Different Sexual Orientation***Zeliha Subaşı - Ondokuz Mayıs Üniversitesi**

Cinsellik, daha özelde cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim eski zamanlardan bu yana toplumun gündeminde olan konulardır. Psikoloji literatüründe gey, lezbiyen, biseksüel, transeksüel ya da travesti olmak 1973'e kadar bir psikopatoloji olarak görülürken bu tarihte DSM'den çıkartılarak hastalık kategorisinden alınmıştır. 80-90'lardan LGBT bireyleri dernekler kurarak, kurumsallaşmaya başlamışlardır. Bunlara karşın, kapalı ve muhafazakâr denilebilecek bir toplumda olduğumuz ve trans, eşcinsel kimselerin yaşadıkları şiddet olayları göz önüne alındığında bu bireylerin toplumun her kesimi tarafından kabul görmedikleri anlaşılmaktadır. Bu çerçevede yazının amacı LGBT bireylerinin manevi ve dini duygu dünyalarının gerek psikolojik gerekse dini yönden ele alınmasının imkanı, önemi ve bunu yaparken ne tür bir yol izlenilebileceğinin örneklenmesidir.

Şiddete maruz kalan, alay edilen, aşağılanan ve anlaşılamayan LGBT bireylerine karşı olan önyargılı bakış onlardan uzak durmayı da beraberinde getirmektedir. Bu bireylerin terapi odasına geliş nedenleri aileleri tarafından tedaviye getirilenler, kendi isteği ile heteroseksüel olmak isteyenler, depresyon, stres bozukluğu vb tedavisi görenler gibi farklılıklar içerebilmektedir. Ancak ülkemizde bu kişilerin manevi danışmanlık ve rehberlikleri ile ilgili herhangi bir faaliyet bulunmamaktadır. Manevi danışmanlık ve rehberlik denildiğinde işin içine giren din, aşkın boyut, metafizik, maneviyat gibi konular ile LGBT bireyler arasında nasıl bir ilişki olabileceği sorusu ilk başta kafa karışıklığına sebep olabilecek türden meselelerdir. Bu kişilere nasıl yaklaşılması gerekir? Bir manevi danışman LGBT bireyine danışmanlık yapabilir mi? Din bu konuda ne söyler? Dinin hükümleri LGBT birey için ne ifade eder/etmelidir? Konuyla ilgili olarak bu ve benzeri pek çok sorunun uzmanlar tarafından cevaplanması gerekmektedir.

İslam'ın bu kişilere karşı nasıl muamele edilmesi gerektiği ile ilgili konulara açıklık getirilmesinin yanında, bu daha çok teolojik boyutta kalan bir açıklama olacağından; LGBT bireylerinin dine bakış açıları, Allah tasavvurları, dini ritüellere katılımları, kendilerini manevi yönden nasıl tanımladıkları gibi sorulara verecekleri cevaplar manevi danışmanlar için önem arz edecektir.

Dini/Manevi bir danışmanlık boyutunda bu kişilere yardımcı olunması için öncelik danışmanların bu alanda eğitilmeleri ve bilgilendirilmeleridir. Bu alanda çalışacak uzmanlara cinsel yönelimlerle ilgili bilgiler verilmesi, bireyi iyi tanımları, yargılamadan önce anlamalarının sağlanması danışmanlığın temel gereklerindendir. İslam dininin bu konu hakkındaki hükümlerinin danışmanlık sürecine entegre edilebilmesi LGBT bireylere yönelik manevi danışmanlıkta önemli bir adım olacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall C - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon C

Organ Bağışında Manevi Danışmanlık İhtiyacı

The Necessity of Religious–Spiritual Counselling for Organ Donation

Semin Öğurtan - Selçuklu Toplum Sağlığı Merkezi

Aykut E. Yıldırım- Selçuklu Toplum Sağlığı Merkezi

Organ bağışı Türkiye’de sıklıkla dile getirilmesi gereken bir sosyal sorumluluk olup, organ bekleyenlerin sayısındaki dramatik artış ile birlikte şekillenen çözümsüzlük birçok kişinin ölümüne yol açmakta ve bu nedenle de toplumun değer yargılarına uygun çözüm bulunmasının önemi ortaya çıkmaktadır. “Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun” a göre Türkiye’de 18 yaşından büyük ve mümeyyiz kişiler, organlarını bağışlama isteklerini iki tanık huzurunda ve yazılı olarak beyan ettiklerinde bağışçı haline gelirler. Sağken bağış beyanında bulunulmamışsa, beyin ölümü teşhisinin ardından organ alımı için kişinin ailesinden yazılı izin sağlanması şarttır. Organ bağışına karşı olumlu tutumların geliştirilmesinde, ailenin ve dini inançların etkili olduğu bilinmektedir. Toplumsal değer, inanç ve güven yargıları süreklilik arz eden konunun temel öğelerini oluşturmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu, tarih 396 sayılı kararı ile organ naklinin caiz olduğunu bildirmiştir. Organ bağışı, bir milyon nüfusa düşen kadavra donör sayısı ile değerlendirilmektedir. Gelişmiş ülkelerde bir milyonda 20–30 arasında olan bu oranı, Türkiye genelinde 4-5 arasındadır. Bu çalışmada; Türkiye’de kadavra bağış sayısının artırılmasına yönelik diğer ülkelerde uygulanan modellerden manevi danışmanlığın önemi ve gerekliliği değerlendirilerek tartışılmıştır. Organ bağışının hayat kurtarıcı rolü dinin insan hayatına verdiği önemle birlikte düşünüldüğünde bağışı teşvik eden dini ve manevi içerikli çalışmaların değeri anlaşılabacaktır. Bağışçıya güven verme, soru işaretlerini giderme ve ailelerin bu konudaki duyarlılığını artırma noktasında din görevlilerinin ve manevi danışmanların çalışmaları önemli olacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall C - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon C

Ceza İnfaz Kurumu Bağlamında Manevi Rehberliğin Teorik Temelleri: İngiltere ve Türkiye'deki Uygulamaların Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi*The Theoretical Bases of Spiritual Counselling in Prisons Services: A Comparative Assessment of its Practices in The UK and Turkey***Harun Işık - Erciyes Üniversitesi**

Günümüz dünyasında pek çok insan maddi ve manevi, kişisel ve toplumsal açıdan birtakım problemlere sahip olup, bu sorunların ortadan kaldırılmasında ilgili kişi ve kurumların yardım ve desteğine muhtaçtır. Tutuklu ve hükümlü olarak hapisshane bulunan veya tahliye olan insanlar da bu kişiler arasındadır. Sıkıcı, bunaltıcı ve yalnızlaştırıcı bir yapıya sahip bulunan ceza infaz kurumu şartları göz önünde bulundurulduğunda bu kurumların birey üzerinde bilinmezlik, korku, tehlike, baskı, gerginlik, ümitsizlik, yalnızlık, özgürlüğün kısıtlanması, istemediğin kişilerle bir arada yaşamaya zorlanma ve stres gibi psikolojik etkilerinin bulunduğu görülmektedir. Bireysel etkilerin yanısıra ceza infaz kurumlarının olumsuz toplumsal etkileri de söz konusudur. Tutukluluk ve hükümlülük halkı yüzünden aile birlikteliklerinin bozulmasını, boşanma hadiselerini, çocukların yuvaya verilmesini, mahkûm ailelerinin maddi-manevi yardım ve desteğe muhtaç oluşunu, tahliye sonrasında sağlıklı bir aile atmosferi oluşturulmasına, evi ve işi olmayanlara barınma ve iş bulmaya duyulan ihtiyacı, alkol ve uyuşturucu bağımlılığının tedavisini, işlenen suç yüzünden özelde mağdur genelde ise tüm toplumda oluşan korku, kaygı, güvensizlik vb. problemleri bu etkiler arasında saymak mümkündür. Hem cinsiyet hem de yaş grupları dikkate alındığında bu sorunların daha çeşitli ve yoğun olduğu görülecektir. Mahkûmun ceza infaz kurumunda bulunduğu süreçte rehabilitasyonu ve tahliye sonrasında topluma yeniden adaptasyonunda bu problemlerin en aza indirilmesini sağlamak suçu ve yeniden suç işlemeyi azaltma ve önlemede oldukça önemlidir.

Ceza infaz kurumu ve sonrasında manevi rehberlik, dinleme, danışmanlık yapma, cesaretlendirme, ümit aşılama, arkadaş olma, sorunların ortadan kaldırılması noktasında çözüm yolları arama, yol gösterme, hayata bütünlük kazandırma, gruba ve topluma aidiyet bilinci oluşturma, bozulan ilişkileri düzeltme, iyileştirme ve kabul edilmeyi sağlama gibi ilkeleri ile tutuklu ve hükümlülerin rehabilitasyonu ve tahliye sonrası topluma yeniden adaptasyonunda ve dolayısıyla suçu azaltma ve önlemede önemli bir rol üstlenmektedir. Bu bildirinin amacı, ceza infaz kurumu gibi özel bir çevrede Hristiyanlık ve İslam dini perspektifinden manevi rehberliğin teorik temellerine dair sistematik bir anlayış ortaya koymaktır. Diğer bir amacı da ceza infaz kurumlarında din hizmeti noktasında 200 yılı aşkın bir geçmişe sahip olan İngiltere/HM Birmingham Hapishanesi ve Türkiye örneğinden hareketle manevi rehberlik faaliyetlerinin pratikteki yansımalarını karşılaştırmalı olarak tahlil etmektir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session III: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall C - III. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon C

Üstün Yetenekli Öğrenciler ve İhtiyaç Duydukları Manevi Danışmanlık

The Spiritual Counselling Requirement for Gifted Students

Aslan Ali Demirkol - Muş Bilim Sanat Merkezi

Teceli Karasu - Muş Alparslan Üniversitesi

İnsan olma hasebiyle türünün özelliklerini gösteren bireyler; zihinsel, fiziksel, duygusal, sosyal ve manevi olarak birbirlerinden farklı yapıdadırlar. Kendi içlerinde heterojen olan ve normal insanlardan farklılaşanların oluşturdukları guruplardan biri de üstün yeteneklilerdir. Üstün yetenekli bireylerin zihinsel ve akademik olarak normal insanlardan üstün olması, avantaj olarak görülebiliyorken; yaşadıkları sosyal, uyumsal ve manevi sorunlar, bu gurubun engelliler içerisinde değerlendirilmesine yol açmıştır. Son dönemde bu öğrencilerin potansiyellerinden yararlanmak ve yaşadıkları sıkıntıları azaltmak amacıyla Bilim Sanat Merkezleri adıyla destek eğitim merkezleri açılmıştır. Ancak bu merkezlerde öğrencilerin manevi ihtiyaçları göz ardı edilebilmekte ve dolayısıyla öğrencilere profesyonel yardımda bulunulamamaktadır. Bu yüzden üstün yetenekli bireylerin manevi olarak ihtiyaç duydukları gereksinimlerin belirlenmesi, onlara nasıl yardımda bulunulabileceğinin ortaya konulması, yardımda bulunacak kimselerinin yeterliliklerinin ne olması gerektiği ve öğrencilere yaklaşım usullerinin açığa kavuşturulması önemlidir.

Çalışma nitel desende ve görüşme tekniğine uygun hazırlanacaktır. Veriler Muş Merkez Bilim Sanat Merkezine devam eden ve farklı yaş guruplarından öğrenciler ile yapılacak görüşmeden elde edilecektir. Veri toplama aracı olarak “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılacaktır. Elde edilen bulgular betimsel olarak tartışılarak, bunların ışığında öneriler geliştirilmeye çalışılacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall A - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon A

Çok Kültürlülük ve Dinlerarası Diyalog Bağlamında Manevi Rehberlik

Spiritual Counselling in the Context of Multiculturalism and Inter-Religious Dialogue

Syed Farid Alatas - Singapur Ulusal Üniversitesi / Singapur

While many Muslims are convinced of the need for inter- and intr-religious dialogue, there is a dearth of justification from the tradition itself that strengthens the commitment to such practice. This is not to say that such justification is necessary. Many would say that the need for dialogue is self-evident and that arguments justifying its need are unnecessary. This is true. However, there is something to be said for informing the theory and practice of dialogue, whether inter- or intra-religious, with reference to Islamic tradition, to the turath. The theme of hospitality, when related to multiculturalism, provides us with a way to do that.

Multiculturalism is defined as an orientation that attaches great importance to the peaceful co-existence and co-mingling of diverse cultures within a society to the extent that there is mutual borrowing and influence between these cultures. Furthermore, this interaction is not merely a matter of fact but something cherished and celebrated by society. The goal of inter-religious dialogue is not restricted to achieving tolerance and peace in society but included the establishment of a multiculturalist orientation. This in turn is informed by four capacities or attributes of people. They are the interest in encountering other civilizations; the ability to recognize the multicultural origin of modern civilization; the ability to recognize the mutual learning that arises of inter-civilizational encounters; and the ability to see the point of view of the other. A psychological correlate of the capacities are the values of hospitality. Examples of the values of hospitality, derived from Islamic tradition, are chivalry (futuwwah), generosity (sakhā'), charity (sadaqah), and humility (tawadhu'). These values are indispensable for the establishment of genuine multiculturalism in society.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall A - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon A

Din Manevi Danışmanlık ve Rehberliğin Neresine Düşer?*Where Does Religion Fit in the Spiritual Counselling and Guidance?***Ömer Faruk Ocakoğlu - Kırklareli Üniversitesi****Muhammed Veysel Bilici - Kırklareli Üniversitesi**

Bildiride manevi danışmanlık ve rehberlik söylemi ve pratiğinin post-seküler dünyada modernliğin dine biçtiği yeni bir sığınma alanı mı olduğu yoksa dinin modernlik öncesi haliyle mi bu noktada rol oynayacağı sorunsalı ele alınacaktır. Bu bağlamda Sigmund Freud, Carl Gustav Jung ve Alfred Adler gibi psikoloji alanında referans noktası oluşturan kurucu isimlerin dinle ilgili analizlerinden hareketle konunun sosyolojik boyutu daha çok Talal Asad, Robert Bellah, Charles Taylor ve Michel Foucault üzerinden ele alınacaktır. Bu isimler dışında münhasıran maneviyat, din ve psikoloji alanında önemli eserleri ve katkıları bulunan Robert Frager da bildirinin inşasında önemli yer tutacak isimlerden biridir. Bildiri bu noktada üç temel boyutta inşa edilecektir. İlk boyut, modernite ve din ilişkisinin soykütüğü bağlamında modern söylem ve pratiklerin çağdaş insanı inşa sürecine yoğunlaşacaktır. İkinci boyut, söz konusu inşa sürecinin andığımız isimler tarafından kavramsallaştırılma ve hikâye edilme biçimlerine yoğunlaşacaktır. Üçüncü boyutta ise yurtiçi ve yurtdışında manevi rehberlik ve danışmanlık alanının yasal, söylemsel ve pratik boyutlarıyla inşa süreçleri seçilen açıklayıcı örnekler üzerinden analiz edilecektir. Bu üç boyutlu analiz manevi kelimesinin konu açısından merkeziliğini dikkate alarak ortaya çıkan ve çıkmakta olan söylem ve pratiklerin dinlerin hakikat iddiası ve önerileriyle ilgili ne anlama geldiğini tartışılacaktır. Sunumda maneviyatın mı dini istihdam ettiği yoksa dinin mi maneviyatı istihdam ettiği sorusu temel öneme sahip bir kalkış noktası olarak öne sürülecektir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall A - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon A

Çoğulculuk Dönemlerinde Farklı Dini ve Manevi Bakımın Dinamikleri*The Dynamics of Diversity - Religious and Spiritual Care in Times of Pluralization***Georg Wenz - Landau Protestan Akademisi / Almanya**

In Germany, the Constitution sets the frame for religious care and counselling in public institutions. Based on the conviction that patients in hospital, pupils at school, and inmates in prisons or soldiers at the army have the right of religious support the Constitution allows religions non-missionary care and counselling. Underlying there is a double consideration: On the one hand, religious entities are allowed to use their religious, spiritual, humanistic, and therapeutically skills in order to offer support to people in crises. On the other hand, people in need should not be forced towards religious attitudes. Within this setting during the last one hundred years, the Protestant Churches has developed a high-professionalized offering for the various sectors and categories. Focusing on the person in need and on his or her social structures, the programs center on an expertise in a specific form of communication.

Today societies face the fact of pluralization. Confessional imprint comes along with the responsibility for the other. Subsequently religious care and counselling has to adopt a wide bunch of skills. The chaplains in charge have to be sensitive for personal and social aspects as well as for spiritual dimensions and different religious requests. However, whereas intercultural and interreligious competences empower them to have access to and to understand – at least to a certain degree - people from various religious backgrounds, religious practices marks the borderline of assistance and care. Caretakers belonging to the specific religion can only celebrate these practices like the Muslim Confession or the Christian Eucharist. Religious acts performed by non-believers lose their transcendental efficacy. Therefore, disparate demands – a general spiritual openness, interreligious and intercultural competences, and a specific qualification for carrying out the religious practices – have to be incorporated in the conception of religious and spiritual care.

In my paper, I will analyze the consequences of a diversifying society for religious care. What are the challenges and the demands? How do the religions have to train their staff in future? Is it reasonable for Christians and Muslims to develop interfaith programs together and to work out common concepts for executing religious care in public institutions? How could such an intercultural religious care be organized? Who is financing the offer? Who is delegating the staff required? Who is responsible for the standards and the quality? On the other hand, is there a future for distinct programs of religious care solely for believers of a certain religion? In addition, concerning spiritual care: What will be the future relationship between medical, custodial, and religious care in hospitals? Will the hospital be the place for interreligious cooperation and therefore for spiritual care whereas the prisons stay the places of separated religious care? If so, what are the reasons for it?

As an assumption, it seems that the future needs of religious and spiritual care in plural societies require a "theology of religions" that refrains from any form of discrimination. Therefore, anti-discrimination and diversity learning come to the fore also in the training concepts of religious and spiritual care.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall A - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon A

Sosyal Bilimler Perspektifinde Manevi Rehberlik Anlayışı

The Concept of Spirituality in Social Science Perspectives

Vincenzo Pace - Padua Üniversitesi / İtalya

The distinction between online and offline religion is likewise changing shape, as the means we use to stay connected and part of the network are changing in a way that brings them closer to our body and enables round-the-clock internet access – for the online portion of the world's population at least. This relatively new situation is captured by Heidi Campbell's use of the term *digital religion* that points to "the technological and cultural space that is evoked when we talk about how online and offline religious spheres have become blended or integrated" (Campbell 2013:1-2). Religion and the Internet has been a field of intense research for at least one and a half decades. The paper deals with the challenges that online religious communication raise for established religious institutions and traditions, opening an unexpected free space to the so called spiritual revolution. Using Luhmann's theory it shows that Internet not only undermines the authority of the church but also opens up a whole new range of possibilities to communicated religious topics outside the institutionalize discourse and influences the differentiation process of religious communication.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall B - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon B

Seküler-Sonrası Toplumlarda İnançlar arası Manevi Bakım

Interfaith Spiritual Care in Post-Secular Societies

Ruard Ganzevoort - Amsterdam Virje Üniversitesi / Hollanda

The history of spiritual care has a strong tradition-specific dimension. Both providers and receivers of spiritual care were considered to belong to a particular religious denomination which would define the content and methods of spiritual care. Protestant-Christian spiritual care was different from Roman-Catholic spiritual care and even more different were Islamic, Buddhist, Jewish, Hindu, and secular spiritual care. Although this makes sense in societies where the various religious traditions are clearly distinguished, it is much more complicated in post-secular societies.

This presentation will first describe the religious landscape of countries like the Netherlands. Traditional religious denominations now represent not more than 50% of the population. The remainder is either atheist or non-affiliated spiritual. Moreover, a sizeable part of the population finds inspiration in more than one religious tradition, sometimes to the degree that they can be seen as "Multiple Religious Belonging".

In a second step the presentation will discuss the emergence of the notion of "interfaith spiritual care" within the international debates about religious and spiritual care. Based on a systematic review of existing literature (both empirical and conceptual), central features and themes are discussed. This will regard the definition of spiritual care in primarily confessional and/or professional terms, and question whose religious identity should be decisive: the caregiver's or the receiver's.

In the third step, the presentation will describe the MA-program in interfaith spiritual care at Vrije Universiteit Amsterdam, of which the presenter is one of the coordinators. This program combines generic and tradition-specific elements for students from various backgrounds (Christian, Islamic, Hindu, Buddhist, and others, including secular humanists).

The final reflection will discuss similarities and differences between the various traditions in their views of spiritual care and the question whether it is possible to develop a shared basic conceptualization of spiritual care across denominations and across working contexts.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall B - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon B

Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerinde Cinsiyet Konusu

Gender Issue in Religious–Spiritual Counselling and Care Services

Mualla Kaya - Utrecht Üniversitesi Tıp Merkezi / Hollanda

Bu tebliğde 2006-2008 yılları arasında Hollanda'daki Utrecht Tıp Fakültesi Hastahanesi'nde manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde cinsiyet konusu ile ilgili yapılan araştırma konu edilecektir. Gerçekleştirdiğim bu araştırmanın sonucunda, hastahane yönetimi, mevcut erkek manevi danışmanın yanı sıra bir bayan manevi danışmanı da gerekli bulmuştur. Tebliğde araştırmanın kısa özeti ve sonuçlarının yanısıra 2005 yılından bu yana çeşitli hastahane ve psikiyatri merkezlerinde manevi rehberlik ve danışmanlık hizmeti veren birisi olarak yıllar içerisinde konuya dair edindiğim tecrübeyi de katılımcılarla paylaşacağım.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall B - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon B

İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Manevi Danışmanlık Yeterlilikleri

The Competence and Qualification of Students at Departments of Theology in Spiritual Counselling

Fatih Çınar - Süleyman Demirel Üniversitesi

Zafer Yıldız - Süleyman Demirel Üniversitesi

Hayriye Semerci - Süleyman Demirel Üniversitesi

Araştırmanın amacı İlahiyat Fakültesi son sınıf öğrencilerinin manevi danışmanlık hakkındaki görüşlerinin ve yeterliliklerinin tespit edilmesidir. Araştırmanın örneklemini Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi son sınıfında öğrenim gören gönüllü 200 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin manevi danışmanlık yeterlilikleri ve görüşleri ile ilgili verilerin elde edilmesinde nicel veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmada verilerin elde edilmesinde Manevi Danışmanlık Yeterlilik Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20' programında Frekans ve yüzde, aritmetik ortalama, Bağımsız t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi(ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin manevi danışmanlık yeterlilikleri ve ilahiyat fakültelerinin bu yeterliliklerin kazandırılmasındaki rolü hakkında sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca bu yeterliliklerin sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşma durumu incelenmiştir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall B - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon B

Yeni Bir Uzmanlık Alanı Olarak İslami Manevi Bakım: Beklentiler ve Profesyonel Standartlar

Islamic Spiritual Care as a New Profession: Expectations and Professional Standards

Mohamed Ajouaou - Amsterdam Vrije Üniversitesi & Adalet ve Güvenlik Bakanlığı / Hollanda & Katolik Leuven Üniversitesi /Belçika

Spiritual care or chaplaincy is a discipline that is practised on the interface between religion on the one hand and the public domain on the other such as penitentiary institutions, health institutions and military. The legitimacy of spiritual care lies initially in the sacred sources of a religion (Ganzevoort and Visser, 2007) and had its beginning in the so called 'general pastoral care' by religions (churches, mosques and so forth) on the basis of the missionary work, *da'wa* in the Islam, or the mission to care for the needy. However, for a number of decades, in the western democracies, this legitimacy has shifted to the nationally and internationally established right of the individual to confess and to practise a religion, including places where this individual cannot find private spiritual counselling through regular channels (church, mosque, synagogue, etc.). This process has led to the emergence of the profession which we call "spiritual care", with its own professional standard, competencies and skills, a profession that can complete and compete with other professions such as psychology and social work.

Islamic countries increasingly offer spiritual care in the public domain, following up not only on International covenants on civil and political rights, but also in order to better manage the religious landscape in the public domain (think of preventing and combating religious radicalism). In Western countries with a significant population of Muslim minorities we have seen the same trend. Although Islamic chaplaincy is not unknown in the Islamic tradition (Ajouaou in Ganzevoort et al, 2014), it seems that it has been mainly be practiced as side branch of mosque imamate focusing on religious transmission, religious education, and, generally spoken and *da'wa* or missionary work'. However, Muslims, either in Muslim countries or as minorities in Western countries, have been challenged to develop this discipline as a specialized branch with its own academic training, professional roles, and clear and professional standards which fit the current context (public domain, human rights, diversity, individuality and so on). This gap cannot be filled by classical qualities like "religious authority" (we will argue that "religious authority" is rather a threat for spiritual care than an opportunity).

Based on scientific research in The Netherlands (Ajouaou 2010) and case studies in Dutch penitentiary institutions and health institutions, we will present a model of Islamic spiritual care which may satisfy the above requirements of professionalism.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall C - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon C

Psikolojik Rahatsızlıkları Olan Bireylere Mesnevi ile Bibliyoterapi Uygulaması

Mesnevi (Ottoman Poetry) Bibliotherapy for People who have Psychological Disorders

Muammer Cengil - Hitit Üniversitesi

Ümmügülsüm Kaya - Hitit Üniversitesi

Yazınsal olarak üstün ve anlamlı niteliklere sahip kitapların, insan psikolojisi üzerinde hem iyileştirici hem de kişide var olan bazı güçleri harekete geçirici özellikleri bulunmaktadır (Öner,2007:134). Kitaplar, çocuklar ve gençler için yalnızca dil gelişimi ve düşünsel güçlerini geliştirmeyi amaçlamakla kalmayıp, onların kişiliklerini biçimlendirebilmelerini, daha olumlu değerler kazanabilmelerini ve içinde yaşadıkları çevreye uyumlarını kolaylaştırmayı da sağlamaya çalışır. Ayrıca, öyküler yoluyla, toplumun ahlak kuralları, değerleri ve yaşam tarzları, genç kuşaklara aktarılabilir (Öner ve Yeşilyaprak,2006).

Bibliyoterapi bireyin sahip olduğu yanlış tutumları değiştirmek ve bireyi cesaretlendirmek için belli danışan yada hasta gruplarına makale, broşür ve kitap okuma ödevlerinin verilmesidir. Genel olarak Bibliyoterapi duygusal ve fiziksel problemlerin tedavisinde kitapların okunmasını gerekli kılan ve diğer terapilere yardımcı bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (Bulut,2010:48).

Biz bu çalışmamızda Eskişehir’de öfke kontrolü, anksiyete, depresyon, intihar düşüncesi ve teşebbüsü, vb. psikolojik rahatsızlıkları nedeniyle sağlık kuruluşlarına başvuran bireyler arasında gönüllü olarak gruba katılanlar ile yapmış olduğumuz mesnevi ile bibliyoterapi uygulamalarını ve sonuçlarını paylaşarak manevi danışmanlık ve rehberlik alanına katkı sunmayı amaçlıyoruz.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall C - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon C

**Manevi Bakım ve Danışmanlıkta Manevi Metinlerle Yapılandırılmış
Bibliyoterapi: Bir Uygulama Örneği***The Structured Bibliotherapy with Spiritual Texts in Spiritual Counselling and Care: A
Sample Practice***Fatıma Zeynep Belen - Kırıkkale Üniversitesi**

Manevi bakım ve manevi danışmanlık, Türkiye’de yeni gelişmekte olan bir alandır. Manevi danışmanlıkta, uygulanan tekniklerden birisi de bibliyoterapidir. Yurt dışında bibliyoterapinin etkililiğine dair pek çok araştırma yapılmıştır. Türkiye’de sınırlı sayıdaki bibliyoterapi araştırmalarının genellikle Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında yapıldığı ve edebiyat eserleri ile sınırlandırıldığı görülmektedir. Din psikolojisi alanında ise bibliyoterapi çalışmalarının çok az olduğu görülmektedir. Doğu kültürü bibliyoterapi için zengin bir tarih ve malzemeye sahiptir. Bu zengin mirasın içinde Anadolu ve Türk kültürünün özel bir yeri vardır. Bu çalışma, din psikolojisi alanında Türk-İslam kültürünün yüzyıllardır beslendiği manevi metinler ile yapılandırılmış bibliyoterapinin uygulanması açısından önemli görülmektedir. Araştırma, manevi metinlerle yapılandırılmış bibliyoterapi uygulaması olarak ilk çalışmalar arasında yer almaktadır. Araştırmada, deney ve kontrol gruplu, ön test ve son test ölçümlü deneysel bir desen kullanılmıştır. Araştırmaya 24’ü deney ve 24’ü kontrol grubunda olmak üzere toplamda 48 kadın katılmıştır. Deney grubuna on iki oturumlu, manevi metinlerle yapılandırılmış bibliyoterapi uygulanmıştır. Bu süreçte, kontrol grubuna herhangi bir işlem yapılmamıştır. Deney ve kontrol grubuna uygulama öncesi ve sonrasında Algılanan Stres ve Dini Başa Çıkma ölçekleri uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre deney grubunun algılanan stres düzeyi, kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde ($p<0,05$) düşmüştür. Deney grubunun olumlu dini başa çıkma düzeyi kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde ($p<0,05$) yükselmiş ve olumsuz dini başa çıkma düzeyi kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde ($p<0,05$) azalmıştır. Bu bağlamda, manevi metinlerle yapılandırılmış bibliyoterapinin etkililiği ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçları neticesinde ayrıca tebliğin son bölümünde, manevi bakım ve danışmanlıkta uygulanmak üzere kültürümüzdeki manevi metinlere örnekler verilecektir. Manevi bakım ve danışmanlıkta bibliyoterapinin uygulanmasına dair öneriler sunulacaktır.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall C - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon C

Öyküsel Terapi Yönelimli Manevi Danışmanlık Sürecinde Kıssaların Etkisi

The Impact of Stories on Narrative Therapy Oriented Spiritual Counselling

Ahmet Canan Karakaş - Karabük Üniversitesi

Bireylerin yaşadığı sıkıntılara çözüm arayışı psikoloji bilimini dinamik arayışa itmektedir. Bunlardan biri de manevi danışmanlık çalışmalarıdır. Manevi danışmanlık psikoterapi ile dinimanevi unsurları birleştiren bir danışmanlık disiplini. Manevi danışmanlıkta dini referanslardan biri de Kur'an Kıssaları olabilir. Kıssa; geçmişte olmuş bir olayı, daha sonra gelecek insanlara, ders alınacak kısmını aktarmak şeklinde ifade edilebilir. Kur'an-ı Kerim'de yer alan anlatımlara baktığımızda kıssaların, hayalden uzak gerçeği yansıtan olayların olduğu anlaşılmaktadır. Kıssaların özelliği, olayların ayrıntılarına girmekten ziyade, verilmek istenen mesajın önem kazanmasıdır. Bundan dolayı, onlarda söylenen şeyle iktifa edilmez, alınacak derslere dikkat çekilir.

Kıssaların bir manevi danışmanlık unsuru olarak kullanılacağı yöntemlerden biri de öyküsel terapi kuramı (Narrative Therapy) olabilir. Öyküsel terapi, insanların sağlıklı, yetenekli, becerikli ve çözüm üretebilecek, yaşamlarını zenginleştirebilecek yeni hikâyeler kurabilecek kapasiteye sahip olduğuna inanan iyimser varsayıma dayanmaktadır. Öyküsel terapinin genel amacı, danışanların yeni ve canlı bir dille deneyimlerini anlatmalarını sağlamaktır. Böyle yapılarak ulaşılabilecek yeni ufuklar açılır. Danışanlar bu yeni dille düşüncelerinden, duygularından ve davranışlarından yeni anlamlar çıkartabilecek duruma gelebilirler. Öyküsel psikolojik danışma danışanın kişisel öyküsünün alternatif bir bakış açısıyla yeniden yazma sürecidir. Öyküsel terapide kullanılan hikâyelerdeki imge zenginliği, muhatabın bu imgelerle daha kolay özdeşleşmesine yardımcı olur. Birey, hikâye ile bağlantı kurarak çatışmaları hakkında konuşabilir. Bilinçli bir şekilde kullanılan hikâyeler hastaya çatışmalarıyla mesafeli bir ilişki içerisinde olma konusunda destek sağlar. Aynı zamanda hikâyeler, çatışma durumlarını ortaya koyabilen ve olası çözümler sunabilen modellerdir.

Kur'an'da Hûd, 11/120 ayette de kıssaların insanların sıkıntılarını çözümleyebilip iç dünyalarında huzur duygusunu hissedebilmelerini sağlayacağına işaret edilmektedir. "Peygamberlerin haberlerinden, senin kalbini sağlamlaştıracak her şeyi sana anlatıyoruz ki, kavminden gördüğün haksız davranışlara karşı kalbin kuvvet bulsun, ruhun açılsın. Bunda da sana hak ve inananlar için öğüt ve ibret gelmiştir." Sonuç olarak kıssalar öyküsel terapi yönelimli manevi danışmanlık sürecinde etkili olarak kullanılabilir.

April 8, 2016 / Friday - 8 NİSAN 2016 / Cuma

Session IV: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall C - IV. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon C

Hastanede Bibliyoterapi Uygulama Örneği

A Sample of Bibliotherapy Practice in Hospital

Sema Yılmaz - Cumhuriyet Üniversitesi

Bu araştırmanın konusu hastanede tedavi görmekte olan hastalara ve hasta yakınlarına manevi ve psikolojik destek sağlamak amacıyla gerçekleştirilen bibliyoterapi uygulamasının değerlendirilmesidir. Bibliyoterapi, kitap okuma yoluyla tedavi; bireyin yalnız başına olduğu kişisel mücadelesinde kendisine destek olmak ve rahatlamasına; içgörü ve bütünleşme kazanmasına yardımcı olmak amacıyla başvurulmuş bir danışmanlık ve tedavi yöntemi olarak bilinmektedir. Bibliyoterapi danışanı kendi sorunuyla ilgili özdeşim kurabileceği ve başetme yolu bulabileceği uygun kitapla buluşturmak; kendisine makale, hikaye, dini metinler okunarak durumunu anlamlandırmasına ve cesaret ve umudunun artmasına destek olmak şeklinde de uygulanabilmektedir.

Uygulama Sivas Numune Hastanesi'nin çeşitli bölümlerinde tedavi görmekte olan hasta ve yakınlarından talep edenlere umut, sabır, yaşamın anlamı, Allah sevgisi, imtihan gibi temalar üzerinden seçilmiş olan metinlerin sunulması, metin üzerinden soru-cevap uygulanması ve geridönüşlerin alınmasıyla 10 hafta süresince gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 80 görüşme yapılmıştır. Görüşmeler raporlaştırılarak MAXQDA 10 programında istatistiksel analizleri yapılmıştır. Sonuçlar yaş, cinsiyet, tedavi süresi, bibliyoterapinin tedavi sürecine katkısı, uygulama hakkında hasta ve hasta yakınlarının görüş ve beklentileri gibi değişkenlere bağlı olarak değerlendirilmiştir. Son olarak uygulamanın avantaj ve kısıtlılıkları tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall A - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon A

Katolik ve Protestan Geleneğinde Ordu Manevi Rehberliği (Almanya Örneği)
Spiritual Military Chaplaincy Services in Catholic and Protestant Tradition: The Case of Germany

Seat Uzeirovski - Diyanet İşleri Türk İslam Birliği / Almanya

1955 yılında kurulan Alman ordusunun (Bundeswehr) asker sayısı (kadın-erkek) 180.000 civarındadır. Bu sayının yaklaşık %12'si yabancı kökenlidir. Alman ordusunda 1600 civarında da müslüman kökenli asker görev yapmaktadır. Bu sayılar, Alman ordusunda hem hristiyan hem de müslüman kökenli askerler için bir manevi rehberliğin ve danışmanlığın ne derecede önemli olduğunun kanıtıdır. Ordu kurulduktan iki sene sonra 1957 yılında, ordu ile kilise arasında (Katolik ve Protestan) "Orduda askerlere manevi yardım ve rehberlik" adı altında 28 maddeden oluşan bir antlaşma imzalanmıştır. Bunun akabinde de (1957) Kilise 22 maddeden oluşan bir "Ordu Manevi Rehberliği Kanunu" taslağı çıkarmıştır.

Ordu manevi rehberliğin ana amacı, orduya ait her rütbeden ve her kademededen tüm kadın ve erkek askerleri ve ailelerini her türlü dini, sosyal ve maddi konuda desteklemek, onlara yardım etmek ve hem yurtiçi hem de yurtdışı görevlerinde her durumda onların yanında olmaktır. Bu hizmetin araçlarından bazıları vaazlar, din dersleri, birlikte ibadet ve dua etmek, günah çıkartmak, hazırlama (görev ve operasyonlara) törenleri, dini bayramlar, bilinçlendirme ve moral günleri, aile gezi ve programlarıdır. Bu hizmetin alanları da şunlardır: Ordu evleri, kışlalar, karakollar, çatışma alanları, yurtiçi operasyonları, yurtdışı operasyonları.

Bütün bu hizmetleri yürüten ordu azizlerini, ordu müftülerini, vaiz ve vaizeleri, papazları, papaz yardımcılarını ve diğer personeli eğitmek, görevlendirmek ve organize etmek üzere iki kilisenin de dörder üniversite dekanlıkları bulunmaktadır.

Sunumumuz, yukarıda özet olarak bahsettiğimiz konuların detaylarını ve içeriklerini barındıracaktır. Sunumumuzda, Almanya'daki bu manevi rehberliğin sistematigi, işlevselliği, tecrübeleri ve Türkiye'ye örnek olup olamayacağı konusu derin ve detaylı bir biçimde incelenecektir. Özeti başında zikrettiğimiz 1600 civarındaki müslüman askerler için de bir İslami Manevi Rehberlik sözkonusu olup olamayacağı meselesi de sunumuzun küçük bir bölümünü oluşturacaktır.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall A - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon A

Ordu Papazlığı - Savaş Travma Tedavisinde Maneviyatın Rolü

Padre at the Table - The Role of Spirituality in the Treatment of Combat Trauma

Ian Easter - Canadian Armed Forces / Canada

Over the last ten years, Canadian Forces Chaplains (or Padres) have been trained as clinical chaplains and given a place at the table among other Mental Health Professionals treating soldiers suffering from mental health issues arising from their combat service. Many of these professionals have concerns about how a Padre can contribute to mental health treatment since they are viewed primarily as clergy who have little to offer beyond the realm of spiritual and religious care. Since many soldiers identify themselves as spiritual but not religious and most treatments for combat trauma do not include spirituality as part of their therapeutic interventions, there is a general concern as to why there is a Padre at the table. This research paper will be looking at the role of spirituality in the treatment of combat trauma by exploring issues of spirituality, combat trauma and the complex relationship between the two. In the end, the literature will be shown to support the fact that spirituality does, indeed, play a significant role in the survivors of combat trauma and that the Padre, as a spirituality specialist, can play a significant role in addressing these spiritual issues.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall A - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon A

Askeri Vaizliğin Değişen Yüzü:Ukrayna'da Dini-Manevi Rehberlik ve Bakım

Changing Focus on Military Chaplaincy: Religious-Spiritual Counselling and Care in Ukraine

Tetiana Kalenychenko - The National Pedagogical Dragomanov University / Ukraine

After two years of war conflict in the Eastern Ukraine the institute of Military Chaplaincy radically changed. During that period of social changes arose not only need in spiritual help but on spiritual leaders on the front line. The phenomenon of religious volunteering had become widespread. For Ukrainian society were no longer empty words about Religious-Spiritual Counselling and Care.

The institution of military chaplaincy met significant changes. Religious organizations that were previously exclusively pacifist became active in the military chaplaincy and spiritual aid for armies and volunteers. Religious volunteering issues put forward in the direction of competition because of the crisis in the country. Witnesses could see close cooperation between Christian chaplains of various denominations and with imam-chaplains. Together with the interfaith cooperation arose the problems of War trauma, PTSD, psychological assistance and theological acceptance of the war.

In addition to assisting the military forces, chaplains took on other social functions. In particular it was psychological assistance to the population in the conflict zone, support and socialization of internal displaced persons, working with civilians and interpretation of the importance of the war in a spiritual sense. During this period began active development of joint trainings for spiritual leaders of different denominations, volunteers and psychologists about working with war trauma.

The religious component of social and political conflict in Ukraine showed peacekeeping force of religious organizations. Some spiritual leaders started a kind of mediation and facilitation, by connecting civil society, military forces, government and local population in conflict zone. Churches and religious sites were neutral platform for building dialogue and possible cooperation. But, of course, there were another side of religious component as mobilization force for both sides of the conflict and escalation new wave of it.

However, religious communities of Ukraine gained new place in civil society after the events during the revolution on Maidan, and later as part of the war in the East. Religious volunteers become active participants in social changes and took on the role of many other institutions that could not cope with the functions of assistance. Leading role in this trend played institute of military chaplaincy, which provides religious-spiritual counselling and care for different parts of Ukrainian society.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall A - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon A

Amerika Birleşik Devletlerinde Ordu Vaizliği

The Military Chaplaincy in the United States

Adem Başpınar - Kırklareli Üniversitesi

Ordu Vaizliği, ABD bağlamında kendine mahsus hususiyetleri bulunan kurumlardan birisi olup federal hükümetin din kurumunu maddi olarak desteklediği istisnai örneklerden birisidir. Bu tebliğde ABD’de ordu vaizliğinin kurumsallaşmasının temel hususlarına işaret edilerek ABD özelinde ordu vaizliğine dair tartışmalar, meslek sosyolojisi (profesyonellik, kariyer, gönüllük vb.) ve askerî sosyoloji (savaş ve barış dönemlerinde moral, motivasyon çalışmaları vb.) kapsamında ele alınacaktır. Bunlara ilaveten ABD ordusundaki vaizlik hizmetlerinin özellikle Vietnam Savaşı’ndan sonra evanjelizme doğru bir değişim gösterdiği yönündeki tartışmalar Jacqueline E. Whitt’in 2014 yılında literatüre yaptığı katkılar bağlamında ele alınacaktır. ABD Ordusunda dinin kurumsal temsilinin ve buna ilişkin ordu bünyesinde ordu vaizi istihdamının uzun bir serüveni vardır. Ordu vaizliğine ilişkin tarihsel ve kurumsal gelişim sürecine ilişkin sunulacak bilgilerin giderek uzmanlaşmaya ağırlık veren ve bu yönde kurumsal yapısını yeniden gözden geçirme eğilimi içerisinde olduğu gözlenen Türk Silahlı Kuvvetlerine ilişkin tartışmalara katkı sağlayacağı aşîkârdır.

Diğer taraftan Sivil din kavramının önemli bir tartışma zemini bulduğu ABD’de, ordu vaizliği yasama ve yürütme mercileri yanında kamuoyu açısından da tartışmalı konumunu sürdürmektedir. Yürütülen bu tartışmaların ve tartışmalarda ortaya konan argümanların ve temel yaklaşımların kurumsal karşılaştırma açısından önemli katkısı olacaktır. Bu kapsamda bu bildiride orduda sunulan dinî hizmetlerin, manevi danışmanlıkların ve desteklerin ABD ordusundaki kurumsal görünümü ve bunlara dair güncel tartışmalar özetlenecektir. Bu yöndeki kurumsal yapının analizinin ve yürütülen tartışmaların özetlenmesinin Türkiye’deki tartışmalara katkısı hedeflenmektedir.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall B - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon B

Türkiye'nin Suriyeli Mülteci Sorunu ve Manevi Danışmanlık: Mardin İli Örneği*Turkey's Syrian Refugee Problem and Spiritual Counselling: The Case of Mardin City***Cihat Doğan - Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı**

Din ve maneviyat günümüz yüzyılında özellikle sosyal bilimlerde küreselleşme ile ortaya çıkan sorunların çözümünde sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Küreselleşme ile beraber dünya üzerindeki tüm insanlar arasında etkileşimin artmasıyla beraber sorunlar benzemeye başlamakta ve sonuç olarak ortak çözüm noktaları artmaktadır. Din ve maneviyat konusunun sosyal hizmet disiplini açısından yöntem olması Türkiye'de de tartışılmaya başlanmıştır.

Sosyal Hizmetler disiplininin mesafeli durduğu din olgusu, günümüz yüzyılında küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan çoğu sorunun çözümünde kullanılmaya başlandığı bu dönemde bu bildirinin amacı modern dönemin sosyal hizmetler disiplini için çözüm yöntemi olarak kabul etmediği din ve maneviyatın, insan hayatında yaratacağı kişisel ve toplumsal fırsatları veya riskleri, bu fırsat veya risklerin gelecek nesillere yansımaları, Suriyeli mülteciler için yapılan sosyal, ekonomik, psikolojik destekleri ve destekler arasında manevi danışmanlığın öneminin saptanması, sorunları minimize edilmiş psikolojik açıdan sağlıklı bireyler yetiştirerek konuyu derinden irdelemektir. Sosyal Hizmet disiplini konu ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili makale, kitap ve dergi gibi tüm kaynaklar incelenecek, Mardin iline göç eden Suriyeli mültecilerle mülakat(görüşme) tekniği uygulanacaktır.

Sosyal Hizmetler disiplini özellikle 18. ve 19. yüzyıllarda gelişmeye başlamış, fen ve sosyal bilimlerin ortak birikimlerinden doğarak, bünyesine bilimsel yöntemleri almasıyla beraber din ve maneviyat konularına uzak durmaya başlamıştır. Nitekim sosyal hizmetler disiplininin bilimsel yöntemlerinin sorunların çözümü noktasındaki etkisi her ne kadar yadsınamaz bir paya sahip ise de sosyal hizmet disiplini ön plana çıkmaya başlayan din ve maneviyat, bilimsel yöntemlerin sorunların çözümü konusundaki yetersizliğini göstermektedir. Peki din ve maneviyat konusunun sosyal hizmet disiplini ile bu kadar yakınlaştıran sebep veya sebepler nelerdir? Bu süreç nasıl başladı? Din ve maneviyat kişisel veya toplumsal sorunlarda ne gibi fırsatlar tanıyacak? Din ve maneviyat ile sosyal hizmet disiplini arasındaki etkileşim konusunda son yıllarda dünya üzerinde gerçekleşen küresel olayların rolü nedir? Din ve sosyal hizmet disiplini arasındaki yakınlaşmanın gelecek nesillere faydaları veya riskleri konusunda bugünden hareketle neler öngörülebilir? Bütün bu sorunlar ve sorular ilgili tüm kişiler tarafından dikkate alınmalı ve tartışılması gerekmektedir.

Sosyal Hizmet disiplininin maneviyat konusuna uzak durması her ne kadar tartışmalı ise, bu derece yakınlaşması da ayrı bir tartışma konusudur. Bütün bunlar olurken sosyal hizmet disiplini açısından din ile maneviyat olgusu ve sosyal hizmet disiplininin bilimsellik yönü arasındaki ilişkiyi iyi analiz etmenin, riskleri ve faydaları ile birlikte öngörmeye çalışmanın büyük önem taşıdığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall B - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon B

Manevi Danışmanlık Uygulamalarında Alternatif Bir Bakış: Travma Olgunluğu

An Alternative View for Spiritual Counselling Practice: Traumatic Maturity

Orhan Gürsu - Akdeniz Üniversitesi

Fiziksel ve psikolojik olgunlaşma insan için kolaylıkla gerçekleşen bir süreç değildir. Ancak insan gelişimin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde ve hayat boyu karşılaştığımız sorunlarla mücadele etmede olgunluk önem arz etmektedir. Son yıllarda psikoloji alanında ciddi ilerlemelerin olduğunu görmekle birlikte psikolojik sorunlarında paralel bir şekilde artışına şahit olmaktayız. İnsanı anlama ve sorunlarını çözmede birçok psikoloji yaklaşımının farklı çözümler önerdiğini ifade edebiliriz. Manevi danışmanlığı bu sorunlara çözüm arayan bir alternatif bakış olarak değerlendirebiliriz. Kuşkusuz, manevi danışmanlık, pozitif psikolojiye benzer şekilde; insani güç ve erdemlerin oluşması, yenilenmesi meselesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda manevi danışmanlığa müracaat edenlerin karşılaştıkları krizlerin, hastalıkların, ruhsal sorunların üstesinden gelmelerinde onlara destekleyici yardım, kaynak ve becerileri sağlamak durumundadır. Bu yardımı sunarken karşılaştığımız sorunların anlamlandırılması kadar sorunların eğitici işlevlerinin olabileceği, bizi olgunlaştırabileceğini de göstermek durumundadır.

Bu çalışmanın amacı: Hayatımızın herhangi bir döneminde karşılaştığımız; Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB), savaş, doğal afetler, büyük kazalar, kayıplar, taciz, tecavüz, yas duygusu vb. travmatik yaşam olaylarıyla baş etmede manevi danışmanlığın kullanım imkanını sorgulamak ve yardım sürecinin nasıl gerçekleşebileceğini ortaya koymaktır. Yöntem: Konu ile ilgili alan yazın taraması yapıp elde edilen verilerin psikolojik değerlendirilmesine yer verilecektir. Travma sonrasında oluşan olumsuz psikolojik sürecin anlamlandırılmasında örnek manevi danışmanlık uygulamalarına yer verilecektir. Muhtemel bulgular: Modern psikoloji ekollerinden farklı olarak manevi danışmanlık bakış açısından; karşılaştığımız travma ve olumsuzlukların yıkıcı etkilerinin yanı sıra travma olgunluğu olarak tanımlanabilecek gelişimi ilerletici ve kişiliği olgunlaştırıcı etkisinin de olabileceği düşüncesini göstermek hedeflenmektedir.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall B - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon B

Afet Sonrası Psikososyal Destek Sürecinde Manevi/Dini Desteğin Kullanımı*Utilization of Religious-Spiritual Counselling in the Process of Post-Disaster Psycho-social Support***Ayşegül Alsan - Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı**

Afetlerde psikososyal destek, afet sonrasında ortaya çıkabilecek psikolojik uyumsuzlukların önlenmesi, aile ve toplum düzeyinde ilişkilerin yeniden kurulması, etkilenenlerin 'normal' yaşamlarına geri dönmesi sürecinde kendi kapasitelerini fark etmeleri ve güçlenmelerinin sağlanması, toplumda gelecekte ortaya çıkması muhtemel afet ve acı durumlarla başa çıkma/iyileşme/toparlanma becerilerinin artırılması ve yardım çalışanlarının desteklenmesini içeren çok disiplinli hizmetler bütünüdür (Kızılay afet sonrası destek uygulama rehberi, 2008). Afet sonrası süreçte, bilhassa akut dönemde, manevi/dini destek büyük bir önem arz etmektedir. Afet sonrasında yürütülecek kaynakların ve ihtiyaçların belirlenmesi ve psikolojik ilk yardım çalışmalarında afet mağdurlarının travmayı atlatabilmeleri ve afet öncesi işlevselliklerine geri dönebilmeleri için büyük önem arz etmektedir. Bununla beraber, afet sonrası müdahale ve psikososyal destek çalışmalarında afet mağdurlarının dini inançları ve kaynakları çoğu zaman göz ardı edilmektedir. Psikolog, sosyal hizmet uzmanı gibi meslek elemanlarına verilen afet sonrası destek eğitimlerinde manevi desteğin ve dinin nasıl kullanılabileceği eğitimin önemli bir parçası olarak sunulmamaktadır. Oysa sosyal hizmet alanındaki tecrübelerimiz bize göstermektedir ki, afet sonrası travmayla mücadelede kişilerin inanç ve manevi destek sistemlerinin aktif biçimde kullanılması, iyileşme ve normale dönüşü ciddi biçimde kolaylaştırmaktadır.

Bu sunumda, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın afet sonrası çalışmalarında bir sosyal hizmet uzmanının inanç ve manevi desteği müdahalelerinde informal olarak nasıl hayata geçirdiği örneklendirilecektir. Bu çerçevede, bilhassa Soma maden faciasından sonra manevi desteğin bir sosyal hizmet uzmanı tarafından nasıl kullanıldığı anlatılacaktır. Bu başarılı uygulama tecrübelerinden yola çıkılarak, kurumların afet sonrası psikososyal destek sürecinin acil yardım ve iyileştirme-geliştirme safhalarında manevi/dini inanç sistemlerini nasıl entegre edebilecekleri ve afet sonrası destek hizmet içi eğitimlerde manevi desteğin nasıl kullanılabileceğine yönelik neler anlatılabileceği tartışılacaktır. Deprem gibi doğal afetler ve maden kazaları gibi durumlardan örnekler sunulacaktır.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall B - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon B

Cinsel Taciz Mağdurlarına Yönelik Pastoral Bakım Hizmetleri

Pastoral Care For Victims of Sexual Abuse

Lisa Rudolfsson - Gothenburg Üniversitesi / İsveç

One dimension of working through an overwhelming trauma, such as sexual abuse, is to make sense of what has happened and possibly to find some kind of meaning in it (Harvey, Orbuch & Weber, 1990). Today, the clergy is identified as an important mental health resource and caring for people suffering from psychological trauma forms an important part of pastoral care (Hendron, Irving & Taylor, 2011). At the same time, the effects of sexual abuse are becoming more highlighted, including awareness of the consequences on faith (Farrell, 2009).

This presentation combines clerics' and sexually abused confidants' experiences of pastoral care by integrating three studies (Rudolfsson & Tidefors, 2012; 2014; 2015). In Sweden, clerics are bound by an absolute vow of silence, which overrides the obligation to report, even if the victim of sexual abuse is a minor (Church of Sweden, 2010). Therefore, how the clerical vow of silence is handled and perceived by both clerics and confidants will also be discussed. In one study, four focus groups with clerics were conducted. The two other studies were built on interviews with 7 women and 1 man who had been sexually abused and sought pastoral care. In all studies the material was analysed using inductive thematic analysis.

In summary, pastoral care could have a potential beneficial function for victims of sexual abuse. However, it can also put both the confidant and the cleric in exposed situations. Consequently, clerics need to be supported and prepared for this task. Further, there is a need to discuss the consequences of the vow of silence: the burden it puts on clerics and how it affects confidants' ability to receive help.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall C - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon C

Manevi Danışmanlıkta Kullanılan Bazı Dini Kavramların Anlam Alanı ve Fonksiyonları*The Sematic Field and Function of Religious Concepts Used in Spiritual Counselling***Mustafa Naci Kula - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi**

Bireyin hastalık, engellilik, doğal afete maruz kalma, kayıp duygusu yaşama gibi zor durumlarda kaldığında ve yaşadığı zorlu yaşam olaylarında anlam arayışlarında yaşadıklarının anlamını bulmada dini/ manevi referanslarla desteklenmesini ihtiva eden manevi danışmanlıkta en çok başvurulmuş dini kavramlar arasında "imtihan, sabır, kader, şükür, merhamet, affedicilik ve emanet" yer aldığı görülmektedir. Zorlu yaşam olaylarını anlamlandırmada ve yaşanan sıkıntıları aşmada kullanılan bu dini kavramların fonksiyonel olabilmesinde onların doğru anlamlandırılması ve anlaşılması en önemli husustur. Bu itibarla bu kavramların kültürden gelen etkiyle kullanıldığı ve kısa süreli faydalı olduğu da gözlenen bir başka durumdur. Bu kavramların doğru kullanılmasında Kur'an'da geçen şeklinin ve bağlamlarının dikkate alınması yardımcı olabilecek bir yöntemdir. Bu açıdan ele aldığımızda manevi danışmanlıkta başvurulmuş imtihan kavramı Kur'an-ı Kerimde "imtihan" anlamında sadece iki yerde (49/3, 60/ 10) kullanıldığı ve daha çok imanla insanın imtihan edildiği ifade edilmektedir. Kur'an'da 60 yerde geçen ve "çare, çözüm" anlamının manevi danışmanlık açısından fonksiyonel olarak kullanımının uygun olabileceği fitne kavramı ile aynı şekilde 60 yerde geçen "deneme" anlamının kullanılabileceği "bela" kavramları çerçevesinde insanın zorlu yaşam olayları karşısında "doğru seçim yapabilme ve en güzel şekilde çözüm üretebilme"yi gerçekleştirmesi gerektiği üzerinde durulabilir. Bu bakış açısı, adeta sınava giren bir öğrencinin telaşı ve kaygısı yerine kendini, imkanlarını bilerek yaşadığı olayı doğru tanımlayan ve buna bağlı olarak ta doğru karar verip çözüm üretebilen bir bireyi oluşturma imkanını sağlayabilir. Tebliğde manevi danışmanlıkta çok kullanılan bazı dini kavramların genelde yüklenen anlamları yerine manevi danışmanlıkta daha etkili bir şekilde kullanılmasını gerektirecek anlamları üzerinde durulacaktır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall C - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon C

Hiz. Peygamber'den Bir Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Örneği: Abdullah b. Amr ile İbadet Hayatı Üzerine

A Sample Model from Prophet Mohamammad for Spiritual Counselling and Guidance: On the Religious Life of Abdullah ibn Amr

Ahmed Ürkmez - Kırıkkale Üniversitesi

Dini inanış, insanın dünya hayatındaki en büyük idealini ve en üst değer tanımlamasını 'Allah'a iyi bir kul olmak' şeklinde belirlemiştir. Kur'an-ı Kerim'in bu yöndeki ayetleri ve Hiz. Peygamber'in (sav) konuyu pekiştiren açıklamaları bilinmekte, fakat bu vurguya bağlı gelişen 'aşırı ve hatalı ibadet uygulamaları' farklı biçimlerde ve çeşitli zaman dilimlerinde müşahade edilebilmektedir.

Dini alanda 'model insan' kimliğiyle Hiz. Peygamber'in (sav) özellikle genç sahabilerin ibadete aşırı istekli oluşlarından doğan kimi problemleri yaklaşımlarına müdahaleleri dikkat çekicidir. O, belirli temel dini ve fitri prensipler çerçevesinde, aşırı motivasyonu dengeleyici yönlendirmelerde bulunmuş ve ibadetlerle ilgili hatalı uygulamalara iyileştirici müdahaleler yapmıştır. Hem gencin şevkini kırmayacak, hem de temposunu ideal düzeye düşürmesini sağlayacak bir yöntem mümkün müdür? İbadete dair örneklerden hareketle saptanabilecek herhangi bir yöntem diğer alanlarda (mesela eğitim hayatındaki sınav başarılarında) ne ölçüde kullanılabilir olacaktır? Araştırma bu sorulara odaklanmıştır.

Araştırmanın amacı, manevi rehberliğin Hiz. Peygamber'in (sav) sünnetindeki bazı temel prensip ve kriterlerini tespit etmektir. Bunu sağlamak amacıyla örneklem olarak Abdullah b. Amr'ın ibadet hayatı konusunda Hiz. Peygamberle (sav) yaptığı detaylı görüşme incelenecektir. Temel hadis kaynaklarının birçoğunda belirlenen tarikler gözden geçirilerek, güncel ihtiyaçlara karşılık verebilecek unsurlar uzmanların istifadesine sunulacaktır. Öncelikli yöntem, hadis kaynaklarındaki verilerin taranması, birden fazla örnekte karşılaşılan unsurların tespiti ve bunların genel bir prensip gücünde olup olmadığının tahkikidir. Ayrıca, konuya dair en tipik vakalardan birisi olarak, genç sahabe Abdullah b. Amr'ın namaz, oruç, Kuran okuma gibi ibadetler hakkında Allah Resulü (sav) ile yaptığı görüşme incelenecektir. Söz konusu tartışma sırasında genç sahibinin aralıksız ve yoğun bir ibadet programında direktiği, Hiz. Peygamber'in (sav) ise onu düşük bir tempoda ama düzenli kulluk uygulamasına sevk ettiği görülmektedir.

Araştırmada şu ana kadar ulaşılan kimi bulgular şunlardır:

1. Yüksek beklenti içinde olmanın beraberinde getirdiği aşırı sorumluluk duygusu, çoğunlukla, herhangi bir hedefe sahip olmamanın yol açtığı çöküntüye benzer bir ruh halini meydana getirir.
2. Danışmanlığa ihtiyaç duyacak ölçüde sorun yaşayan bireyin normalize edilmesi, hayatın içinden yaşanmış daha önceki örnekleri tanıtmak, dolayısıyla ileride başına gelebilecekler hakkında fikir edinmesini sağlamakla mümkün olabilir.
3. Başta psikolojik sıkıntılar olmak üzere, bireysel problemlerin önlenmesinde, ebeveynin ve eğiticinin çocuğu yakından gözlemesi, sürecin nihai amacına uygun ve temel insani değer ve ihtiyaçların dışına taşmayan bir dengede yürütmesine yardımcı olması, ortaya çıkan olumsuzlukların çözümünde uzmanlardan yeterli oranda destek alması gibi noktalar önem taşımaktadır.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall C - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon C

İslami Değerleri Yaşam Biçiminde Öncelikli Olan Danışanlara Yönelik Psikolojik Danışma Modeli: İslami Psikolojik Danışma Uygulama Modeli

A Psychological Counselling Model for People Who Give Priority to Islamic Values in their Life Styles: Islamic Psychological Counselling Sample

Enver Sarı - Ordu Üniversitesi

Bu çalışma Rassool'un (2016), Barise'nin (2005) 'Müslümanlar ile Sosyal Çalışma Modeli'nden hareketle geliştirdiği İslami psikolojik danışma uygulama modeli (İPDUM) incelenmiş ve bu modelin her bir evresine İslama uygun psikolojik danışma teknikleri önerilmiştir. Rassool'un İPDUM'u on (10) ögeden oluşmuştur. Bu on (10) ögenin ikisi (2'si) 'Allah'ın (c.c.) Yardımını Arama' ve 'Allah'a (c.c.) Güvenme' şeklinde belirlenen temel öğelerdir. Bu temel öğeler psikolojik danışmanın hem başlangıcında hem de sonunda yer almaktadır. Rassool'un İPDUM'unun yedi (7) ögesi ise niyet uyandırma, tefekkür, amaç ve yön belirleme, karar verme, eylem, kendini izleme ve kendini değerlendirme şeklinde adlandırılan psikolojik danışma aşamalarıdır. Rassool'un İPDUM'un yardımcı ögesi ise İslami Müşavirliktir. İslami Müşavirlik gerekli olduğunda her bir psikolojik danışma aşamasında yer almaktadır.

Bu çalışmada Rassool'un İPDUM'unun (2016) psikolojik danışma hizmetinden daha çok İslami müşavirlik hizmetine yönelik olduğu ve sosyal yardım hizmetine benzediği ileri sürülmüştür. Yapılan eleştiri doğrultusunda Rassool'un İPDUM'unun (2016) yedi (7) psikolojik danışma ögesinin yerine psikolojik danışmanın Terapotik İlişki ve Amaç Belirleme, Müdahale Uygulama, Sonlandırma ve İzleme şeklinde dört (4) aşama belirlenmiştir. Bu yeni önerilen İPDUM'ındaki psikolojik danışma aşamaları, bireysel değişimle birlikte İslamın özünde olan sosyal ve evrensel sorumluluğa yönelik değişimleri de içermektedir. Bu araştırmada önerilen İPDUM'un her bir psikolojik danışma ögesinin içeriği ve tekniklerinin ne olması gerektiği belirlenmiştir. Önerilen İPDUM Kur'an ve Sünnet dayalı ve Allah'a (c.c.) güven ve Allah'ın (c.c.) yardımını arama esaslı İslami değerleri yaşam biçiminde öncelikli olan danışanlara yönelik psikolojik danışma modelidir.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session V: 09:00 pm – 10:30 pm / Hall C - V. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon C

Din Görevlileri Bağlamında Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Uygulamaları, Yeterlik Düzeyleri ve Bu Alana Duyulan İhtiyaç

*The Level of Competence of Religious Officials Working in Religious–Spiritual Counselling
and Requirements in the Field*

Ahmet Doğan - Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın güçlü yönlerinden birisi, Türkiye'nin en ücra köşesine ulaşabilen etkili bir hizmet ağına sahip olmasıdır. Din görevlilerinin (Vaiz, vaize, imam-hatip, müezzin-kayyım, Kur'an Kursu Öğreticisi, Aile İrşat Rehberlik Büroları vs.) yaptıkları görev itibarıyla günün büyük bir bölümünü halkla beraber geçirmesi, onlarla iletişim içerisinde olup, onların hem dinî hem ailevi ve hem de toplumsal sorunlarına çözüm araması, bu görevlilere büyük bir sorumluluk yüklemektedir. Zira din görevliliği, toplumla bu kadar iç içe olan mesleklerin başında gelmektedir. Yurt dışında yüzyıllar önce uygulanmaya başlanılan manevi danışmanlık ve rehberlik (pastoral counseling and spiritual care) hizmetleri ülkemizde yeni yaygınlaşmaya başlamış bir hizmet türüdür. Her ne kadar bu hizmetler cezaevi, huzurevi, hastanelerde vs. uygulanıyor olsa da aynı durumda olup yanı başımızda yaşayan birçok vatandaş bulunmaktadır. Bu vatandaşlara da aynı hizmetlerin gitmesi gerekmektedir.

Ancak bir nokta vardır ki, bu hizmet ağının bir parçası olan din görevlilerinin meslekî alanda yeterli, halkla ilişkiler konusunda donanımlı, din adamı kimliğine atfedilen değer ve bu kimliğin hakkını verebilen, toplumun ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek, kişiliği gelişmiş, özbenliğini kazanmış, toplumun din adamı algısına cevap verebilecek nitelikte olması gerekmektedir. Günümüz Türkiye'sinde, artık insanlar daha da sorgulayıcı bir düşünce yapısına sahip oldukları için yapılan vaazlar zamanla kısır kalmakta, buna ek olarak sorunlara psikolojik destekli yaklaşılması kaçınılmaz bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Yaşanan sorunlara cevap verme açısından din görevlileri yetersiz kalmaktadır. Bu bakımdan Din görevlilerinin manevi danışmanlık ve rehberlik alanında eğitilmesi üst düzeyde önem arz etmektedir.

Tüm bu anlatılanlar çerçevesinde, araştırmada manevi danışmanlık ve rehberlik konusu, tanımı, uygulamadaki yöntem ve teknikleri, yurt dışında kullanılan yöntem ve tekniklerin yanında din görevlilerinin manevi danışmanlık ve rehberlik alanında kendilerini eksik hissetmeleri, bu alana ihtiyaç duymalarını, gerek Türkiye'de 20 ilde 2257 Din görevlisi üzerinde yapılan anket, gerekse çeşitli alanlarda hizmet veren din görevlileri ile manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri ile ilgili ortaya çıkan sorunlar ve bu alanla ilgili duyulan ihtiyaç düzeyi ile ilgili yapılan mülakatlar ve de İlahiyat Lisans öğrencilerinin bu alandaki yeterlik düzeylerini ölçen küçük ölçekli anket ışığında ele alınacaktır.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm / Hall A - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon A

**İş Yerlerinde ve İstanbul ve Saraybosna'da Özel Hastanelerde Dini Uyum
ve Motivasyonu Ölçme Denemesi**

*Measuring of Religious Accommodation Right in Workplace and Motivation in Secondary
Care Private Hospital in Istanbul And Sarajevo*

Ayşegül Kaptanoğlu - Trakya Üniversitesi
Nilgoun Goloniva - Trakya Üniversitesi
İdil Yıldırım - Trakya Üniversitesi

Religious Accommodation Right is seen a remarkable factor in the workplace nowadays. Most of the research on Religious Accommodation Right at work has been done in European and Anglo-Saxons countries, up to date; research has not been detected from a Middle East and Balkan side. This study examines workplace Religious Accommodation Right from this point of view. It reports the development of a measure relying on health staff such as nurse and physicians. Religious Accommodation Right is defined, as "A reasonable accommodation is one that eliminates the employee's conflict between his religious practices and work requirements and that does not cause an undue hardship for the employer". Requested accommodations meaning is if an employee may need a particular day off each year for a religious holiday.

Religion in the workplace is to understand the workers law and balance the business's needs with an employee's needs. The most important conflict is the potential reduction in productivity and profitability. According to Gallup's Research Center, 90 percent of American adults say religion is very important in their lives. Literature that addresses Religious Accommodation Right as spirituality in the workplace defines the individual's expression of an inner life. It has an important role in performing meaningful work. Moreover, in this survey Kaptanoglu, Yildirim and Goloniva developed and tested Religious Accommodation Right in Workplace Scale (RARW) in order to measure this context in the health care setting such as hospital.

A secondary hospital in Istanbul and Sarajevo was selected for this study because they have health staff from different religious beliefs. Human resources staff assisted in the data collection, which required the distribution of a hard-copy questionnaire developed by the research team to 130 randomly chosen health staff.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm / Hall A - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon A

Hastalara Yönelik Dini-Manevi Rehberlik:Sosyal Hizmet Görevlileri ve Sağlık Çalışanlarının Rolü

Religious-Spiritual Counselling of Patients: The Role of Social Workers and Medical Community

Wahiba Abu-Ras - Adelphi Üniversitesi / ABD

This paper will explore (1) How and to what extent do religion/spirituality help patients cope with illness stress?; (2) What factors contribute to their spirituality?; (3) What other strategies do patients use to cope with daily life and illness?; (4) How do religious/spiritual-based coping strategies impact patients' resiliency?; (5) How does social worker, family, and health care community support or impact patients resiliency and influence their coping with illness?

This study utilized critical reflections method used in professional learning settings with 14 social workers and spiritual advisor to assist them and health care providers improve practice and care for patients at the King Fahad Specialist hospital-Dammam (KFSH-D), in Saudi Arabia. Critical reflections emphasize learning through experience. This method provides a deeper and more complex understanding of practice experience among social workers and health care providers with patients. Qualitative research methodology using grounded theory will be used to explore the role of religion and spirituality among patients and the support of social workers, patient's family, and health care providers and their influence on patient's coping with illness and in coping with grief and loss.

Patients from different religious and ethnic backgrounds are likely to have different needs. The study's results can help social workers and health care providers identify common coping strategies among patients, and provide the necessary support and services to help them become more resilient while facing illness and loss related stresses. Using critical reflection by social workers, will increase awareness and enhance their learning experiences. Social workers, Healthcare providers, and health community support will incorporate a more nuanced and critical understanding of the complexity of patients experiences with illness, and the power religion and spirituality may have on patients' resiliency and on their coping with terminal illness.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm / Hall A - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon A

Zihinsel Bir Sağlık Girişimi Uygulamasında Rahipler, Tüketiciler ve Doktorların İşbirliği

Clergy, Consumers, and Clinicians in Collaboration: Implementation of a Mental Wellness Initiative

Glen Milstein - New York Şehir Üniversitesi / ABD

Religion, as a foundation of most cultures, exists in most persons' lives from the beginning of life. With roots in persons' early development, religion can be a powerful source of hope and affirmation, as well as rejection and denigration. From a Prevention Science perspective, some religious communities can increase the risks for mental and emotional distress, while other religious congregations can be a source of support that prevents the need for clinical care, as well as a bridge to care and also part of an individual's recovery process. For centuries some religious institutions have made attempts to help persons with emotional and mental health problems, and for decades mental health professionals have sought to engage the resources of clergy and their congregations. Since 2008, the Mental Health Center of Denver (MHCD) has developed a program to assess the interest and utility of the inclusion of religion and spirituality resources within mental health care and recovery. In response to positive feedback, MHCD appointed a Director of Faith and Spiritual Wellness to conduct outreach programming in religious communities, and to lead training for MHCD staff. MHCD then organized a collaborative conference led by consumers, clergy and clinicians in the service of mental wellness. Participants described models and lived examples of collaboration, including the need for a "Solid Welcome" from congregations. Afterwards, online surveys generated data on the utility of the conference. Quantitative assessment demonstrated the usefulness of the conference to encourage and generate ideas for interaction. Qualitative assessment confirmed that across professional and religious differences, common language is found, and demonstrated that persons of different traditions can provide care inclusive of religious and spiritual resources. This paper concludes with recommendations for future collaboration, mediated by consumer input, to expand recovery networks according to the evidence-informed Prevention Science model of Clergy Outreach and Professional Engagement (COPE).

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm / Hall B - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon B

Beş Vakit Günlük İbadetin Ötesinde: Modern Toplumda Mescit/Camii Rehberlik ve Danışmanlığı

Beyond Five Daily Prayers: Mosque Counselling in Contemporary Society

Misbahudeen Olabiye Ahmed-Rufai - Malcolm X Üniversitesi / ABD

Religion has always been an intricate part of African Muslim lives. Africans have seen Islam and Christianity mainly from a syncretic approach with an overarching traditional belief in the background. This syncretism explained the rise of the 19th century reform movement of Uthman dan Fodio in northern Nigeria and throughout most of West Africa. In coming to the United States, it would have been expected that these ideas of syncretic Islam or Christianity would be overtaken by modernity and western and secular material approach to life. Not so.

This paper will examine Spiritual Counselling both in the family and therapeutic realm. The title is chosen deliberately to demonstrate the role of the mosque in the African diaspora, in this case, the United States. As an Imam of Ghanaian and Nigerian background in Chicago in the last 27 years, I have had to provide spiritual and secular counselling for not only members of African origin, but African Americans as well.

In premarital and post-marital counselling, prospective spouses are provided at least four-month long counselling of marriage and marital responsibility from both Islamic, sociological and psychological approach. Post-marital counselling has been provided as an intervention mainly to save marriages from divorce or save troubled children. The latter has become more pertinent in the current climate of internet radicalization of Muslim teenagers. This has been mandatory for all couples that seek my role as the Imam for their wedding for the past 24 years.

Spiritual counselling has been in the form of Ruqiya. This is done through Qur'anic ayahs and Sunanic duah (prayers). The effectiveness of these approaches will be shown in this presentation. It has been used in cases of health, medical, mental or jinn possession, as well as personal protection in times of adversity to get out of hardships for members. Other areas of counselling relate to post-partum depression, loss of loved ones, loss of employment, homelessness, and rehabilitation after release from prison and refugee settlement.

In the face of Islamophobia, many Muslims, especially between the ages 15 to 30 have questioned their faith in Islam. Various mosque realized the need for a paradigm shift in how Islam is presented and a more pragmatic approach to propagation. This has become a challenge and a new form of counselling for contemporary Imams in the US.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm / Hall B - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon B

Slovenya'da Müslüman Azınlık ve Dini-Manevi Hizmetler

Muslim Minority and Religious-Spiritual Services in Slovenia

Nedžad Grabus - Saraybosna Üniversitesi, Slovenya Müftüsü / Slovenya

Religion as spiritual power has an important role in secular and democratic societies. It is very important to understand the context of the specific state and the legal framework of the concrete society concerning the issue of religious-spiritual services in institutes of closed type. Each country has its own legal act of religious freedom. In accordance with the law on religious freedom in the Republic of Slovenia, as a member of European Union, there is legal framework which enables an engaged functioning in institutes of closed type. That legal framework allows to help those who live in a specific circumstances like as hospitals, prisons and military barracks. When we speak about European context in the theory law is applicable and equal for everyone.

On the basis of Article 21 of the Religious Freedom Act (Official Gazette of the Republic of Slovenia, No. 14/2007), the Government of the Republic of Slovenia and the Islamic Community in the Republic of Slovenia concluded in 2007 the Agreement about the Legal position of the Islamic Community in the Republic of Slovenia. There are of course a number of problems in the implementation of the Religious Freedom Act itself because they are no by-laws which regulate an area that is not yet developed enough. This problem is especially true of the numerically smaller communities such as the Islamic community. On the one hand, that community is not deeply rooted in the Slovenian society and there is no historical, traditional and cultural experience, which would automatically allow its action in providing religious and spiritual services in prisons, hospitals, the Army, and the like. Although the legal framework is same for all there is unwritten rule that the traditional religious communities much easier put into practice common legal rights. On the other hand for achieving this status is very complicated and complex process. For this type of activity is necessary to engage people who are professionally qualified persons to act in such circumstances. This type of activity has to be institutionally and professionally organized and cannot depend on volunteers and individuals who would occasionally engaged in that filed. Apart from the legal issues, there is a financial problem because these are jobs that require the full engagement and commitment to this work.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm / Hall B - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon B

**Modern Romanya’da Sosyal Hizmetler ve Bakımda Devlet ve Kilise İlişkisi -
‘Sosyal Ortaklık’**

The Relationship Between State and Church in Contemporary Romania in Social Services and Care-“Social Partnership”

Tanase Laurentiu - Bükreş Üniversitesi / Romanya

The relationship between State and Church in Romania has faced many ways of expression since the fall of the communist regime in 1989. In the last 25 years, the Religious Denominations (Religious Cults – Romanian juridical frame), from Romania have asked for State support that became more and more important for their social, religious and educational activities.

Therefore, teaching religion in public schools has been approved and endorsed by the Romanian State. Thus, there have been trained needed professors and granted textbooks and specific school schedules. Also, the Romanian State encouraged the Religious Denominations to get involved into Religious counseling and Care in various fields, such as: hospitals, prisons, army or social services like orphanages, asylums, sanitariums, centers for abused women etc.

This way, in 2002 there was created an important political concept, the “social partnership” one between State and Church, a concept that has been included in the Law of religious freedom no. 489/2006. There have been written a series of official agreements between the Denominations from Romania and various ministries, based on the social partnership. These agreements have led to the development of the Counseling and Care activities. Also, these social partnership administrative accords have led to the development of the religious pluralism and consolidation of the democracy in the contemporary Romania.

Having mentioned these issues, we ask ourselves if the present social partnership is important for the Romanian society overall. What are the social fields in which the counseling and care activities have developed the most? How will they develop in the fields of social services between State and Church? How can the Social Care services help maintain a social balance between the Religious denominations? Could the Religious denominations take over some other responsibilities than the ones mentioned above? Which is the public opinion about the social partnership between the Country and the Church? This is just a set of questions that we will try to answer in our analysis.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm/Hall C - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon C

Bireysel Psikolojik Danışma Sürecinde Danışanın Dini Kaynaklarının Kullanılması Üzerine Bir Vaka Örneği*A Case Study on Using Religious Sources in the Process of Individual Psychological Counselling***Muhammet Cevat Acar - Mardin Artuklu Üniversitesi**
Faruk Karaca - Atatürk Üniversitesi

Bireysel psikolojik danışma, hafif ve orta düzeyde psikopatolojik semptomlar gösteren bireylere verilen bir yardım sürecidir. Danışman ile danışan arasındaki olumlu ilişki ve işbirliğine dayanan bu sürecin amacı, bireyin kendi sorunlarını çözebilme yeterliğine sahip olduğunu fark edip, sorunlarının çözümünde aktif rol almasıdır. Günümüzde bu süreç seküler bir bağlamda yürütülmektedir. Ruhsal iyileşmenin amaçlandığı bu sürecin danışanın dini yaşantılarından tecrit edilerek yürütülmesi pozitivist dünya görüşü ve bilim algısının doğal sonucudur. Bu çalışmanın amacı dini materyalin de dâhil edildiği bir psikolojik yardım sürecini bir vaka üzerinden ortaya koymaktır. Vakada danışanın psikopatolojisini belirlemek için Kısa Semptom Envanteri (KSE) kullanılmıştır. Danışan, Kısa Semptom Envanterindeki on boyuttan üçünde çok yüksek; dördünde ise yüksek düzeyde psikopatoloji göstermiştir. Danışma süreci biri Anamnez alma olmak üzere toplamda 10 oturum olarak gerçekleştirilmiştir. Terapinin tüm aşamalarında (anamnez alma, rapport kurma, amaç oluşturma, müdahale ve sonlandırma), danışanın sorunlarını çözmek için kullanılan teknik ve müdahalelere danışanın dinî yaşayışı bilişsel ve duygusal boyutlardan dâhil edilmeye çalışılmıştır. Danışma süreci süpervizörle birlikte yapılandırılmış ve danışman süreç boyunca süpervizyon almaya devam etmiştir. Danışma sürecinde kullanılan dini materyalden bazıları; danışanın kendi sorunlarının çözümü için dua etmesi, danışmanın danışan için dua etmesi, danışanın Allah'la kurduğu ruhsal temasta anlam üzerine yoğunlaşmaya yönlendirilmesi, bunun için namaz surelerinin anlamını öğrenmesi ve anlamları üzerine düşünerek ilgili ibadeti icra etme denemeleri vb gibi etkinliklerdir. Danışmanın sonlandırılmasına müteakip uygulanan kısa semptom envanteri son test sonuçlarına göre çok yüksek düzeydeki psikopatolojiler ortadan kalkmış, sadece dört boyutta hafif düzeyde psikopatoloji bulgulanmıştır. Seküler tekniklere ilave edilen dini materyalin de dâhil edildiği psikolojik danışma sürecinin etkililiğinin belirlenmesi amacıyla izleme çalışması yapılması da planlanmaktadır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm/Hall C - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon C

Risk Grubu Ergenlere Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Kapsamında Diğerkâm Davranışlar Kazandırma Yoluyla Rehabilit Etme

To Rehabilitate Adolescents as a Risk Group Through the Acquisition of Altruistic Values within the Scope of Religious–Spiritual Counselling and Guidance Care

Dilek Zekiye Kaşık - Milli Eğitim Bakanlığı

Ergenlik, yaşamın fırtınalı dönemi olarak adlandırılabilir özel bir dönemdir. Bu dönem, ebeveyn yoksunluğu yaşayan, parçalanmış aile ve doğru disiplin yolları kullanılmadan eğitilen çocuklarda daha sancılı geçmektedir.

Ergenlik dönemi sorunları dikkate alındığında rehberlik hizmetlerinin gerekliliği tartışmasız bir hal almaktadır. Önleyici rehberliğin bu dönem sorunlarını çözmede etkisi diğer rehberlik türlerine oranla daha fazladır. Ergenlerin akran ilişkilerine verdiği önem esas alınarak, önleyici rehberlik çalışmalarını grup rehberliği şeklinde yapmanın isabetli olacağı düşünülmektedir. Özgeçilicilik, ergenlerin idealist tutumlarıyla uyumlu, önleyici rehberlik amacına hizmet edebilecek, grupla çalışmaya elverişli bir ahlaki değerdir. Özgeçilicilik ile insanların birbirlerini önemsemeleri, birbirlerinin acılarına, üzüntülerine, sevinçlerine kısacası yaşamlarına duyarlı olmaları ve birbirlerinden maddi ve manevi desteklerini esirgememeleri kastedilmektedir. Özgeci davranış kazandırma ile yukarıda ifade edilenler birleştirildiğinde olumlu bir model geliştirilmiştir.

Umut Fedaileri Örneği 2014 – 2015 eğitim öğretim yılında Şükrü Doruk Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde öğrenim görüp rehberlik servisine başvuran 20 öğrenciyi kapsamaktadır. Söz konusu öğrencilerin ortak noktaları risk grubu içinde yer almalarıdır. Öğrenciler grup çalışmasıyla bir araya getirilmiştir. Bu öğrenciler ile yürütülen çalışmalar sonucunda ' savaş çocuklarına umut aşıyoruz' , ' Suriyeli ve Türkmen mültecilere iftar programları ' , 'aşure ve kahvaltı günleri' , 'liseli olmak konulu akran danışmanlığı' , ' arabuluculuk yapma' , 'imam hatiplilik ruhu' adlı projeler gerçekleştirilmiştir. Projeden elde edilen fayda, okul başarısında artış, ebeveyn şikayetleri ve disiplin olaylarında azalma olarak gözlemlenmiştir.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm/Hall C - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon C

Hristiyan Dininde Hastanelerde Kullanılan Klinik Manevi Bakım Eğitimi (KSA Modeli)

Christian Clinical Spiritual Care Used in Hospitals (KSA Model)

Aysun Bahadır - Necmettin Erbakan Üniversitesi

Amerika ve Avrupa ülkelerinde en çok bilinen ve uygulanan öğrenme modelidir. Kısa sürede birçok alanda ve birçok kişiye fayda sağlayan Klinik Manevi Bakım ve Dini Danışmanlığı Amerikalı Rahip Boisen ve psikiyatrist arkadaşı Cobat ile birlikte ilk defa 1970'li yıllarında kilise Manevi Bakımını, "alanda müdahale" hastanede uygulama ile günümüze taşımışlardır. Bugün; Amerika, Hollanda, Almanya, İngiltere, İsviçre, Avusturya ve daha birçok ülkelerde "Clinical Pastoral Education" Klinik Manevi Bakım Eğitimi olarak hastanelerde uygulamalı kurslar yapılmaktadır.

Klinik Manevi Bakım kullanım açısından hastane, huzur evi, hapisane gibi insanın bulunduğu her ortamdaki hastalara fayda sağlayıcı bir yöntemdir. Manevi Bakım eğitimcinin hastalar ile iletişim becerisini ve görüşmelerindeki devamlılığı sağlamak için gerekli olan yeteneğini geliştirir. Böylece farklı kültüre ve ırka sahip insanlarda da iletişimdeki devamlılığı sağlar.

Klinik Manevi Bakım başta Carl Rogers terapötik kavramı; -Empati, -Koşulsuz kabul, (Saygı), -Saygınlık olmakla birlikte, psikolojinin farklı tekniklerden de faydalanmıştır. Asıl itibari ile tam Psikolojik danışmanlık uygulaması olmadığı gibi, tam vaazımsı anlatımda değildir. Klinik Manevi Bakım Pastoral psikolojik yetenekleri temelde önemli kabul ettiği gibi Pastoral teolojik yetenekler de burada oldukça önem arz etmektedir. Klinik Manevi Bakım hasta konuşmasını sürdürmesi için hastayı cesaretlendiren, hastanın "ne?" anlattığını ön planda tutan, problem odaklı bir modeldir.

Almanya'da Alman Pastoral Psikoloji Kurumu (DGfP) Klinik Manevi Bakımı "Klinische Seelsorge" (KSA) adı altında 1980'li yıllardan itibaren kurs düzenlemektedir. Bu kurum KSA eğitiminin verilmesinde onay verme yeterliliğine sahiptir. Almanya'da mevcut olan tüm kilise mensupları KSA kurslarında eğitim görerek alanında ilerleme sertifikaları almaktadırlar.

Sunumdaki amacım, Almanya'da kursları verilen Hristiyan Klinik Manevi Bakım Eğitiminden bahsederek KSA modelinin Türkiye'deki hastanelerde nasıl kullanılabilir ve İslam kültürüne nasıl uyarlanabilir konusunda gündem ve tartışma oluşturmaktır. Böylece Manevi Bakımı hastanelerde yardımcı bir model olabileceği konusunda örneklemeye getirmek isterim.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VI: 11:00 pm –12:30 pm / Hall C - VI. Oturum:11:00 – 12:30 / Salon C

Bireyin Manevi Potansiyel ve İhtiyaçlarını Dikkate Alan Bir Din Eğitimi Anlayışı Üzerine Değerlendirmeler

*An Assessment on the Understanding of Religious Education Considering the Individual's
Spiritual Needs and Potential*

Hasan Meydan - Bülent Ecevit Üniversitesi

İnsan, Yaratıcının, fitratına yerleştirmiş olduğu manevi potansiyelin vahiyle buluşması sayesinde Yaratıcıyı tanıır ve anlam dünyasını ona göre kurar. Tarihi açıdan insanın manevi gelişiminin en yaygın görünümü olan bu buluşmanın son birkaç yüzyılda daha zor gerçekleştiğine şahit oluyoruz. Modernizmle, dinin bireysel ve toplumsal hayattaki etkisini zayıflatan faktörlerin güçlenmesi; post modernizm ile birlikte görecelilik ve bireyselleşmeye yapılan vurgu insanların geleneksel dini yapılar dışında manevi arayışlara yönelmesine neden olmuştur. Buna, dinlerin yorumlanış ve öğretilişinde doktrin temelli ve şekilci anlayışların öne çıkarılması da eklenince insanların önemli bir kısmı ya şekilsel bir dini aidiyete yönelmiş ya da fitratındaki manevi potansiyeli farklı âlemlerde gerçekleştirmenin yollarını aramaya başlamıştır.

Bu bildiride amacımız; seküler maneviyat arayışlarının hızla güç kazandığı, insanların kendilerine dinden bağımsız manevi tatmin yolları aradıkları günümüz toplumlarında din eğitimine düşen manevi gelişimi sağlama sorumluluğunu tartışmaktır. Bu bağlamda maneviyat olgusu, din- maneviyat ilişkisi, insanın manevi potansiyel ve ihtiyacı ve farklı kapılarda maneviyat ihtiyacını gidermeye çalışan günümüz insanı karşısında din eğitiminin imkân ve sorumlulukları ele alınacaktır. Çalışmamız literatür taraması yöntemi ile gerçekleştirilecek olup; temel olarak batıda "Spirituality""Spiritual Education", "Spirituality and Religiosity" konuları çerçevesinde hazırlanmış teorik ve ampirik çalışmalar; yerli literatürde ise din psikolojisi, din eğitiminin amaç ve işlevleri, din eğitimi yaklaşımları, din eğitimi uygulama alanları ve manevi sosyal hizmetler alanındaki kaynaklar kullanılacaktır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall A - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon A

Dünyada Klinik Manevi Bakım Eğitimi

Clinical Spiritual Care Across the Globe

Kemal Aydın - Dünya Yaşlanma Konseyi

Klinik Pastoral Eğitim (CPE) din adamları ve başkalarına pastoral bakım öğretmek eğitimidir. CPE Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda'da eğitim hastanesi ve darülaceze din görevlileri ve manevi bakım sağlayıcıları birincil eğitim yöntemidir. CPE çok kültürlü ve inançlar arası tecrübelerle manevi bakım uzmanları ve bakıcılar tarafından sağlanan pastoral bakımını iyileştirmek için geliştirilmiştir. Klinik pastoral eğitim öğrenmenin "Eylem-Yansıma" modeli ile eğitim destekleme biçimidir.

Pastoral bakım uygulaması Hristiyanlıkta ve diğer inanç geleneklerine göre uzun bir geleneğe sahip olmasına rağmen, klinik pastoral eğitimi ile ilişkili pastoral uygulama sistematik analizi 20. yüzyılın başlarında başladı. 1925 yılında, Harvard İlahiyat Okulu'nda bir doktor ve yardımcı öğretim görevlisi olan Richard Cabot, manevi bakım için her aday tıp öğrencilerine sunulan klinik eğitime benzer pastoral iş için klinik eğitim almalarını düşündüren bir makale yayınladı. 1930 yılında Rev. Anton Boisen akıl hastanelerinde hastalar ile denetimli temas kurmak için Chicago İlahiyat okulundan öğrenciler yerleştirilir, daha sonra amiral gemisi görevi gören programlar Klinik Manevi Bakım Derneği (ACPE) kurulmasıyla başlatılır.

Avustralya ve Yeni Zelanda'da CPE ortak müfredat ve uygulama standartları için bir dernek şemsiyesi altında toplanmıştır. Bu amaçla 1990 yılında Avustralya Yeni Zelanda Klinik Pastoral Eğitim Derneği (ANZACPE) kurulmuştur. Kurucu dernekler şunlardır:

1. NSWCCPE – New South Wales Klinik Pastoral Eğitim Koleji
2. QICPE- Queensland Klinik Pastoral Eğitim Enstitüsü;
3. ASPEA – Avustralya Denetimli Pastoral Eğitim Derneği;
4. ACPEWA - Batı Avustralya Klinik Pastoral Eğitim Derneği;
5. SANTACPE- Güney Avustralya ve Kuzey Bölge Klinik Pastoral Eğitim Derneği;
6. NZACPE- Yeni Zelanda Klinik Pastoral Eğitim Derneği
7. TASPE – Tazmanya Denetimli Klinik Pastoral Eğitim Derneği

Amerika Birleşik Devletleri, Klinik Pastoral Eğitim Derneği (ACPE) Eğitim Bakanlığı tarafından CPE programları için bir akreditasyon kuruluşu olarak kabul edilmektedir. Kanada'da, tüm CPE eğitim ve akreditasyon CASC, Manevi Bakım Kanada Manevi Bakım Derneği aracılığıyla yapılmaktadır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall A - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon A

Psikolojik Danışma Deneyimi Yaşayanların Dini Başa Çıkma, Psikolojik İyi Olma ve Affetme Düzeyleri Arasındaki Yordayıcı İlişkiler: Bir Model Önerisi

Predictable Relations between Religious Coping, Psychological Wellbeing and Forgiveness Degrees for those who Experience Counselling Psychology: A Proposed Model

Bülent Dilmaç - Necmettin Erbakan Üniversitesi

Füsun Ekşi - Medeniyet Üniversitesi

Zeynep Şimşir - Necmettin Erbakan Üniversitesi

Araştırmada psikolojik danışma deneyimi yaşayanların dini baş çıkma, psikolojik iyi olma ve affetme düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkileri ortaya koymak ve bu ilişkiden hareketle oluşturulan modeli test etmek amaçlanmıştır. Araştırma, genel tarama modelinin bir alt türü olan ilişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma evreni, Konya ilinde psikolojik danışma deneyimi yaşayanlardan oluşmaktadır. Çalışma grubu; yaşları 18 ile 30 arasında değişen psikolojik danışma deneyimi yaşayan 250 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada Akın, Gediksiz ve Akın (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan Affedicilik Ölçeği, Akın, Demirci, Yıldız, Gediksiz, Eroğlu (2012) tarafından uyarlaması yapılan Psikolojik İyi Olma Ölçeği ve Kula (2002) tarafından geliştirilen ve daha sonra Karakarş (2014) tarafından revize edilen Dini Başa Çıkma ölçeği kullanılmıştır. Araştırma “Yapısal Eşitlik Modeli”ne göre AMOS 19 Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, danışma deneyimi yaşayanların dini başa çıkma, psikolojik iyi olma ve affetme düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiler mevcuttur.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall A - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon A

Manevi Danışma ve Rehberlikte Yeni Bir Model Önerisi: İ.H.S.A.N. Modeli ve Vaka Sunumu*A Proposed New Model in Religious–Spiritual Counselling and Guidance: the I.H.S.A.N. Model and a Case Report***Turgay Şirin - İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi**

Bildiri, batılı ülkelerde sıklıkla kullanılmakta olan manevi danışmanlık uygulamalarının ülkemizde ve müslüman toplumlarda özellikle İslam inancına sahip danışanlarla uygulanabilecek özgün bir model önerisi üzerinde odaklanacaktır. Bu modelin adı kısaca modelin uygulama basamaklarının baş harflerinden de ismini alan İ.H.S.A.N Modeli'dir. Beş aşamalı yapılandırılmış bir manevî danışmanlık modeli olan bu modelin sunumu ile birlikte modelin uygulandığı bireysel ve grup oturumları şeklinde yapılan vaka uygulamaları da bildiride sunulacaktır. Bildiride İ.H.S.A.N Modeli uygulanan; kan kanseri hastası olan bir hastayla yapılan bireysel çalışmalar ile fonksiyonel olmayan düşünceler, otomatik düşünceler, dini başa çıkma ve durumluk-sürekli kaygı değişimlerinin izlendiği deney-kontrol gruplu yapılan bir çalışmada grup oturumlarının örnek vakalar olarak sunulması planlanmaktadır.

Manevi danışmanlık kavramı günümüzde gittikçe önemini artırmaktadır. Bu durum 20. yüzyılın başlarında Anton Boisen'in öncü çalışması neticesinde ilgili literatürün oluşmasıyla başlamış ve günümüzde hastaneler, hapishaneler, kiliseler vb. mekânlarda sıklıkla kullanılan ve ihtiyaç duyulan bir psiko-sosyal hizmet halini almıştır. Bununla paralel olarak bu sahanın faydalarından yararlanma konusu günümüz İslâm toplumlarının ve müslümanlarının da ilgisini çekmektedir. Aynı şekilde ülkemiz açısından da ihtiyaç duyduğunda kendisini dindar olarak tanımlayan inançlı kimselerin başvurabileceği bir manevî danışmanlık sahasının oluşması, psiko-sosyal açıdan oldukça heyecan uyandırıcı bir durumdur. Bu sebeple, bu tür çalışmaların ülkemizde gelişmesini ve kendisine bir yol açabilmesinin önünü açmak, ilgili literatürün ülkemizde oluşmasına katkıda bulunmak oldukça önemlidir.

Türkiye'de değişen toplumsal dinamikler karşısında din hizmeti veya danışmanlık hizmeti veren kişilerin niteliklerinin iyileştirilmesi aşamasında manevî danışmanlık kurumunun faydalanılacak bir alan olduğunu göstermek; din psikolojisi alanının pratik ve uygulamacı yönünün gelişmesine önemli bir katkıda bulunacak bir manevî danışmanlık modeli geliştirmiş olmak ve dolayısıyla da ruh sağlığı hizmetinden faydalanacak insanların danışmanlık hizmeti noktasında tercih aralığının genişlemesine katkıda bulunmak bu konuyu dert edinmiş akademisyenler için önemli bir sorumluluktur. Bahsi geçen konularda bir farkındalık oluşturmak ve özgün bir model önerisinde bulunmak bu tebliğin en önemli amacıdır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall A - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon A

Evde Bakım Hizmetlerinde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik

Religious–Spiritual Counselling at Homecare Services

Zeki Karataş - Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Evde bakım hizmetleri refah düzeyi gelişmiş ülkelerde sosyal güvenlik sistemi dâhilinde, sağlık ve sosyal hizmet uygulamaları şeklinde profesyonel bir ekip ya da aile bireyi bakıcılar (informal caregivers) tarafından sunulmaktadır. Ülkemiz açısından bakıldığında uzun yıllar sosyal devletin finansal desteği olmaksızın aile bireyi bakıcılar tarafından yürütülen evde bakım hizmeti, ilk defa 2006 yılında çıkarılan bir yönetmelikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından evde bakım yardımı adı altında nakdi yardımla desteklenmeye başlanmıştır.

Türkiye açısından yeni bir hizmet modeli olan “evde bakım hizmeti” genellikle sağlık boyutu ön planda tutularak ele alınmış, bu hizmetin önemli bir yanını oluşturan bakıcıların bakım sorumluluklarını yerine getirirken manevi, duygusal, sosyal ve kültürel arka planda taşıdıkları değerleri üzerinde pek durulmamıştır. Bu nedenle kuramsal dayanağını anlayıcı yaklaşımın oluşturduğu bu çalışmada, aile bireyi bakıcıların bakım hizmeti sunarken başa çıkmada yararlandıkları manevi değerleri üzerinde durulmuştur.

Evde bakım hizmeti sunan aile bireyi bakıcıların moral ve manevi değerlerinin başa çıkmadaki etkisini anlamaya yönelik bu araştırma nitel bir yaklaşımla kurgulanmıştır.

Araştırma kapsamında Rize İl Merkezi’nde ağır düzeyde bakıma muhtaç özürlişüne bakım hizmeti sunan 30 aile bireyi bakıcı ile görüşülmüştür. Aile bireyi bakıcıların kendi ifade biçimlerinden yararlanılarak başa çıkmada yardım ve destek aldıkları moral ve manevi değerlerinin neler olduğu konusunda bütüncül ve derin bir kavrayışa ulaşılmıştır.

Görüşmelerin analizi sonucunda bakım hizmeti sunan aile bireyi bakıcıların sürekli ve kesintisiz hizmet sunmaları nedeniyle tükenmişlik duygusu yaşadıkları ve manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetine ihtiyaç duydukları anlaşılmıştır.

Araştırmanın sonucunda; ailelerin güçlü moral ve manevi değerlerine vurgu yapılarak psiko-sosyal içerikli manevi danışmanlık sağlanması gerektiği kanaatine ulaşılmıştır. Bu kapsamda bakım hizmeti sunan aile bireylerine yönelik yerine getirilmesi gereken manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri için modeli önerisi geliştirilmiştir.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall B - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon B

Ceza İnfaz Kurumlarında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Manevi Destek Hizmetleri

Religious-Spiritual Counselling and Guidance Services in Prisons Conducted by the Presidency of Religious Affairs

Bayram Demirtaş - Diyanet İşleri Başkanlığı

Suç, temiz insan fıtratına yakışmadığı kadar aynı zamanda âdemiyyetin doğal bir sonucudur. Bu sebeple İslâm literatüründe insanlığı hata ve günaha uzak tutmayı hedefleyen yaklaşımlar kadar, suç sonrası tövbe ve ıslah nazariyeleri de güçlü bir şekilde yer almıştır. Eğitimsizlik, olumsuz ekonomik ve sosyal çevre gibi birçok faktörün etkisiyle suç işleyen veya bir şekilde cezaevine “düşen” insanlara, onların ailelerine ve mağdurlara yönelik çalışmalarda manevi rehberlik önemli bir ihtiyaç alanıdır. Zira dinin asli kaynakları bize kendini toplama, hatasını telafi etme, dünyada hoş bir sadâ bırakma imkânının herkes için neredeyse hayatın sonuna kadar devam ettiğine dair önemli mesajlar vermektedir. Bu yaklaşımla bir yönüyle suçlu olan ama diğer taraftan bakıldığında pekâlâ mağdur da olan mahpuslara el uzatılması hem onlar hem de toplum için bir zorunluluktur. Dinin asli emri olan bu yaklaşım, anayasal ve uluslararası mevzuatın zorunlu kılması ve mahkûmların rehabilitasyonunda etkili olacağı düşüncesiyle ülkemiz ceza infaz kurumlarında 1950'li yıllardan itibaren dikkate alınmıştır. Konferanslar şeklinde başlayıp isteğe bağlı din dersleri şeklinde devam eden cezaevi manevi destek hizmetleri bugün itibarıyla mevzuat alt yapısı, kurumsal aidiyet, uzman personel ve eğitim materyali açısından önemli aşamalar kaydetmiştir.

Biz bu tebliğimizde İslam hukuk literatüründe cezaevi uygulaması ile tarihi, farklı ülkelerde yürütülen manevi destek hizmetlerine temas ederek uluslararası perspektifi vermek istiyoruz. Tebliğin ana konusu ise ülkemiz ceza infaz kurumlarında Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı işbirliği ile yürütülen manevi destek hizmetleri olacaktır. Burada tarihi gelişim ve mevcut duruma değinilecektir. Ayrıca cezaevi manevi destek hizmetleri bağlamında teorik veya alan araştırması şeklinde yapılan bilimsel çalışmalar, cezaevlerinde çalışan Diyanet İşleri Başkanlığı personelinin tecrübe birikimi ve hükümlü/tutuklulardan gelen talepler ile cezaevi manevi destek hizmetinin ufku ortaya konulacaktır.

Tebliğ hükümlü, tutuklu, yükümlü, mağdur ve toplum başlıkları ile suç olgusunun bütün tarafları gözetilerek bütüncül bir perspektifle işlenecektir. Ayrıca hükümlü ve tutukluların rehabilitasyonu hususunda cezaevi öncesi, cezaevi süreci ve sonrası düşünüldükçe bazı teklifler ile tebliğ tamamlanacaktır.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall B - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon B

Cezaevinde İslam ve ABD’de Toplu Tutuklama Krizi

Islam in Prison and the Crisis of Mass Incarceration in the United States

Lawrence Mamiya - Vassar Üniversitesi / ABD

This paper focuses on the role of Islam in confronting the crisis of mass incarceration in the United States. As Michelle Alexander has pointed out in her book, *The New Jim Crow*, the United States leads the world in incarcerating the highest proportion of its population. There are 2.2 million men and women in prisons and jails. More than 1 million of the incarcerated persons are African Americans. The crisis of mass incarceration has produced the growth of Islam in prisons, especially among African Americans.

This study is divided into three parts. In Part I the reasons for the conversion (or reversion) to Islam, including its moral and spiritual dimensions, is examined through a survey of incarcerated men. Muslim role models in prison lead the list of reasons given for conversion to Islam. Part II covers the functions of Islam in prison through interviews with incarcerated men and Muslim chaplains. The functions include coping, protection, community support and personal rehabilitation. Some data are presented on the outreach ministry of Muslim masjids to people in prisons and to formerly incarcerated persons.

In Part III, an examination of both formal and informal programs for community reentry of incarcerated persons sponsored by African American mosques is presented. Programs sponsored by Minister Louis Farrakhan’s Nation of Islam are also included. The paper concludes with policy recommendations for mosques in working with formerly incarcerated persons on the issues of community reentry from prisons.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall B - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon B

Cezaevlerinde Budist Uygulaması (Farkındalık Meditasyon Örneği ve Bunun Onarıcı Bir Adalet İçin Uygulanması)

The Buddhist Practice in Prisons (An Example of Mindfulness Meditation and It's Application to a Restorative Justice)

Anja Zalta –Slovenya Üniversitesi / Slovenya

The aim of the presentation is to present the Buddhist understanding of conflict (formation, escalation) and various methods of conflict transformation within Buddhist framework. The starting position is to understand the dynamics of violence as a result of identity antagonism, which creates imaginary boundaries between entities. Violence is largely the result of a complex mental process by which the "Other" is recognized, stigmatized and consequently (possibly) destroyed. Regardless of the cultural context, the dynamics stays the same. To overcome the delusion of the "Otherness" as something totally different, we need concepts to challenge the established mindsets. Buddhism offers the understanding of the concepts of interconnectedness or dependent origination (paticca-samuppāda), non-self (anatta), unsatisfactoriness (dukkha), and impermanence (anicca). They can serve as a starting-point for the application of the new paradigm.

Since the resolution of conflicts has to start with individual transformation, the Buddhist approach has focused primarily on the sphere of the intra-psycho change, which is based on the understanding of a key Buddhist term, so called "dependent origination": an object – "I" or "self" included – is a product of causality, dependently co-arising with other objects that co-arise with it. With the understanding of a "person" as a collection of rapidly changing and interacting physical and mental processes, the rigid perception of "I" as unchanging totality, alienated from the "Other", collapses.

The paper will present the various techniques (from Naikan – the Japanese method of self-reflection, to Loving Kindness Meditation). They act as a tool for neuroplasticity, since a fundamental goal of these techniques is to train the mind to disengage from usual modes of thinking, attention, and reaction to the object of consciousness, with clear apprehension that striving for a personal well being should not replace ethical endeavor to elevate compassion and empathy and consequently transform inner and outer conflicts.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall C - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon C

Pastoral Psikoloji Açısından Ömür Dediğin Programının İncelenmesi

An Analysis of TV Programme (Ömür Dediğin) From Pastoral Psychology Perspective

Yahya Aktu - Siirt Üniversitesi

İleri yetişkinlik dönemindeki bireyler çeşitli psiko-sosyal sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunlarla başa çıkmak için yararlanılan alanlardan biri de pastoral psikolojidir. Bu çalışmada toplumu etkilemekle birlikte toplumdan etkilendiği düşünülen belgesel yapıtlarından "Ömür Dediğin" programının terapötik bir öge olarak Pastoral psikoloji kavramlarıyla ilişkilendirilerek açıklanması amaçlanmıştır. Bu amaçla nitel desende kurgulanan bu çalışma doküman analizi yaklaşımına dayanmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde NVivo programından yararlanılarak içerik analizi yapılmıştır. Yapılan içerik analizi sonuçlarına göre, ileri yetişkinlik döneminde dua, sabır, tevekkül, yardım sunma ve tövbe gibi dini başa çıkma yöntemleri kullanılmaktadır. Bir diğer sonuca göre, ileri yetişkinlik döneminde kullanılan dini başa çıkma yöntemleri, yaşamı korumayı ve kolaylaştırmayı sağlamaktadırlar. Sonuç olarak, bu çalışmanın Pastoral psikoloji ile ilgili kuramsal bilgiyi destekleyip, bu yaklaşımın kavramlarının öğretimine örnek oluşturarak ilgili alanyazına kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall C - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon C

Danışmanın Manevililiğinin Gerekliliği Üzerine Dini İçerikli TV Programlarında Sorulan Sorular Üzerine Nitel Bir Araştırma

A Qualitative Research on the Necessity of Spiritual Counselling and Questions Raised on Religious Thematic TV Programmes

Gülüşan Göcen - İstanbul Üniversitesi

Dinin stresi azaltıcı rehabilite ve teskin edici yönü dini/manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri içerisinde öne çıkan unsur olmuştur. Kapsamı, işlevi etkinliği zamanla değişkenlik gösterse de bütün dinlerde din görevlilerinin, dini konularda insanlara rehberlik eden, kendilerine danışılan kişiler olması da bunun bir göstergesidir. Televizyonlarda bilhassa ramazanlarda dini içerikli programların epeyce arttığı ve giderek eğlence, spor, magazin, dizi vb programların yanı sıra öncelere göre daha çok yer bulduğu görülmektedir. Elbette televizyonlarda dini programların yayınlanmasında en belirleyici unsur toplumun ihtiyaç ve beklentileridir. Bununla birlikte ulusal kanallarda sohbet yapan, dini sorulara cevaplar/fetvalar veren hocaların tanınması ve geniş kitlelere seslenirken bilgi düzeyleri kadar fıkhi içerikten daha çok psiko-sosyal meselelerindeki sıkışmışlığı ve çözümsüzlüğü danışma ihtiyacını gösteren sorulara danışmanlık ve rehberlik yapmak durumunda kaldıkları da görülmektedir.

Bu sebeple bildirinin temel amacı televizyonlarda en çok izlenen dini programlarda fıkhi olarak sorulan soruların arkasındaki psikolojik ve sosyolojik arka planını öne çıkarmak, manevi danışmanlık ve rehberlik bağlamında hangi başlıkların öne çıktığını tespit etmek, buradan elde edilen verilerden hareketle ortaya çıkan dini/manevi danışmanlığın gerekliliği ve eğer kurumlaşırsa profesyonel, kurumlaşmazsa acemi hatta sağlıksız işleyebileceğini göstererek ve kurumsallaşmaya doğru ilerleyen manevi danışmanlık için önerilerde bulunmaktır. Bu maksatla da nitel bir araştırma yürütülecektir. Dini içerikli soru ve cevapların daha çok yer aldığı tv programları arasında izlenme oranlarına göre ilk sıralarda yer alan ATV'de her Perşembe akşamı yayınlanan "Prof. Dr. Nihat Hatipoğlu ile Dosta Doğru", Cuma sabahları yayınlanan "Nihat Hatipoğlu Sorularınızı Cevaplıyor" programı ile sırlamada onu takip eden diğer program Cuma günü Show TV ekranlarında yayınlanan Mustafa Karataş ile "Muhabbet Saati" ile yine Kanal 7'de yayınlanan, Necmettin Nursaçan'ın "Cuma Sohbetleri" programları seçilmiştir. Programlara gelen sorular bir ay süre ile detaylı olarak incelenerek dini/manevi danışmanlık açısından içeriklerinin genel olarak olumlu ya da olumsuz durumları gözlemlenecek ve içerik analizi yapılacaktır. Dini programı yürüten din adamlarının sorulara çözüm yolu bulmak için serdettiği yaklaşım dini danışmanlık ilkelerince incelenecek psikolojik müdahaleleri gözlemlenecektir. Bu sayede dini programlarda gelen soruların psiko-sosyal kaynaklarının ve kapsamının geniş çerçevede ele alınarak dini/manevi danışmanlığın rehabilite etmedeki yeri önemi ve etkililiği ortaya çıkarılacak, sistemdeki eksikliklerin giderilmesiyle ilgili yeni bakış açılarının oluşmasına katkı sağlanabilecektir.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VII: 14:00 pm – 15:30 pm / Hall C - VII. Oturum: 14:00 – 15:30 / Salon C

**Ramazan Ayı Televizyon Programlarının Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Örneği
Olarak Değerlendirilebilmesi Sorunu**

*An Evaluating Question of TV Programmes from the Perspective of Spiritual Counselling
and Care During the Month of Ramadan*

Yusuf Yurdigül - Atatürk Üniversitesi

Aslı Yurdigül - Atatürk Üniversitesi

İslam âlemi için kutsal kabul edilen ramazan ayı, manevi değerlerin her zamankinden çok daha ön plana çıktığı ve çok daha yoğun olarak yaşandığı bir aydır. Bu ayın en iyi şekilde değerlendirilmesi için her zamanki rutinlerin dışına çıkılması ve İslam dinince makbul kabul edilen bir takım söylem ve eylemlerin daha dikkatli bir şekilde yerine getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu durumun temel sebebi de ramazan ayının herkes tarafında yaşanan ve paylaşılan bir takım manevi değerleri çok daha yoğun olarak hissettirmesi ve yaşatmasıdır. Ancak bununla birlikte ramazan ayı; ay içerisinde nelerin yapılıp yapılamayacağı, nelerin yenilip yenilemeyeceği gibi bir takım yasaklar ve önerileri de beraberinde getirmektedir. İşte bu noktada İslam dinini yaşayan ya da daha kaliteli bir şekilde yaşamak isteyen sıradan kişilerce bir üst makama, otoriteye başvurma; onun tarafından söyleyenleri yapma ya da yapmama gibi manevi anlamda sorma, danışma gibi bir gereksinim ortaya çıkmaktadır. Bu gereksinim ise çoğu zaman kitle iletişim araçları üzerinden giderilmeye çalışılmaktadır.

En yaygın kitle iletişim araçlarından biri olan televizyonda, ramazan ayına özel hazırlanıp sun programlarla topluma manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti verilmektedir. Ancak bu programlar aracılığı ile sunulan içeriklerin ne derece doğru, güvenilir ya da itibar edilmesi gerektiği çoğu zaman tartışma konusu olmaktadır. Buradan yola çıkan çalışma; ramazan ayı özel televizyon programları aracılığıyla sunulan içeriklerin manevi değerler ve rehberlik etme noktasındaki gereksinimleri yerine getirip getirmediği sorununu tartışmayı amaçlamaktadır. Manevi sosyal hizmetler, manevi insan modeli, koruyucu manevi sosyal hizmetler ve pozitif sosyal hizmetler gibi konular ışığında kavramsal bir çerçeve oluşturacak olan çalışma; manevi danışmanlık kavramını oluşturan kategorileri ramazan programlarında arayacaktır. Seçilen programlara uygulanacak içerik analizi araştırma yöntemiyle de ramazan ayı televizyon programlarının manevi danışmanlık ve rehberlik örneği olarak değerlendirilmesi durumu ortaya konmaya çalışılacaktır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall A - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon A

Hastalarla, Onlar için ve Onlara Dua Etme; Vaizlikte Müslüman Bir Pratik Teolojiye Doğru

Praying with, Praying for and Praying on Patients: Towards a Muslim Practical Theology in Chaplaincy

Mansur Ali - Cardiff Üniversitesi / Birleşik Krallık

Over the last two decades, public institutions in Britain have begun to employ Muslim religious professionals (imams, ulama) as chaplains to provide pastoral care to hospital patients, prison inmates, students in Higher Education institutions, airports, shopping malls and the courts among other institutions. The role of the Muslim chaplain encompasses a range of pastoral, educational, advisory, and religious dimensions, and they are called upon to work at the interface of both the private and public sphere. This paper will look at some case studies from a two year Arts and Humanities Research Council funded project on Muslim chaplaincy based at Cardiff University, UK. It particularly reflects upon the way in which Muslim chaplains are using, reading and interpreting Islamic scripture in their pastoral work, thereby creating a form of practical theology, which loosely is modelled on Christian practical theology, however is distinctively Islamic.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII:16:00 pm - 17:30 pm / Hall A - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon A

Dindarlık ile Kaygı Arası İlişkinin 32 Vaka Örneğine Dayalı Bir Meta Analizi

A Meta Analysis of the Relationship Between Religiosity and Anxiety Based on 32 Study

Ahmed M. Abdel-Khalek - İskenderiye Üniversitesi / Mısır

Several publications from the United States and the Western industrialized countries have revealed negative associations between religiosity and anxiety. However, the Arabic studies using mainly Muslim samples are limited. The objective of the present study was to apply meta analysis statistical technique on this limited Arabic studies as well as 20 new studies. The meta analysis was carried out using 32 studies (total $N= 15, 207$ participants). All of them were Arabic citizens and the vast majority of them were Muslims. Mean ages ranged between 14 and 43 years. Religiosity was assessed with different scales: the single item self – rating – scale, the Muslim Attitude towards Religiosity Scale, the Arabic Scale of Religiosity, and the Hoge's Intrinsic Religious Motivation Scale. Anxiety was measured with Spielberger et al's Trait Anxiety Inventory, the anxiety subscale of the General Health Questionnaire, the Kuwait University Anxiety Scale, and the anxiety subscale of the Hopkins Symptom Check List by Derogatis et al. In all studies, the administration of the scales was in small group sessions and in Arabic language. Pearson correlation coefficients were computed between the religiosity and anxiety scales (32 correlations). All the correlations were statistically significant and negative and ranged from .162 to .429. Most of the correlations were significant at the 0.01 level and above. The meta analysis technique will be applied shortly.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII:16:00 pm - 17:30 pm / Hall A - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon A

Manevi Bakım Uygulamaları

Spiritual Care Practices

Öznur Özdoğan - Ankara Üniversitesi

Günlük yaşantımızda hırs ve rekabeti bir yaşam tarzı olarak sessizce kabulleniyoruz. Oysa şifa, şefkat ve dayanışma gibi yaşamı destekleyen güçlerle uyum içindedir. Şifa saf manevi enerjide bulunur. İnsan bilinci hastalıkta ve sağlıkta güçlü bir faktördür. Farkındalığımız hayatımızı ve yaşadıklarımızı anlamlandırmamız, tıbbi müdahalelerin etkisini güçlendirmektedir. İnsanın bedensel ihtiyaçları yanında ruhsal -manevi ihtiyaçları da vardır. Bu ruhsal yönelimler bireyi, bilgiye, sevgiye, anlama, umuda, aşkınlığa, bağlanmaya ve şefkate ulaştırır.

2000 yılından bu yana psikolojik ve fiziki hastalıkları olan kişilerle görüşmeler yapılmaktadır. Bu yöntemin içeriğinde:

1. “Allah kaldıramayacağımız hiçbir yükü yüklemez. Yaşadığımız her şeyle baş edebilecek güce sahibiz” şeklindeki kaynağını Kur’an-ı Kerimden alan yaklaşım,
2. Hz. Muhammed’in “Allah dermanını yaratmadan bir derdi yaratmamıştır,” “ Her derdin dermanı vardır.” anlamındaki birçok Hadis-i Şerifleri,
3. Anadolu kültüründeki “Hak şerleri hayr eyler, Zannetme ki gayr eyler, Arif onu seyreyler, Mevlam görelim neyler, neylerse güzel eyler” gibi birçok bilgenin sözleri yer almaktadır.

Görüşmelerde kutsal kitapların bakış açısı, peygamberlerin ve Anadolu bilgelerinin hayatlarından örnekler paylaşılmıştır.

Görüşmeler sonucunda hastaların kabullenme, olumlu bakış açısı kazanma, acılarla baş edebilme, affetme, sevgi güçlerinin geliştiği ve bunun iyileşmeyi desteklediği gözlenmiştir.

Günümüzde sağlık konusunda bütüncül yaklaşımlar önemsenmektedir. Beden-akıl-ruh bütünlüğü teolojik yapının olduğu kadar sağlık sektörünün de önde gelen düşünce biçimidir.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII:16:00 pm - 17:30 pm / Hall A - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon A

İran Sağlık Bakımı Sisteminde Maneviyatın Yeri

Place of Spirituality in Medical Care System

Mohamad Tavakol – Tehran Üniversitesi / Iran

Nowadays even within the medical profession and in the medical circles the purely classic view of biomedicine which was accepting only the concrete phisico-biological data and processes as "facts" and which was dominant up to the middle of twentieth century, has been substituted by a more sober and comprehensive perspective that encompasses social as well as spiritual factors involved in different aspects of the Medicare. As an evidence one can refer to WHO as the greatest organizational authority in health and medicine, and its confirmation of the latter factors, which lead to setting up relevant sections with set of interesting innovative discussions , conclusions, and recommendations. The paper will review the place of spirituality in different aspects of medical and health system; in doctors and nurses perceptions, in the patients' psychology and morale, in the doctor-patient relations, in the treatment and rehabilitation processes, and in the general medical discourses. The umbrella for the presentation of the arguments is Medical Sociology, and the discussions will be supported by evidences from an extensive field work recently carried out in Shiraz general hospital in Iran.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII:16:00 pm - 17:30 pm / Hall B - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon B

Manevi Bakım Bağlamında Travmatik Acı Tecrübelerin Anlamlandırılması ve Din: Logoterapik Bir Yaklaşım

Making Sense of Traumatic Sad Experiences Within Spiritual Care Context and Religion: A Logotherapeutic Approach

Abdülkerim Bahadır - Necmettin Erbakan Üniversitesi

Huzurlu ve sağlıklı yaşayabilme adına bunca imkan tanımaya karşın hayat, aynı zamanda travmatik ve trajedik deneyimlerin gerçeklik bulduğu yegane uygulama alanıdır. Normal koşullar altında insan, hayatının anlamlı olup olmadığını sorgulama gereği duymayabilir. Ancak günlük hayatın seyrini bozan veya değiştiren doğal felaketler, hastalık, aile krizleri, işsizlik, monotonluk, can sıkıntısı, korku, kaygı, ölüm gibi birtakım olaylar, bireyi anlam sorunuyla yüz yüze getirir. Zira bu tarz sıra dışı olaylar, programlanmış hayat akışını kesintiye uğratar ve böylece “anlam arzusu”nun gerçeklik kazanmasını engelleyerek anlamsızlık duygusunun gelişmesine yol açar.

Anlam arzusunun engellenmesi, yani varoluşsal engellenme, zihinsel ve ruhsal alanda bir problemin varlığına işaret eder. Bu yönüyle varoluşsal engellenme, insanın sorunları üzerinde yoğunlaşmasını sağlayan ve yeniden yapılanmaya zorlayan sağlıklı bir uyarıcı işlevi görür. Ancak, birey varoluşsal engellenmenin uyarıcılığını dikkate almadığı ya da problemin çözümüne yöneleceğine onu görmezlikten gelerek kaçmayı seçtiği takdirde, anlamsızlığa yani Varoluşsal Boşluğa (existentielle Vakum) düşer.

İnsan hayatının en güçlü varoluşsal yönelişi olarak kabul edilen anlam arayışının tatmininde dinin sağladığı eşsiz imkan, anlam arayışını oluşturan temel eğilimlerin her biri için elbette daha kuşatıcı olacaktır. Bu bağlamda din, insanın güven, sığınma gibi en ilkel ihtiyaçlarına cevap verdiği kadar, hayatı çekilir kılan umut, iyimserlik gibi temel dinamikleri; fedakârlık, sorumluluk, üretkenlik gibi insanı insan yapan psiko-sosyal unsurları da destekler. Bütün bunların yanında din, hayatın korkutucu, endişe verici yanlarını dile getiren travmatik olaylar, hastalık, suçluluk, ölüm ve ölüm sonrası hayat gibi ruh sağlığını tehdit eden tecrübelerle karşılık gelebilecek eşsiz imkanlar sunar.

Yukarıda dile getirildiği bağlamda iç ya da dış çevreden kaynaklanan biyo-psiko-sosyal sorunlar nedeniyle yüz yüze gelinen acı ve ıstıraplar, manevi desteğe konu alabilecek en hayati konulardır. Manevi desteğin söz konusu olduğu durumlarda merkezi sorun “anlam kaybı”dır. Bu çerçevede ortaya konabilecek tüm çözüm arayışlarında esasen gizli ya da açık bir “anlamsızlıktan kurtulma” ya da “yeniden anlam kazanma” arayışı söz konusudur.

Kongrede, manevi destek sürecinin her aşaması ve uygulama alanlarında (sağlık, adalet, askeriye, sosyal hizmetler, aile...) sorunlarla başa çıkmada anlam arayışı-din odaklı bir sunum amaçlanmaktadır. Bu çerçevede Logoterapik (anlam yönelişli terapi) bir bakış açısıyla konular ele alınacaktır. İnsan-hayat-anlam arayışı ilişkisi, anlam kaybı ve anlam kazanma; hayata bağlayan umut, iyimserlik, fedakârlık, üretkenlik, sorumluluk gibi potansiyel değerler ile din ilişkisi ele alınacak başlıca konulardır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII:16:00 pm - 17:30 pm / Hall B - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon B

Kaygıyla Başa Çıkma “İnşirah” ya da Hisleri Genişletme: Bir Model Denemesi

Coping with Anxiety “İnşirah” or Expanding Feelings: An Exemplary Model Testing

Asım Yapıcı - Çukurova Üniversitesi

Hasan Kayıklık - Çukurova Üniversitesi

Bu bildirinin amacı “Biz senin göğsümü genişletmedik mi?” (İnşirah suresi, 1) ayetine dayanarak yaşanan psikolojik sorunlara karşı algı ve hisleri genişletmenin önemini ortaya koymak, buradan hareketle bilim dünyasına evrensel yereli harmanlayan, Doğu bilgeliğiyle Batının bilimselliğini iç içe sokan bilişsel ve varoluşsal farkındalık üzerine kurulu bir model denemesi sunmaktır.

Kaynaklardan edinilen bilgilere göre inkıta-ı vahiy (vahyin bir müddet kesilmesi hadisesi) yaşadığı dönemde iç ve dış faktörlerin etkisiyle kaygı ve endişe düzeyi ziyadesiyle yükselen Hz. Peygamber, zihinsel ve duygusal açıdan sıkıntılı günler geçirmiştir. Akabinde Duha suresinin nüzülü ile kendisini rahatsız eden düşüncelerden kurtulmuştur. İnşirah suresinde ise “Biz senin göğsünü genişletmedik mi?” (İnşirah suresi, 1) ayeti ile adeta Hz. Peygamber’in sıkıntıdan kurtuluşunun psikolojik nedenleri ve süreci ortaya konmaktadır. Duha ve İnşirah surelerinin gerek nüzul sebebi gerekse söz konusu surelerde vurgulanan mana hermeneutik çözümlemeye tabii tutulunca günümüz kavramlarıyla söyleyecek olursak kısmen bilişselci, kısmen duygusal akılcı, kısmen fenomenolojik, kısmen varoluşçu danışma kuramları kapsamında değerlendirilebilecek özgün bir yöntemle karşılaşmaktayız. Ancak özellikle vurgulamak gerekir ki yöntemin özgünlüğü Batılı yaklaşımların eklektik sunumundan değil, İslam bilgi anlayışı ve insan modelinden kaynaklanmaktadır. “İnşirah” modelinde insan Kartezyen Felsefeden mülhem bilinç-beden, şekil-öz, madde-mana, fizik-metafizik ayrımına tabi değildir. Bu nedenle bahsi geçen çağdaş Batılı psikolojik danışma kuramları için “kısmen” ifadesi kasıtlı olarak kullanılmıştır. Örneğin İnşirah modelinde sadece bilişsel düzeyde yanlış düşünceleri atmak değil, “sadr”ın da genişle(til)mesi de önemlidir.

Bu tebliğde bir model önerisi olarak ileri sürülen inşirah /hisleri genişletmenin hem kuramsal temeli hem de uygulanma biçimi üzerinde durulacaktır. Yapılan açıklama ve verilen örnekler Kur’an-ı Kerim ve İslam kültürüne dayalı olacaktır. Bununla birlikte önerilen modelin yerelliği iddiası, onun Batılı kuramlara bütünüyle ters olduğu şeklinde değerlendirilmemelidir.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII:16:00 pm - 17:30 pm / Hall B - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon B

Nörobilişsel Bozuklukları Olan İnsanlar ve Aileleri İçin Bakımın Dini ve Manevi Boyutları

Religious and Spiritual Dimensions of Care For People with Neurocognitive Disorders and Their Families

Beverly K. Lunsford - George Washington Üniversitesi / ABD

This presentation will: 1) discuss the importance of religious and spiritual dimensions of care, 2) provide a framework for assessment and interventions for spiritual care, and 3) provide specific interventions for healthcare professionals, family care partners and communities to support the wellbeing of individuals with neurocognitive disorders (NCD) e.g. dementia and Alzheimer's related diseases, and their families.

Spirituality is especially important in health care, as illness, aging, and developmental challenges can undermine many sources of meaning, which must continuously be expanded to obtain a renewed inner sense of meaning and purpose that transcends previous sources of meaning. In addition, the patient's ability to understand their situation, illness, or death in spiritual terms can enhance their coping, health care decision-making, and even their health outcomes.

Many healthcare professionals view spiritual care as the realm of clergy, pastors, and other spiritual leaders. But it is important for all healthcare providers to see their role in spiritual care. Many professional ethical guidelines and standards for care include the responsibility for spiritual assessment and interventions to provide for the spiritual wellbeing of individuals and their families.

This presentation will discuss the needs of people with NCD and their families for addressing the spiritual aspects of their being. Interventions will be presented that may be utilized by healthcare professionals, family and care partners, and the community that provides spiritual care and support of the individual and family.

Assessments and interventions will be discussed within five dimensions of spirituality identified in concept clarification (Sanders, C, 2002):

1. Meaning – significance, making sense deriving purpose of life
2. Value - beliefs and standards, truth, beauty, and worth of thought, object or behavior
3. Transcendence – awareness of dimension beyond one's self
4. Connecting – relationships with self, others, God/higher power, environment, and
5. Becoming – an unfolding of life, demands reflection and experience, includes a sense of who one is and how one knows.

These interventions involve the interprofessional team and they include considerations for communities that have been and need to continue as significant supports for the individual and their family.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall C - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon C

Manevi Bakım Hizmetlerinde Etik Kurallar ve Profesyonel Standartlar (ABD, İngiltere, Kanada Örnekleri ve Bir Türkiye Denemesi)*Ethical Principles and Professional Standards in Spiritual Counselling and Care (USA, Britain, Canada Samples and Turkish Test)***Selda Karaaslan - Diyanet İşleri Başkanlığı**

Manevi bakım hizmetleri, tüm semavi dinlerde, aynı isimle varolmasa da dini bir emir yahut tavsiye olarak uygulamada tarih boyunca varlığını sürdürmüştür. Hizmetlerin modern dünyada profesyonel bir alan olarak ortaya çıkmaya başlayışı ise yaklaşık bir yüzyıl geriye götürülebilecek olsa da maneviyatın, kişinin sağlığının bir parçası ve bir ihtiyacı olarak kabul edilmesi; alan açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu tarihlerden itibaren manevi bakım, insanlara kendini tam bir kabulleniş, şifa ve umut verebilmeyi gaye edinen, maneviyata dayanan, bunun yanında psikolojik bilgi ile donanmış bir danışmanlık, bir psikoterapi formu (AAPC, 2015) olarak görülmeye başlanmıştır. Manevi bakım hizmetlerinin profesyonel hizmet sahasına dönüşmüş olduğu ülkelerde sürecin tarihçesine bakıldığında; ilk yapılan düzenlemelerden biri, sistemli eğitim sürecinin düzenlenmesi olurken; diğeri ise bu alanda hizmet verenleri kapsayacak etik ve profesyonel standartların düzenlenmesi olmuştur. Hangi hizmet sahasında olursa olsun, o hizmeti yerine getiren profesyonelin en önemli ihtiyaçlarından biri, hizmet alanının sınırlarına ve kişisel sorumluluklarına dair sahip olması gereken bilinçtir. Bu standartlar sistemin daha profesyonel, dolayısıyla daha kaliteli ve verimli bir şekilde işlemesini sağlarken; farklı bölgelerde yahut alanlarda ortaya çıkabilecek gerek hukuki gerek sosyal sorunların minimize edilmesi açısından hizmet sistemlerinin en önemli parçalarıdır. Yeterli profesyonel donanımı kazanmaksızın manevi bakım hizmeti veren bireylerin yararlı olmak isterken zarar verebildikleri ve birçok problem neden olabildikleri görülmüştür. (Paget & McCormack, 2006)

Manevi bakım hizmeti sırasında hizmeti veren kişi düzenlemesi/karar vermesi gereken birçok sınırlılıkla karşılaşmaya kalır. Yer, zaman, üslup, beden dili bunlardan yalnızca birkaçıdır. (Capps, 2001) Bakımı gerçekleştirebilir gerçekleştiremeyeceği yerlere, zamanlara doğru karar vermek; bakım sırasında karşısındaki kişi ile kuracağı yakınlığı, kullanacağı üslubu ve beden dilini doğru tayin etmek manevi bakım uzmanı için hayati önem taşımaktadır. Bunların yanında bakım sırasında birçok etik dilemma ile de yüzleşmek zorunda kalır. Burada özellikle 'etik problem' değil; 'etik dilemma' ifadesi kullanılmıştır. Bilindiği üzere problemlerin çözümleri vardır, dilemmaların ise yalnızca tercihleri. Manevi bakım uzmanları etik dilemmaların oldukça fazla yaşandığı yerlerde çalışan destek uzmanları olarak, böyle durumlarda kişileri içine düştükleri halde bırakamazlar. Onlara yardımcı olabilmek, şüphesiz işlerinin en önemli parçalarından biridir. (Berlinger, 2014)

Özetle çalışmada etik kuralların ve profesyonel standartların niçin öncelikli ve vazgeçilmez olduğu, ABD, Kanada ve İngiltere'de yürürlükte olan ortak etik kurallar ve profesyonel standartların ortaya konulması ve son olarak Türkiye için toplumun dini, manevi ve kültürel değerleri dikkate alınarak bir temel etik kurallar ve profesyonel standartlar önerisi/denemesi sunulacaktır. Çalışma genel tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Gerekli verileri toplamak amacıyla yabancı literatür incelenmiş, elde edilen verilerin analizi ile yerel bir öneri geliştirilmeye çalışılmıştır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII: 16:00 pm – 17:30 pm / Hall C - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon C

Manevî Danışmanlık Eğitimi: AAPC Akreditasyon Kriterlerinin Türkiye Açısından Değerlendirilmesi

Spiritual Counselling Education: An Assessment of AAPC Accreditation Criteria from the Point of Turkey

H. Sinem Uğurlu Bakar - Ankara Üniversitesi

Amerika Birleşik Devletleri hem manevî danışmanlık alanının kurumsallaşmasının erken dönemlerde gerçekleşmesi hem de günümüzde sistematik gelişmiş bir yapıya sahip olması bakımından mesleki manevî danışmanlık uygulamalarının tarihi açısından en köklü örneklerle rastlanabilecek ülkelerden biridir. Bu bağlamda atılan ilk adımlardan biri konumundaki Amerika Dini Danışmanlar Kurumu (AAPC) manevî danışmanlık yapacak kişilerin bu işi yapabileceğine dair onay veren, manevî danışma merkezlerini akredite eden ve manevî danışmanlık eğitim programlarının uygunluğunu denetleyen bir kurum olarak 1963 yılında kurulmuştur. Bu kurum, Protestan, Roman Katolik, Doğu Ortodoks ve Yahudi inançlarını da kapsayan yaklaşık 95 inanç grubunu bünyesinde barındıran dinler arası bir oluşumdur. Mezhepler üstü, manevî değerlere ve dini geleneğe saygılı ve yetiştirdiği danışmanlara hiçbir inancı ya da görüşü empoze etmeyen bir özelliğe sahiptir. Kurumun, yılda 1,5 milyon saatten fazlasını alanda harcayan 3000'in üzerinde manevî danışman üyesi bulunmakta ve 100'den fazla manevî danışmanlık merkezi için standartlar koymaktadır.

AAPC tarafından yeterliği onaylanan manevî danışmanların teoloji ve psikoloji gibi iki farklı ana disiplinde yetişmiş kişiler olması beklenmektedir. AAPC üyelerinin supervisor manevî danışman olabilmeleri için ciddi bir eğitimden geçmiş olmaları beklenmektedir. Bu eğitim; lisans eğitiminin yanı sıra mesleki teoloji eğitimi ve alanda yapılacak bir master ya da doktora derecesini kapsamaktadır.

Tarihsel olarak farklı formlarda uygulandığı kabul edilmekle birlikte Türkiye, Manevî Danışmanlık uygulamalarına bir meslek alanı olarak çok yeni başlamış durumdadır. 2012 yılı itibarıyla bu alanda eleman yetiştirmek amacıyla tezsiz yüksek lisans programları kurulmaya başlamış, 2015 yılı itibarıyla de Diyanet İşleri Başkanlığı'nın seçilmiş bir grup personeline hizmet içi eğitim vermesiyle bu meslek grubu uygulama alanına dâhil olmuştur.

Hem kurumsallaşmasını tamamlamış olması hem de sistematik bir yapıya kavuşmuş olması bakımından ABD'deki uygulamalar, mesleki dini danışmanlığın ülkemizde kendi gerçekliğimiz içinde kurumsallaşmasında ufuk açıcı bir niteliğe sahiptir. Bu tebliğde, AAPC'nin mesleki manevî danışmanlık uygulamaları betimlenerek Türkiye açısından değerlendirilmeye çalışılacaktır.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII:16:00 pm - 17:30 pm / Hall C - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon C

Manevi Danışmanlık ve Rehberlikte Temel Nitelik ve Yeterlilik

Basic Quality and Sufficiency in Spiritual Counselling and Care

İlhan Topuz - Süleyman Demirel Üniversitesi

Başa çıkmada zorlandığı bir problemi karşısında insan, güvendiği bir başkasından problemi konusunda bilgi, görüş ve tavsiye alma ihtiyacıdır. Bu ihtiyaca bağlı olarak insanlar, günümüzde din görevlilerinden de danışmanlık hizmeti almaktadırlar. Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında başlayan ve "Dinî ve Manevî Danışmanlık" olarak adlandırılan bu çalışmaların alanı ve çeşidi her geçen artmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın çeşitli Bakanlıklarla yaptığı protokollere bağlı olarak her geçen gün hizmet alanı genişleyen manevî danışmanlık çalışmaları hastane, hapishane ve diğer sosyal hizmet kurumlarına yayılmış durumdadır.

Bu bildiride manevî danışmanlık çalışmalarını yürüten görevlilerin yeterlilikleri neler olmalıdır? Manevî danışmanlık hizmeti yürüten görevlilerin mevcut eğitim ve deneyimleri, manevî danışmanlık çalışmalarının başarısı için yeterli midir? Manevî danışmanlık çalışmalarını başarıya ulaştırabilecek temel nitelik ve yeterlilikte görevliler nasıl ve nerede yetiştirilebilir? ..vb sorulara cevaplar aranacaktır.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session VIII:16:00 pm - 17:30 pm / Hall C - VIII. Oturum: 16:00 – 17:30 / Salon C

Devlet Hastanelerindeki Manevi Bakım Hizmetlerinin Fenomenolojik Bir Analizi

A Phenomenological Analysis of Spiritual Care at State Hospitals

Halil Ekşi - Marmara Üniversitesi

Esra Bakiler - Marmara Üniversitesi

Manevi bakım en genel anlamıyla, hastane, cezaevi gibi hayatın değişikliğe uğradığı zamanlarda, bireylere inançları çerçevesinde sunulan profesyonel destek hizmetleridir. Türkiye’de, hastanelerdeki Manevi Bakım hizmetleri Diyanet İşleri Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında, 2015 yılı başında imzalanan işbirliği protokolüyle hayata geçirilmiştir. Bu protokol çerçevesinde, pilot uygulama olarak altı farklı ildeki hastanelerde manevi bakım görevlileri hizmet vermeye başlamışlardır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye’nin ilk profesyonel hastane manevi bakım görevlilerinin, manevi bakımı nasıl deneyimlediklerini incelemektir. Araştırmanın katılımcıları, farklı hastanelerde hizmet veren profesyoneller arasından ölçüt örnekleme yoluyla seçilen on iki manevi bakım görevlisidir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Veriler, katılımcılarla yarı yapılandırılmış bir görüşme protokolü çerçevesinde derinlemesine mülakat yoluyla toplanmıştır. Veriler MaxqDa programında, manevi bakım görevlilerinin, ‘yaşanmış tecrübeler’i ve ‘yaşam dünyaları’ bağlamında analiz edilmiş sonuçlar ilgili literatür bağlamında tartışılmıştır.

April 10, 2016 / Pazar - 10 NİSAN 2016 / Pazar

Session IX: 9:00 pm – 10:30 pm / Hall A - IX. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon A

Nereden Çıktı Bu Maneviyat: Manevi Bakımın Temellerine İlişkin Kültürlerarası Bir Analiz

Where Did That Come from this Spirituality: An Intercultural Analysis Concerning the Basis of Spiritual Care

Sevde Düzgüner - Marmara Üniversitesi

Dünyada manevi bakım uygulamalarının hızlı bir gelişim sürecine girdiği ortadadır. Türkiye’de ise özellikle hastanelerde manevi bakım hizmeti gündeme geldiğinde farklı çevrelerden konu hakkında pek çok eleştiri yapılmıştır. Manevi bakım uygulamalarına yönelen ilgi, manevi bakımın temellerini gölgede bırakacak kadar yoğunlaşmıştır. Oysa manevi bakımın gündeme gelmesinde en çok etkili olan gelişme, maneviyat kavramına yüklenen anlamın değişmiş olmasıdır. Büyük ölçüde batıda ortaya çıkan bu dönüşüm, Türkiye’ye de yansımıştır. Ancak ülkemizde, bu yeni haliyle maneviyatı ifade etmek için hangi kavramın kullanılacağı, bu kavramın nasıl tanımlanacağı ve bu kavramın sağlık hizmetlerine nasıl dahil edileceği konusunda büyük bir karmaşa vardır. Çözüm için maneviyat kavramının batıda ortaya çıktığı şekli kadar Türkiye’de anlaşıldığı şeklinin de ele alınması gerekmektedir.

Bu tebliğde, dünyada ve Türkiye özelinde maneviyat ve manevi bakıma yönelik ilginin temel motive edici unsurları irdelenecektir. Yeni bir kavram olmamasına rağmen maneviyatın neden son birkaç yılda öne çıktığı tartışılacak, akademik ve sosyal hayatta bu ilginin ardındaki sebeplerin izleri sürülecektir. Manevi bakımın temeli olan maneviyat kavramına yüklenen anlamların tarihi seyri ele alınarak kültürel farklılıklara değinilecektir. Tebliğde yer alan veriler, Türkiye ve Amerika’da yaptığımız bir dizi alan araştırmasından elde edilmiştir. Bu araştırmalarda hem nitel hem de nicel yöntemlere başvurularak konu kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Tebliğ, manevi bakım uygulamalarının sağlam temellere oturması için neler yapılması gerektiğine dair öneriler de sunmaktadır.

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session IX: 9:00 pm – 10:30 pm / Hall A - IX. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon A

Müslüman Din Görevlileri:Radikalleşme Karşıtı Bir Politika Aracı Olur Mu?

Muslim Chaplains: An Anti-Radicalisation Policy Tool?

Claire de Galember – CNRS, Sosyal Bilimler ve Politika Enstitüsü / Fransa

The main point of my paper will be to insist on the fact that the official recognition of Islam and of its role in prison has not only occurred late (in 2006) but has also mainly stemmed from security concerns. This may sound evident today because of the place dedicated to prison (considered as a breeding soil for terrorism) in the anti-radicalisation policies. Yet, as the first part of the paper will show, this was from the very beginning the case although efforts to accommodate Islam and to increase the number of Islamic chaplains have partly resulted from the involvement of actors within the penitentiary militating against the objective discrimination of Islam. This policy of recognition of Islam has certainly had positive dimensions. Yet, this does not forbid ambiguities and ambivalence.

Islamic Chaplaincy has definitely been justified not so much as the consequence of the State's obligations towards religion (which involves the obligation to organize and finance religion in prison) but as the response to radicalisation and indirectly to the terrorist threat. Beyond this discursive strategy attempting to give credence that something is being done against radicalism, the administration attempts to use Chaplains to control Moslems. Since the Merah, Nemouche, and 2015 January terrorist attacks, this has become increasingly evident since most of the terrorists were ex-detainees. No doubt that the manner the penitentiary administration deals with Islam reflects a tendency to police, suspect and criminalize Islam that is typical for the ambivalence of the general public policy towards Islam in France.

This reflection will be based on a survey that I have conducted between 2010 and 2013 with Céline Béraud and Corinne Rostaing about religion in prison.

April 10, 2016 / Pazar - 10 NİSAN 2016 / Pazar

Session IX: 9:00 pm – 10:30 pm Hall A - IX. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon A

Nasıl Huzurlu Olunur? (Benlik Kavramı Üzerinden Huzur)

How to be Tranquil (Tranquillity Through Self-Conception)

Hasan Bacanlı - Üsküdar Üniversitesi

Son yıllarda Pozitif Psikoloji yaklaşımı psikolojinin kuramsal anlayıştan öte, insanın yaşamını daha “iyi” geçirmesine yönelik çalışmalara yol açmıştır. Pozitif Psikoloji insanlar için güzel ve iyi şeyler vaat etmekle birlikte bazı yönlerden eleştirilmektedir. En önemli eleştirilerden biri, onun ideolojik bir yaklaşım olduğu yönündedir. İnsanların mutlu olmayı amaç edinen bir yaşam sürmelerini öngören bu yaklaşım, genel olarak bakıldığında insanlara “hoş” gelmekte ise de, insan mutluluğu Türk ve İslam dünyası için birincil amaç değildir. İslam kültürü insanların mutlu değil, huzurlu olmasını öngörmekte ve insanlara bu dünya ve öbür dünya saadeti olarak huzurlu olmayı amaç edinmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Mutlu olmak geçici ve anlık bir durum olarak ele alınırken, huzurlu olmak daha kalıcı ve Müslümanlar için ideal bir durum niteliğindedir. Bu çalışmada huzurlu olmanın anlamı ve yöntemi ele alınmaktadır.

Huzur kavramı etimolojik olarak bakıldığında Tanrının huzurunda olmak ve insanın içsel bütünleşmişlik duygusuna sahip olmak ile ilişkilidir. Felsefi açıdan bakıldığında İslam felsefecileri mutlu olmaktan söz ederken, dini metinler mutlu olmaktan söz etmemekte, onun yerine huzurlu olmayı öngörmektedir.

Psikolojik açıdan bakıldığında, huzurlu olmak insanın benliğiyle ilgilidir. Çünkü huzur benlik bütünlüğü duygusunu içermektedir. Psikoloji literatüründe, her ne kadar ilk kişilik psikoloğu Allport insanın bir tek benliği (proprium) olduğunu öne sürmüş ise de, genel olarak insanların birçok benlikleri bulunduğu konusu geniş bir yer işgal etmektedir. Bu benlikler gerçek benlik, ideal benlik, gereken benlik, olası benlik, gibi çeşitli şekillerde ele alınmıştır.

Bu temellere dayanarak, huzur modeli geliştirilmiştir. Bu model, huzurlu olmayı gerçek benlik – ideal benlik – gereken benlik üçgeni biçiminde ele almaktadır. Bu modele göre, kişinin gerçek benliği ile ideal benliği arasındaki uyumsuzluk kaygıya yol açarken, gerçek benlik ile gereken benlik uyumsuzluğu suçluluk duygularına, ideal benlik ile gereken benlik arasındaki uyumsuzluk ise tutarsızlık duygularına yol açmaktadır. Bireylerin bu tutarsızlıklardan etkilenme dereceleri bireysel farklılıklar göstermektedir. Bazı kişiler kaygıdan daha çok etkilenirken, bazıları suçluluk duygularından, bazıları ise tutarsızlık duygularından etkilenmektedirler. Huzur modeline göre, bir kişi bu üç benliğini ne kadar örtüştürebilirse, o kadar huzurlu olmaktadır. Büyük tutarsızlıklar büyük sıkıntılara yol açarken, üçgenin küçülmesi insanın huzur duygusuna yaklaşmasını ifade etmektedir. Ayrıca, bu üçgende kişinin bu benliklerden birine yoğunlaşması ve diğerlerini o noktaya çekmeye çalışması patolojik durumlara neden olmaktadır.

Bu çalışmada, huzur modeli ayrıntılarıyla ele alınmakta ve bireyler için huzura ulaşmanın somutlaştırılması amaçlanmaktadır.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session IX: 9:00 pm – 10:30 pm Hall A - IX. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon A

Müslüman Hastalarla Dini Olarak Entegre Olmuş Psikoterapi: Araştırmadan Pratiğe

Religiously Integrated Psychotherapy with Muslim Clients: From Research to Practice

Hisham Abu-Raiya - Tel Aviv Üniversitesi / İsrail

In this paper, I attempt to translate empirical findings from my research with Muslim populations into practical clinical applications. The findings from my own research are complemented and illuminated by findings from other empirical research and clinical work with Muslims. My recommendations can be summarized as follows. First, clinicians should inquire directly about the place of religion in the lives of their Muslim clients. Second, mental health professionals should ask about what Islam means to their clients and educate themselves about basic Islamic beliefs, practices, teachings and concepts. Third, clinicians should help their Muslim clients draw on Islamic positive religious coping methods to deal with stressors (e.g., looking for a stronger connection with Allah, considering the stressor as a test from Allah to deepen the individual's belief, reading the Holy Qura'n to find consolation). Fourth, I recommend that clinicians assess for religious struggles (i.e., expressions of conflict, question, and doubt regarding matters of faith, God, and religious relationships), normalize them, help clients find satisfying solutions to these struggles and, if appropriate, refer clients who struggle to a Muslim pastoral counselor or religious leader. Finally, in order to overcome stigma associated with mental health issues, mental health professionals should educate the Islamic public about psychology, psychopathology and psychotherapy.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 10, 2016 / Pazar- 10 NİSAN 2016 / Pazar

Session IX: 9:00 pm – 10:30 pm Hall B - IX. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon B

Rehberlik Staj Programlarında Din ve Maneviyat Öğretmede Süreç Yönelimli Yaklaşım

A Process-Oriented Approach to Teaching Religion and Spirituality in Counseling Training Programs

Rania Awaad - Zaytuna College & Stanford University / USA

Some argue that the earliest case of Obsessive–Compulsive Disorder (OCD) was reported by Robert Burton in his compendium *The Anatomy of Melancholy* (1621) and that only in the 19th century did modern concepts of OCD evolve, differentiating it from other types of mental illness. In this paper, we aim to reveal an even earlier presentation of the malady we now call OCD based on the 9th century work, *Sustenance of the Body and Soul*, written by Abu Zayd al-Balkhi during the Islamic Golden Era.

Discovery of this manuscript reveals that Abu Zayd al-Balkhi should be credited with differentiating OCD from other forms of mental illnesses nearly a millennium earlier than is currently claimed by anthologies documenting the history of mental illness. Particular attention is paid to al-Balkhi's classifications, symptom descriptions, predisposing factors, and the treatment modalities for obsessional disorders. Analysis of this manuscript in light of the DSM-5 and modern scientific discoveries reveals transcultural diagnostic consistency of OCD across many centuries.

It is clear from al-Balkhi's manuscript that he was an expert observer (al-Balkhi, et al, 2003; al-Balkhi, et al, 2005) who noticed that successful treatment of obsessions could not be achieved unless the individual first believed in the importance and the effectiveness of therapy. He understood the importance of addressing the cultural and religious beliefs of patients. He wisely used those beliefs to convince patients to seek therapy. By explaining obsessions both on the basis of religious and cultural beliefs as well as on the Humoral Theory, he cleverly bridged between this prevailing 9th century scientific theory of wellness and Islamic religious beliefs.

Al-Balkhi's discussion of obsessions, from the peak of the Islamic Golden Era, is rather similar to modern day interpretations of obsessions and curiously enough, more so than those of al-Balkhi's contemporaries. There is much to ponder in the work of al-Balkhi, including the recognition of how, in many ways, our current views of obsessions differ little from this medical forbearer. It is possible that it has taken nearly a millennium for the precocious genius of Abu Zayd al-Balkhi to be recognized and appreciated. Theoretical and clinical implications of these findings are discussed especially in light of very significant, yet overlooked, psychiatric contributions during the Islamic Golden Era.

Note: this is original research produced by the Stanford Muslims and Mental Health Lab, published in the *Journal of Affective Disorders* June 2015.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session IX: 9:00 pm – 10:30 pm Hall B - IX. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon B

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Hastanelerdeki Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri (2009-2015): Sınırlılıklar ve Bir Eğitim Programı Önerisi*Spiritual Counselling and Care Services of the Presidency of Religious Affairs at Hospitals (2009-2015): Limitations and A New Training Programme Proposal***Mustafa Koç - Balıkesir Üniversitesi& Manevi Psikolojik Danışmanlık Uygulama ve Araştırma Merkezi**

Gerek kurumsal hizmet gerekse akademik bağlamda Türkiye'deki manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine olan ilgi her geçen gün artmaktadır. Adı geçen alanın hizmet içeriğine bakıldığında kurumsal hizmet bağlamında ön plana çıkan kamu kurumu ise din alanında kamusal bir otorite olan Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Başkanlığın hastane örneği üzerinden manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerindeki sınırlılıklarının belirtildiği bu bildiride, bu alanda hastanelerde çalışacak Başkanlık personelinin uzmanlaşması için çerçeve bir eğitim programı önerisinde bulunulması amaçlanmıştır. Sağlık Bakanlığı ile kurumlar arası yapılan işbirliği protokolleri çerçevesinde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin kurumsal düzeyde hastanelerde verilmesi gündeme gelmiştir. Bu sebeple bildiride, uygulama aşamasında olan hastanelerde manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde çalışacak alan uzmanı personelin hizmet-içi eğitim programlarında kullanılması amacıyla din psikolojisi ve klinik psikoloji perspektifinden geliştirilen bir eğitim programı sunulmaya çalışılmıştır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için öncelikle kurumun manevi danışmanlık hizmetleri algısı üzerinde durulmuş ve kurumdaki bu alandaki danışmanlık hizmetlerinin tarihçesine (2009-2015) yer verilmiştir. Daha sonra kurumsal düzeyde verilen manevi danışmanlık hizmetlerinin güçlü ve zayıf yönlerine değinilerek Diyanet İşleri Başkanlığı mevcut durumuyla bu alanda üreteceği hizmetlerde nereye gidebilir? Sorusunun cevabı aranarak alanın kurumsal sınırlılıkları çizilmeye çalışılmıştır. Alan uzman kalitesini arttırabilmek amacıyla akademik olarak alana ilişkin lisansüstü eğitimin idealize edilebileceği manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde çalışacak uzman personelin sertifikadan diplomaya uzanan ara geçiş eğitim sürecinde hizmet-içi eğitim türünde çeşitli içeriklerde eğitim programları uygulanabilir. Sertifika programları kapsamında önerilen programın teknik özellikleri çerçevesinde 'Manevi Danışmanlık ve Rehberlik-Başlangıç Düzeyi [3 Aşamalı Modül: 1. Düzey]' şeklinde 5 haftalık tasarlanan bu uygulamalı programın detay içeriklerinin verildiği bildiride son olarak, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın gerek akademik gerekse hizmet birimi olarak iç ve dış paydaşlarla birlikte alana ilişkin sürdürülebilir bir kurumsal gelişimin sağlanabilmesi için gerekli olan bazı teorik ve pratik öneriler yapılmıştır.

April 10, 2016 / Pazar - 10 NİSAN 2016 / Pazar

Session IX: 9:00 pm – 10:30 pm Hall B - IX. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon B

Hartford Seminary Özelinde ABD’de Müslümanlara Yönelik Dini Danışmanlık Eğitimi
Hartford Seminary's Religious Counselling Education and Training Directed to Muslims in the USA

Fatih Yücel - Diyanet İşleri Başkanlığı

ABD’de dini/manevi danışmanlıkla ilgili çalışmaların tarihi çok eskilere dayanmasına rağmen; Müslümanlara yönelik dini danışmanlık hizmetlerinin ve bu hizmetlerin yerine getirilebilmesi için gerekli personeli yetiştirme faaliyetlerinin tarihi çok yenidir. Bu çalışmanın öncelikli hedefi ABD’de Müslümanlara yönelik dini danışman ihtiyacını karşılamak üzere kurulan Hartford Seminary bünyesindeki “Islamic Chaplaincy Program”ın değerlendirilmesidir. Çalışmamızda bu eğitimin süreci incelenmiş, CPE (Profesyonel manevi bakım eğitimi) üzerinde durulmuş, programın artı ve eksileri tartışılmıştır. Hızla gelişmekte olan bu alandaki hizmetlerin sağlam bir eğitim temeline dayanması gerektiğinde şüphe yoktur. Bu değerlendirmelerin konuyla ilgili ciddi bir eğitim ve hizmet hamlesi gerçekleştirmeyi hedefleyen ülkemiz için de faydalı olacağı muhakkaktır.

Bu eğitim kurumundan mezun olan öğrenciler ABD’deki cezaevi, hastane, üniversite, okul, ordu, huzurevi vb. gibi farklı kurumlarda “Chaplin/dini danışman” olarak istihdam edilmektedir. Çalışmamızda ABD’deki gözlemlerimize dayalı olarak hastane, cezaevi ve üniversitelerdeki dini danışmanlık hizmetlerinin uygulamasına da kısaca değineceğiz. Bu bölümün de özellikle alanda çeşitli kurumlarla işbirliği içinde çalışmalar yapan Diyanet İşleri Başkanlığımızın hizmetlerine katkı sunacağını umuyoruz.

Bu hizmetlerin profesyonelce yerine getirilmesi gerektiği aşikârdır. Bu hizmetlerin din dersi öğretmeni, imam-hatip, vaiz, müftü, ya da öğretim üyesi ile yerine getirilmesi çabası projenin en büyük sorunu olarak karşımıza çıkar. Öncelikle ülkemizin şartları dikkate alınarak bu alanın standartları ve hedef iyi belirlenmelidir. CPE (Profesyonel manevi bakım eğitimi) almış ve bu alanda kendini yetiştirmiş “dini danışmanlar” ile bu iş yürütülmelidir. Aksi takdirde bu çaba heba olur. Nitekim benzer bir durum 1996 yılında ülkemizde gerçekleştirilmiş ve sağlık mevzuatındaki boşluklar yüzünden Danıştay tarafından iptal edilmiştir. (Nurullah Altaş, Hastanelerde Din ve Moral Hizmetleri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), AÜSBE. Ankara 1997.)

April 9, 2016 / Saturday - 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session IX: 9:00 pm – 10:30 pm Hall B - IX. Oturum: 09:00 – 10:30 / Salon B

Cezaevi Personeli ve İmamlara Yönelik Kazan Devlet Üniversitesinde Verilen Eğitim Programları

Educational Programs on Islam for Prison Stuff and Imams at The Kazan Federal University

Leila Almazova - Kazan Federal Üniversitesi / Rusya

There are 14 prisons in Tatarstan where 7 Mosques and 5 praying rooms were opened during last several decades. They are used for Friday prayers and giving lessons on Islam. According to data provided by Russian Federal Penal System officials, about 49% of Tatarstan prisoners are ethnic Muslims who consider themselves as Muslims, about 607 of them (about 10 % of imprisoned ethnic Muslims) fulfill all Islamic duties. Multiple researches held in France, Great Britain and the US reveal that religious radicalism starts and develops in prisons. To prevent such kind of problems in the Republic of Tatarstan the Resource Center for Islamic Education and Islamic Studies at the Kazan Federal University launched two special programs – one is for prison stuff (in 2013) and the second for Imams who permanently serve in prisons (in 2015).

The course for prison personnel consists of two parts: one is about the basics of Islam, where such questions as “what is sacred for Muslims” and “what is important for them in every day life” are covered. After taking that course those who work in prisons will know how to deal with religious issues, such as daily prayer, food restrictions, fasting and Islamic ethics. The second part is about contemporary religious trends in Islam. There are several religious Islamic organizations that are prohibited in Russia. Prison personnel should know about main ideological principles of different Islamic trends, so that they could understand the essence of Islamic faith that is common for all Muslims, and certain Islamic movements’ characteristics, in order to understand the beliefs of those who are susceptible to extreme religious views.

The second course is held for a small group (14 people) of Imams. All of them have religious education and already work as Imams in Mosques in different regions of Tatarstan. Muslim Religious Board of the Republic of Tatarstan has chosen the most reliable and authoritative Imams who gave their agreement to work in prisons. The Kazan Federal University launched for them a special program that includes themes on deviant psychology, conflict resolution, Russian law on religion, norms and rules of the Russian penalty system. They are also deeply taught on understanding such difficult questions of Islamic dogmatics as the problem of Jihad, Khalifat, Kufr, peace and war. This paper will describe the main problems, which prison personnel and Imams are facing during their daily practice.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 10, 2016 / Pazar - 10 NİSAN 2016 / Pazar

Session X: 11:00 pm – 12:30 pm / Hall A - X. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon A

ABD'de İslami Cezaevi Vaizliğinin Öncüleri - Afrikan-Amerikan Müslümanların Deneyimleri

The-Pioneers of Islamic Prison Ministry in the USA: The Experiences of African American Muslims

Nuri Tınaz - Marmara Üniversitesi & Değerler Eğitimi Merkezi

No matter what kind of beliefs either conventional or unconventional African American Muslims had/might have in the past and at present, there is no doubt that they were pioneers who have introduced Muslim chaplaincy, the legal rights of Muslim inmates, and Islamic dietary and Halal food in the prison services in the USA. Long before the immigrant Muslim officials were seen in prison services, African American Muslims with its diverse faces had already became visible and active as early as in the early 1940s when some of leading figures were imprisoned for their religious and political beliefs and stances. During the 1950s and early 1960s, the African American Muslim prison outreach programme concentrates on instilling into inmates the values of honesty, the search for identity, the sense of direction, hard work, individual responsibility, as well as mechanisms for rehabilitation and coping with bad habits and behaviours like drug, gambling, and alcohol abuse.

This paper examines the historical processes of Islamic Prison Ministry initiated by the African American Muslims has gone through, and the political and legal difficulties it encountered with while establishing itself. It analyses the Islamic Prison Ministry's programmes and their impacts on the prison inmates' culture how they reformed prisoners. This paper also shed the lights how the Islamic Prison Ministry has contributed to conversion of inmates to Islam as well as the rise of numbers of Muslims in the US.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session X: 11:00 pm – 12:30 pm / Hall A - X. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon A

Fransız Cezaevlerinde Hapishane Vaizliğinin Dini Çeşitlenme

Süreci:Değerlendirmeler ve Perspektifler

The Religious Diversification of Chaplaincy in French Prisons: Assesment and Perspectives

Béraud Céline - Caen Normandiya Üniversitesi / Fransa

Chaplains represent a wide range of faiths in French prisons. Since the 19th century, Catholic chaplains had to cohabit with ministers of protestant and jewish faiths. During the past decades, because the prison population was becoming religiously more and more diverse, Chaplaincy has been opened to newcomers: Muslims, Buddhists, Orthodox Christians and recently Jehovah witnesses. Public authorities have adopted a more proactive approach to chaplaincy since the early 2000s, in order particularly to counter the radicalization of Muslim inmates. The number of chaplains has increased dramatically and a process of professionalization has started. Nevertheless, some difficulties remain. Competition for ressources to be distributed by prison authorities is severe between the different faiths. Furthermore, it is not easy for newcomers to conform to patterns and norms which were originally framed for the purposes of Catholic chaplaincy. And no spiritual care is available to prisoners without any religious affiliation.

7-10

APRIL

1st INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS- SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

April 10, 2016 / Pazar - 10 NİSAN 2016 / Pazar

Session X: 11:00 pm – 12:30 pm / Hall A - X. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon A

Alman Cezaevlerinde Dini-Manevi Rehberlik ve Bakımın Türleri

Types of Religious-Spiritual Counselling and Care in German Prisons

Sarah Jahn - Ruhr Üniversitesi / Almanya

The paper presents the common types of religious-spiritual counselling and care in German prisons and the ongoing transformation process of these. It is based on own research in prisons on male offenders with a prison term about at least three years. The study is grounded in field studies in six different prisons, an extended research on legal and administration documents, and in interviews with prison officials, representatives of professional services and security, prison inmates, and representatives from different religious traditions. In Germany, Christian chaplaincy served by Catholic and Protestant churches is the traditional type of religious counselling which also includes social care. Other religious traditions are also active in prisons, some with religious offers or/and with spiritual offers, and others with offers in social care. Although the offers vary widely, it should be noted that most of these are on a voluntary base. Unlike the constant and institutionalized chaplaincy of the Catholic and Protestant churches, such offers are characterized by irregularity. Also the religious groups often have legal and administrative barriers in the prison houses.

Mainly during the last five years the separation between institutionalized chaplaincy and volunteer counselling and care is negotiated on a political and legal level. This is because several Muslim organizations and Jehovah's Witnesses also want to be institutionalized partners for religion in German prisons. Therefore an ongoing debate by religious representatives, politicians, and several legal institutions negotiate terms and conditions of this expectation. These negotiations take place under well-circumscribed conditions: On the one hand, individual modes of dealing with religious diversity in German prisons are defined by the specific state-church relationship in Germany. This so-called "cooperative partnership" permeates all legal and institutional levels, be it the Constitution of the Federal Republic of Germany, German criminal law or the individual prison house rules. On the other hand, individual modes of dealing with religious diversity are defined by the prisons' functions: the safeguarding and rehabilitation of offenders and the protection of the outside population from these offenders.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session X: 11:00 pm – 12:30 pm / Hall B - X. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon B

Bebek Kaybı Yaşayan Ailelere Yas Sürecinde Manevi Danışmanlık Neden Gerekli?*Why Spiritual Counselling is Necessary in Grief Process for Families who lost Babies?***Zehra Işık - Marmara Üniversitesi**

Yas ve matem kelimeleriyle bizim için anlam ifade eden, sevdiğimiz ve yokluğunu derinden hissedip, acı duyduğumuz birinin kaybının ardından geçirdiğimiz tüm yaşantıları ve bireysel veya toplumsal olarak yaptığımız tüm etkinlikleri kastederiz. Yas tepkilerini belirleyen unsurlardan biri ölen kişinin geride kalan için ifade ettiği anlamdır. Ölümü beklenen bir hastanın ya da yaşlının ölümü yakınları için çok büyük bir keder kaynağı olmayabilir, ancak bebeğini kaybeden bir annenin acısı tarif edilemez niteliktedir.

Ölenin yakını sağlıklı yas tutamazsa, ölüm haberini aldığı anda donup kalırsa, ölümü kabullenemezse yasın seyrini değiştirir, komplike bir hal alır ve süresi uzar. Yas sürecinde dini başa çıkma unsurlarına başvurmak ölümü kabullenmeyi kolaylaştırır ve yasın doğal seyrinde devam etmesine yardımcı olur. Dini başa çıkma sayesinde, ölüm ve kayıp gibi üzüntü ve stres veren olaylar karşısında birey hayattaki anlam arayışına tatmin edici cevaplar bulabilir. Ancak bazen bireyler kendi başlarına problemlerini çözemez. Ciddi bir ruhsal rahatsızlığı olmayan bu insanlar, hayatın akışını kesintiye uğratan bir olay karşısında manevi danışma ve rehberliğe ihtiyaç duyarlar.

Yapılan araştırmalara göre bebeğini kaybeden aileler, haftalar süren yoğun bir boşluk hissi ve özlem duymaktadırlar. Sağlık görevlileri ailelerin ifadesine göre; ölüm haberini verirken insani hassasiyetlere dikkat etmeden, rutin bir şey söylemiş gibi davranmaktadırlar. Ayrıca, hastanede gerçekleşen bebek ölümlerinde hastanelerde aileye psikolojik ve manevi destek sağlayan herhangi bir birimin yer almadığı bilinmektedir. Aileler, bu süreçte sorun odaklı başa çıkma ve duygusal odaklı başa çıkma stratejilerine başvurdıklarını söylemişlerdir.

Türk-İslam toplumunda cenaze töreni, cenaze sonrası taziye dilekleri, ölü evine yemek götürme, birlikte Kur'an okuma ve dua etme, ölümü kabullenme açısından önemli bir işleve sahiptir. Ancak ölen bir bebekse, birçok bölgede bu ritüellerin tamamının yerine getirilmediği görülmektedir. Ailenin yakınları taziye için değil, geçmiş olsun demek için ebeveyni ziyaret etmekte dolayısıyla aileler din kaynaklı başa çıkma yöntemlerinden tam anlamıyla faydalanamamaktadır. Bu durum, bebek kaybı yaşayan ailelere yönelik manevi rehberlik hizmeti verilmesini gerekli kılmaktadır.

Çalışmamızda gerek hamilelik döneminde, gerekse doğumdan sonra bebeğini kaybeden ailelere manevi danışmanlık hizmeti verilmesinin gerekliliği, bu hizmetin içeriği ve niteliğiyle ilgili öneriler ortaya konmaktadır. Bu kapsamda bebeğini kaybeden annelerle mülakatlar yapılmış, ailelerin tecrübelerinden ve konuyla ilgili yapılan çalışmalarından faydalanılmıştır. Ayrıca konuyla ilgili olarak, psikolojik danışmanların ve sağlık görevlilerinin bilgisine ve gözlemlerine başvurulmuştur.

April 10, 2016 / Pazar - 10 NİSAN 2016 / Pazar

Session X: 11:00 pm – 12:30 pm / Hall B - X. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon B

Avustralya'daki Müslümanlara İlişkin Ruh Sağlığı ve Kayıp Sorunları:Dini, Toplumsal Cinsiyet ve Ölüm Sonrası İletişim (ADC)

Bereavement and Mental Health Issues of Muslims in Australia: Religious, Gender, After Death Communication (ADC)

Abe Ata - Deakin Üniversitesi / Avustralya

This paper is based on survey of 269 households in the state of Victoria, Australia; 30 of these are Arab-born Muslims who are the main focus of this study. The findings and analysis elicit useful guidelines for professional caregivers in relation to eight cultural/religious groups including Australian-born Christians. The focus here is upon the relationships between the Arab-born community and several cultural and religious migrant communities in terms of attitudes grieving expressions and health outcomes during bereavement. The following sub-strata are examined: community differences in relation to grief and loss practices and traditions; the value of religious communal support and counselling; symptomatological differences from psychosocial and educational perspectives; psychopathological/psychiatric symptoms and beliefs and practice concerning the after-life. Significant differences were revealed between the sexes on such matters as health problems, grief expressions, psychosomatic manifestations, communication with the dead, beliefs in the afterlife and interpretation of the meaning of loss. Differences in these findings will assist professional caregivers who deal with families experiencing personal death loss to broaden their own perspectives on bereavement, offering specific counselling strategies and care-giving interventions. Equally important, are the implications presented for the benefit of those teaching in schools and other educational practices.

April 9, 2016 / Saturday- 9 NİSAN 2016 / Cumartesi

Session X: 11:00 pm – 12:30 pm / Hall B - X. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon B

Yaşlanma Döneminde Kayıplarla Başa Çıkma Manevi Danışmanlık Hizmetlerinin Önemi*The Importance of Spiritual Counselling Services in Coping with Loss at Aging Period***Mehmet Akif Kılavuz - Uludağ Üniversitesi****Esra Kılavuz - Uludağ Üniversitesi**

Tebliğde, kayıplarla karşı karşıya kalan yaşlı bireylerin anlam arayışına, manevi danışmanlığın ne gibi katkılarının olabileceği tespit edilmeye çalışılacaktır. Yaşlılar, anlamlı bir hayat tarzı sürdürme tecrübesi esnasında bazı kayıplarla yüz yüze gelirler. Çoğu zaman; kronik hastalıklar, ekonomik problemler, yalnızlık, kendi ölümlerinin antipatikliği, sevilen kimselerin ölümü ve diğer kayıplar, yaşlanma döneminde ortaya çıkabilen önemli sorunlardır. Yaşlılar için bir bakıma “küçük ölüm” anlamına gelen kayıplarla başa çıkma çabaları, yaşam olaylarına karşı geliştirilen normal sayılacak tepkilerdir. Kayıplar, yaşlı bireyin bu dünyadaki durumunu yeniden gözden geçirmesine sebep olmaktadır. Bu gözden geçirme sonucu ortaya çıkan yeni durumlar, yeni tecrübeler anlam vermeye temel oluşturmaktadır. Bu açıdan yaşlanma döneminde bireyler, kayıplar karşısında manevi danışmanlık hizmetine ihtiyaç duyarlar. Günümüz, “genç kaynaklı” kültürü, “kaybetmeyi” başarısızlık olarak görmektedir. Bu kültür, yaşlılığın acı, sabır, yalnızlık ve toplumdan soyutlanma gibi yönlerini de göz önünde bulundurmamaktadır. Manevi danışmanlık hizmetleriyle, kayıplara sabretmenin ve gerçek hayatın din adına kaybetmekle kazanılacağı yolları gösterilebilir. Dini danışmanlık aracılığıyla yaşlılara, hayatın anlam dolu olduğu duygusu kazandırmakla, bir bakıma kaderin her türlü olumsuzluklara rağmen kabullenilmesine katkı sağlanacaktır. Böylece yaşlı birey, günah ve hatalarıyla birlikte geçmiş kabul edecek ve geleceğin iyi şeyler getireceği ümidiyle içinde bulunduğu anı yaşayacaktır. Ayrıca o, hayatın problemleri ile suçluluk hissetmeden, başkalarını kınamadan, kabuğuna çekilmeden mücadele etme fikrini geliştirecektir.

Manevi danışmanların, yaşlıların her türlü sorunlarını dinlemek suretiyle, onlarla iletişime geçme açısından önemli bir fırsat elde etmeleri söz konusudur. Böylece destekleyici psikoterapi uygulamak ve grup etkinlikleri gerçekleştirmek suretiyle yaşlıların geçmişi ile süreklilik duygularının devam ettirilmesine imkan sağlanabilecektir. Manevi danışmanlık aracılığıyla yaşlılara, arkadaş ve insan ilişkilerini devam ettirebilme için destek verilebilir. Bu çerçevede, yaşlı insanlara, karşılaştıkları olayları ve yaşantıları Allah ile ilişkilendirmeleri konusunda rehberlik yapılarak, hayatlarında meydana gelecek değişiklikleri daha kolay tolere edebilmelerine yardımcı olunabilir.

Kendilerini ölüme daha yakın hissettiği için kaygı duyan yaşlılar için, manevi danışmanlar, ölümün daha makul bir şekilde kabullenilmesine katkı sağlayabilecektir. Onlar bir taraftan yaşlanma dönemindeki bireylere ahiret inancı telkin etmek suretiyle onları ahirete, diğer taraftan da kalan ömürlerini anlamlı bir şekilde tamamlamak için bu dünyaya hazırlayabilirler. Böylece diğer destek kaynaklarının eksikliğinin hissedilebileceği yaşlılar için manevi ve psikolojik destek, hayatın denetim dışında görülmesi durumunda kutsal anlayışıyla denetim duygusu sağlama fırsatı verecektir.

April 10, 2016 / Pazar - 10 NİSAN 2016 / Pazar

Session X: 11:00 pm – 12:30 pm / Hall B - X. Oturum: 11:00 – 12:30 / Salon B

Ebeveyn Kaybı Yaşamış Ergenlerde Bibliyoterapi Yönelimli Manevi Danışmanlık Uygulaması*Application of Bibliotherapeutic Oriented Spiritual Counselling For Adults who Lost Parents***Ayşin Satan - Marmara Üniversitesi****Kübra Çıplak - Marmara Üniversitesi****Fatma Erol - İsmail Karataş Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi****Osman Kaplaner - Esenler Rehberlik ve Araştırma Merkezi**

Bu araştırmada, manevi danışmanlık uygulaması kapsamında, bibliyoterapi yönelimli grup danışmanlığının, ebeveyn kaybı yaşamış ergenlerin dini başa çıkma biçimlerine ve travma yaşantısından sonraki bilişsel süreçlerine, etkisi incelenmiştir. Araştırmada bibliyoterapi literatürü ışığında, 10 oturumlu manevi metinlerle yapılandırılmış grup danışmanlığı uygulaması gerçekleştirilmiştir. Grup üyeleri ebeveynlerinden bir veya ikisini kaybetmiş İsmail Karataş Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma deneysel desen üzerine kurgulanmıştır. 23'ü deney ve 23'ü kontrol grubunda olmak üzere 14-17 yaş aralığında toplam 46 birey katılmıştır. Katılımcıların 12'sini erkek bireyler, 34'ünü ise kız bireyler oluşturmaktadır. Deney grubuna 10 oturumlu manevi metinlerle yapılandırılmış bibliyoterapi yönelimli grup danışmanlığı yapılmıştır. Bu süreçte, kontrol grubuna ise herhangi bir işlem yapılmamıştır. Deney ve kontrol grubuna uygulama öncesi ve sonrasında Dini Başa Çıkma Ölçeği, Travma Sonrası Bilişler Ölçeği uygulanmıştır. Aynı zamanda grup üyelerine ait sosyo-demografik bilgiler Kişisel Bilgi Formu yoluyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde iki boyutlu varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçların anlamlılığı 0.05 düzeyinde test edilmiştir.

İlgili literatür incelendiğinde, bireylerin yaşadıkları sorunların üstesinden gelme süreçlerinde dinin ve manevi inanışların önemli derecede belirleyici olduğu görülmektedir. Birçok psikolojik kuramcı (Sigmund Freud, Carl Gustav Jung, Erich Fromm, Viktor Frankl) yeniden iyileşmenin inanışlarla mümkün olabileceğine farklı yaklaşımlarla değinmektedir. Zorlayıcı yaşam olayları içerisinde karşımıza çıkan kayıp sürecinde; araştırmacılar kimi; dinin insan hayatına zor zamanlarda "teselli sunma", "kontrol duygusu kazandırma" işlevinden bahsederken, kimi de dinin bu tür zamanlardaki "anlam sunma" ve "umut aşılama" rolleri üzerinde durmuştur. Kenneth Pargament'in görüşleriyle son şeklini alan dini başa çıkma teorisi ise gündelik hayatta gerek ruhsal gerekse bedensel olsun yaşanan sıkıntı, zorluk ve problemlerin üstesinden gelme sürecinde dinden nasıl ve ne düzeyde destek alındığını ön plana çıkarmaktadır. Zorlu yaşam olayları içerisinde karşımıza çıkan kayıp ve yas sürecinde, kişilerin bilişsel şemalarının kesintiye uğradığı veya değiştiği görülmektedir. Çünkü, kaybın yaşanmasıyla başlayan yas süreci bireyin kendisine, diğerlerine ve dünyaya ilişkin düşünce ve duygularını etkilemektedir. Kişinin hayatında travma belirtileri olarak yaşanan bu süreçle baş etmede modern tıp ve bilim ölüm olayının nedenini açıklayarak yardımcı olurken; ölüm ve sonrası ile ilgili insanları rahatlatan, yaşamdan kopmadan günlük hayatlarına devam edebilmelerini sağlayan en etkili yardım yolu olarak karşımıza manevi danışmanlık hizmetleri çıkmaktadır. Bu çalışma, dini inançların olumsuz ve üzücü yaşam olaylarını anlamlandırmadaki etkisini ortaya koyması bakımından önemlidir. Araştırmada, manevi terapi temelli grup danışmanlığının etkisi sınanarak ilgili literatüre yeni bilgiler kazandırılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda daha sonraki çalışmalara faydalı olabilecek önerilerde bulunulmuştur.